TYLKO DLA WEWNĘTRZNEGO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

ROK I NR 7 WARSZAWA, LISTOPAD 1949 R.

BIULETYN FINANSOWY

PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

SPIS RZECZY

ZARZĄDZENIA — ZASADY — KOMENTARZE

INSTRUKCJA 10/F

Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 6 października 1949 r.

w sprawie wprowadzenia Planu Kont dla przedsiębiorstw państwowego przemysłu miejscowego

Zatwierdza się załączony do niniejszej instrukcji skrócony plan kont dla przedsiębiorstw państwowego przemysłu miejscowego. Termin wprowadzenia w życie tego planu ustali Departament Finansowy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

Wicedyrektor Departamentu
(—) L. Rywik

Zatwierdzam: za Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego

(—) E. Szyr, Minister

Załącznik do Instrukcji 10 F Departamentu Finansowego P. K. P. G. z dnia 6 października 1949 r.

JEDNOLITY PLAN KONT
dla Przedsiębiorstw Państwowego Przemysłu Miejscowego

KLASA 0 — KONTA ŚRODKÓW TRWAŁYCH, FUNDUSZÓW WŁASNYCH, SPRAWOZDAWCZE I POZABILANSOWE

00 — Środki trwałe
02 — Finansowanie robót kapitalnych
 020 — Finansowanie inwestycji
 021 — Finansowanie kapitalnych remontów
03 — Roboty kapitalne
05 — Środki oddane
06 — Środki otrzymane
07 — Umorzenie wartości środków trwałych
08 — Fundusze własne
09 — Konta sprawozdawcze i pozabilansowe
 090 — Rachunek wyników
 097 — Bilans zamknięcia
 098 — Bilans otwarcia
 099 — Konta pozabilansowe

KLASA 1 — KONTA FINANSOWE

10 — Środki pieniężne
 100 — Kasa
11 — Rachunki bankowe
 110 — Rachunki bankowe operacyjne
 112 — Rachunki bankowe specjalne
  1120 — Rachunek funduszów i rezerw
  1121 — Rachunek robót kapitalnych
 115 — Kredyty bankowe
13 — Odbiorcy
14 — Dostawcy
 149 — Dostawy niefakturowane
16 — Rozliczenia wewnętrzno-branżowe
 162 — Rozliczenia między przedsiębiorstwem a zakładami

17 — Inne należności i zobowiązania

18 — Rezerwy i fundusze

185 — Fundusze i rezerwy specjalnego przeznaczenia

187 — Fundusz umorzeniowy

188 — Fundusze na roboty kapitalne

189 — Fundusze narzutowe

1890 — Fundusz Akcji Socjalnej

1891 — Fundusz Nagród i Prac Zleconych

19 — Rozliczenia międzyokresowe

190 — Rozliczenia wydatków i nakładów prostych

191 — Rozliczenia nakładów wtórnych

KLASA 2 — KONTA NAKŁADÓW I STRAT ORAZ DOCHODÓW I ZYSKÓW NADZWYCZAJNYCH, FINANSOWYCH I POZAZAKŁADOWYCH

20 — Nakłady i straty oraz dochody i zyski nadzwyczajne

22 — Nakłady i dochody działalności pozazakładowej

24 — Nakłady i dochody finansowe

26 — Nakłady i dochody Akcji Socjalnej

KLASA 3 — KONTA MATERIAŁÓW I TOWARÓW

30 — Rozliczenie zakupu

31 — Materiały, paliwo, części zapasowe

35 — Przedmioty nietrwałe

350 — Przedmioty nietrwałe na składzie

351 — Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu

36 — Produkty działalności pozazakładowej i towary

KLASA 4 — KONTA NAKŁADÓW DO ROZLICZENIA

40 — Zużycie materiałów

400 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego

401 — Materiały bezpośrednie

402 — Materiały pośrednie

41 — Robocizna i świadczenia dla robotników

410 — Robocizna

412 — Świadczenia

413 — Narzuty

42 — Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych

420 — Pensje

422 — Świadczenia

423 — Narzuty

43 — Energia nabyta

44 — Usługi obce

45 — Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia rzeczowe

450 — Podatek obrotowy

451 — Inne podatki, daniny i opłaty

452 — Ubezpieczenia rzeczowe

46 — Różne nakłady

460 — Czynsze i dzierżawy

461 — Delegacje służbowe i reprezentacja

462 — Opłaty telekomunikacyjne

463 — Propaganda, reklama, wystawy

464 — Książki i czasopisma

465 — Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe

468 — Inne niewymienione

47 — Umorzenie i narzuty na ryzyka planowane

470 — Umorzenie środków trwałych

477 — Planowane ryzyka

48 — Kalkulowane nakłady do wtórnego rozliczenia

481 — Kalkulowane nakłady większych remontów i konserwacji

482 — Kalkulowane nakłady związane z uruchomieniem nowej produkcji

49 — Nakłady przeniesione do rozliczenia

KLASA 7 — KONTA KOSZTÓW W UKŁADZIE KALKULACYJNYM

70 — Koszty produkcji

73 — Straty przy produkcji

75 — Koszty robót kapitalnych

76 — Koszty większych remontów i uruchomienia nowej produkcji

78 — Rozliczenie kosztów administracji przedsiębiorstwa

KLASA 8 — KONTA WYROBÓW I PRODUKCJI W TOKU

80 — Wyroby gotowe

800 — Wyroby gotowe po koszcie wytworzenia zakładu

808 — Koszty administracji przedsiębiorstwa

81 — Produkcja w toku

83 — Odpadki

KLASA 9 — KONTA REALIZACJI

90 — Realizacja produkcji

900 — Wyroby

909 — Koszt własny realizacji

93 — Realizacja odpadków

930 — Odpadki

939 — Koszt własny realizacji

95 — Realizacja robót kapitalnych

950 — Roboty kapitalne

959 — Koszt własny realizacji

96 — Realizacja produktów pozazakładowych i towarów

960 — Produkty pozazakładowe i towary

969 — Koszt własny realizacji

Załącznik Nr I do planu kont dla państw.
przedsięb. przemysłu miejscowego.
(Instr. 10/F Dep. Fin. P. K. P. G.)

BILANS na dzień ....

AKTYWA

Symbol konta		Dane z ostat. bilansu	Dane z okresu sprawozdawczego
00/07	I. ŚRODKI TRWAŁE		
03	II. ROBOTY KAPITALNE		
05	III. ŚRODKI ODDANE		
	IV. ŚRODKI OBROTOWE		
	1. ŚRODKI FINANSOWE		
10	a) środki pieniężne		
110	b) rachunek bankowy operacyjny		
112	c) „ „ specjalny		
	2. NALEŻNOŚCI		
13	a) odbiorcy		
140/8	b) dostawcy		
17	c) inne należności		
	3. MATERIAŁY I TOWARY		
30	a) materiały i towary w drodze		
31	b) materiały, paliwo, części zapas.		
35	c) przedmioty nietrwałe		
36	d) produkty działalności pozazakł.		
	4. WYROBY I PRODUKCJA W TOKU		
800/808	a) wyroby gotowe		
81	b) produkcja w toku		
83	c) odpadki		
19	V. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE CZYNNE		
08	VI. STRATA		
099	*SUMY POZABILANSOWE*		

PASYWA

Symbol konta		Dane z ostat. bilansu	Dane z okresu sprawozdawczego
08	I. FUNDUSZE WŁASNE		
02	II. FINANSOWANIE ROBÓT KAPITALN.		
06	III. ŚRODKI OTRZYMANE		
	IV. KREDYTY, ZOBOWIĄZANIA, REZERWY I FUNDUSZE		
115	1. KREDYTY BANKOWE		
	2. ZOBOWIĄZANIA		
13	a) odbiorcy		
140/8	b) dostawcy		
149	c) dostawy niefakturowane		
17	d) inne zobowiązania		
	3. REZERWY I FUNDUSZE		
185	a) fundusze i rezerwy specjalnego przeznaczenia		
187	b) fundusz umorzeniowy		
188	c) fundusz na rob. kapit.		
189	d) fundusze narzutowe		
19	V. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE BIERNE		
08	VI. ZYSK		
009	*SUMY POZABILANSOWE*		
07	*UMORZENIE WARTOŚCI ŚRODKÓW TRWAŁYCH*		

Załącznik II do planu kont dla państw. przeds. przem. miejscowego (Instr. 10/F Dep. Fin. P. K. P. G.)

RACHUNEK WYNIKÓW

za okres od .... do ....

Symbol konta		Sumy szczegółowe	Sumy ogólne	Rezultat zł	Rezultat %	Symbol konta		Sumy szczegółowe	Sumy ogólne	Rezultat zł	Rezultat %
	I. Koszt własny realizacji						**I. Realizacja:**				
909	1. produkcji					900	1. produkcji				
939	2. odpadków					930	2. odpadków				
969	3. prod. pozazakładowych i towarów					960	3. prod. pozazakładowych i towarów				
	Razem I						Razem I				
959	**II. Koszt własny realizacji robót kapitalnych**					950	**II. Realizacja robót kapitalnych**				
	III. Nakłady i straty nadzwyczajne, pozazakładowe i finansowe						**III. Dochody i zyski nadzwyczajne, pozazakładowe i finansowe**				
20	1. nakłady i straty nadzwyczajne					20	1. dochody i zyski nadzwyczajne				
22	2. nakłady działalności pozazakładowej					22	2. dochody działaln. pozazakładowej				
24	3. nakłady finansowe					24	3. dochody finansowe				
26	4. nakłady Akcji Socjalnej					26	4. dochody Akcji Socjalnej				
	Razem III						Razem III				
	IV. Zysk						IV. Strata				

Załącznik bilansowy Nr I/1 do planu kon dla państw. przeds. przemysłu miejscowego (Instrukcja 10/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

ZESTAWIENIE ANALITYCZNE

środków normowanych i pokrycia funduszami własnymi na dzień ....

A. ZESTAWIENIE ŚRODKÓW NORMOWANYCH

Symbol konta	Środki normowane	Normatyw tys. zł	Normatyw %	Stan wg bilansu tys. zł	Stan wg bilansu %	Nadwyżka tys. zł	Nadwyżka %	Niedobór tys. zł	Niedobór %
	I. ŚRODKI PŁATNICZE								
10	1. Środki pieniężne								
110	2. Rachunek bankowy operacyjny								
	II. ZAPASY								
	1. MATERIAŁY I TOWARY								
30	a) materiały w drodze								
31	b) materiały, paliwo, części zapasowe								
35	c) przedmioty nietrwałe								
36	d) prod. działalności pozazakładowej i towary								
	2. WYROBY I ROBOTY W TOKU								
801/808	a) wyroby gotowe								
81	b) produkcja w toku								
83	c) odpadki								
19	III. WYDATKI PRZYSZŁYCH OKRESÓW								
	RAZEM		100						

B. POKRYCIE NORMATYWU ŚRODKÓW OBROTOWYCH

I. Fundusz własny na pokrycie normatywu środków obrotowych
1. Fundusz własny wg załącznika bilansowego Nr 2 ....
2. Majątek trwały (netto) wg załączn. bilansow. „ 1 ....

II. Normatyw środków obrotowych wg zestawienia A ....

III. Nadwyżka (I—II) wzgl. niedobór (II—I) ....

Załącznik bilansowy Nr I/2 do planu kont
dla państw. przeds. przemysłu miejscowego
(Instrukcja 10/F. Dep. Fin. P. K. P. G.)

Zestawienie analityczne zmian funduszu własnego

na dzień ....

L. p.	NAZWA	Zmniejszenia		Zwiększenia		Fundusz własny			
		tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
1	FUNDUSZ WŁASNY NA POCZĄTEK OKRESU							....	100
2	ZWIĘKSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO								
	a) Inwestycje przejęte			....					
	b) Kapitalne remonty zakończ.			....					
	c) Składniki środków trwałych otrzymane			....					
	d) Umorzenia składników oddanych			....					
	e) Składniki środków trwałych ujawnione przy inwentaryzacji			....					
	f) Różnice z przeszacowania środków trwałych			....					
	g) Nadwyżki osiągnięte przy likwidacji majątku trwałego			....					
	h) Wartości środków trwałych otrzymane			....					
	i) Różnice z przeszacowania środków obrotowych			....					
	j) Przeniesienie składników niewłaściwie zaliczonych do środków trwałych			....				....	
3	ŚRODKI OTRZYMANE								
	a) Uzupełnienie własnych środków obrotowych			....				....	
4	ZYSK			....				....	
5	ZMNIEJSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO								
	a) Składniki środków trwałych oddane	....							
	b) Umorzenie składników otrzymanych	....							
	c) Różnice z przeszacowania środków trwałych	....							
	d) Umorzenie wartości środków trwałych	....							
	e) Straty na likwidacji i oddaniu składników środków trwałych	....							
	f) Wartości środków obrotowych oddane	....							
	g) Różnice z przeszacowania środków obrotowych	....							
	h) Przeniesienie składników niewłaściwie włączonych do środków trwałych	....				....			
6	ŚRODKI ODDANE								
	a) Przelewy nadwyżek środków obrot.	....							
	b) Przelewy podatku dochodowego	....							
	c) Przelewy na fundusze	....				....			
7	STRATA	....				....			
8	FUNDUSZ WŁASNY NA KONIEC OKRESU					....			
	RAZEM		100		100				

KOMENTARZ

DO PLANU KONT DLA PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWEGO PRZEMYSŁU MIEJSCOWEGO.

KLASA 0

W grupie 00 ewidencjonuje się pieniężną wartość środków trwałych, znajdujących się w dyspozycji przedsiębiorstwa. Powstają one w drodze inwestycji względnie przez nieodpłatne ich przejęcie od innego przedsiębiorstwa. Księgowanie przychodu środków trwałych przebiega w momencie oddania ich do użytkowania pomiędzy Dt 00 a Ct 08. Księgowanie środków przejętych nieodpłatnie od innego przedsiębiorstwa państwowego, samorządowego lub urzędów wzgl. instytucji uzupełnione jest ponadto zapisem, wprowadzającym do ksiąg przedsiębiorstwa przejmującego dotychczasową amortyzację obiektu. (Dt 08 — Ct 07).

W stosunku do środków trwałych, przejętych od przedsiębiorstw niewymienionych uprzednio ustala się na dzień przejęcia wartość pierwotną obiektu i jego dotychczasowe zużycie. W miarę możliwości należy posługiwać się przy tym istniejącym materiałem dowodowym.

Likwidacja składników środków trwałych przebiega w sposób następujący: na Ct 00 przenosi się z grupy 07 sumę dotychczasowych umorzeń oraz wyksięgowuje się na Dt kont klasy 1 wartość sprzedanych materiałów i elementów, a na Dt klasy 3 — wartość materiałów i elementów przejętych na magazyn. Koszty likwidacji księguje się na Dt 00. Ostateczną różnicę pomiędzy wartością początkową obiektu i ewent. kosztami likwidacji a sumą dotychczasowego umorzenia i wartością elementów sprzedanych lub przyjętych na magazyn, przenosi się na Dt wzgl. Ct 08, jako zmniejszenie lub zwiększenie funduszów własnych.

W księgowości finansowej dla ewidencji środków trwałych prowadzi się tylko jedno konto zbiorcze. Ciężar ewidencji szczegółowej przerzucony jest na kartotekę analityczną.

Kartoteka ta obejmuje środki trwałe przedsiębiorstwa ugrupowane wg poszczególnych zakładów i wg rodzajów:

1. place, grunty, tereny,
2. budynki, zabudowania, budowle specjalne,
3. maszyny,
4. urządzenia techniczne,
5. środki transportowe,
6. przyrządy i ruchomości zaliczone do środków trwałych,
7. roboty kapitalne w obiektach dzierżawionych.

Do środków transportowych zalicza się inwentarz żywy pociągowy. W kartotece należy wyodrębnić środki przeznaczone dla działalności pozazakładowej i Akcji Socjalnej.

W grupie 02 przeprowadza się ewidencję środków pieniężnych wydatkowanych na sfinansowanie robót kapitalnych, do których zalicza się:

inwestycje,
kapitalne remonty.

Inwestycje mogą być wykonane ze środków limitowanych — otrzymanych przez inwestora od Skarbu Państwa lub nielimitowanych — gromadzonych przez inwestora we własnym zakresie.

Podobnie środki na remonty kapitalne dzielą się na: limitowane — powstałe z części wygospodarowanego funduszu umorzeniowego, nielimitowane — zebrane przez przedsiębiorstwo we własnym zakresie z innych źródeł.

Środki nielimitowane na roboty kapitalne powstają z:

1. wpłat przyszłych współużytkowników,
2. niewykorzystanych rezerw,
3. otrzymanych premii asekuracyjnych,
4. innych środków określonych przepisami szczególnymi.

Nielimitowane środki na inwestycje oraz limitowane i nielimitowane środki na remonty kapitalne, zalicza się do własnych środków przedsiębiorstwa na roboty kapitalne. Gromadzą się one na specjalnym koncie bankowym — 1121 „R-k robót kapitalnych".

W miarę wykorzystania środków na roboty kapitalne księguje się w chwili otrzymania awizu bankowego o przelewie:

1) inwestycje finansowane ze środków limitowanych —
   - Dt 14 — przelew za faktury przedsiębiorstwa wykonującego inwestycje
   - Dt 110 — rachunek bankowy operacyjny, jeżeli inwestycje wykonywano we własnym zakresie, celem refundacji własnych środków obrotowych
   - Dt 03 — prowizje i odsetki bankowe z tytułu wykorzystanych środków inwestycyjnych i przeterminowanych faktur z zapisem przeciwstawnym Ct 02.

2) Inwestycje finansowane ze środków nielimitowanych
   Dt 188 — Ct 02 (po otrzymaniu awizu o przelewie).

3) Remonty kapitalne finansowane ze środków limitowanych
   Dt 188 — Ct 02 (po otrzymaniu awizu o przelewie).

4) Remonty kapitalne finansowane ze środków nielimitowanych jak punkt 2.

Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu na Dt 02 przenosi się z 03 wartość zakończonych robót kapitalnych do wysokości zrealizowanych na poszczególne tytuły środków. Jeżeli część inwestycji nie została ukończona

w bieżącym roku, wówczas na 02 pozostaje saldo kredytowe, przechodzące do Bilansu Zamknięcia.

Grupę 02 należy rozdzielić na podgrupy 020 i 021. W podgrupie 020 księguje się finansowanie inwestycji, w podgrupie 021 — finansowanie kapitalnych remontów.

W grupie 03 ujmuje się księgowo roboty kapitalne (inwestycje i kapitalne remonty) przeprowadzane w obrębie przedsiębiorstwa.

Na Dt 03 księguje się wszelkie koszty, dotyczące robót kapitalnych. Koszty robót wykonywanych we własnym zakresie przenoszone są na Dt 03 po ich ustaleniu w arkuszu rozliczeniowym; koszty robót wykonywanych przez przedsiębiorstwa specjalne księgowane są na podstawie sprawdzonych faktur (Ct 14). Księguje się tu ponadto prowizje bankowe i odsetki z tytułu wykorzystania środków inwestycyjnych i za przeterminowanie faktur, związanych z inwestycjami.

Po ukończeniu danej roboty kapitalnej i po wstępnym zatwierdzeniu bilansu przeksięgowuje się z Dt 02 na Ct 03 sumę środków zużytych na daną robotę.

Uzupełnieniem do grupy 03 jest szczegółowa kartoteka robót kapitalnych, ułożona wg tytułów. W obrębie kartoteki należy przeprowadzić podział na inwestycje i remonty kapitalne.

W chwili zakończenia inwestycji lub remontu kapitalnego i oddania obiektu do użytkowania, dokonuje się zapisu:

Dt 00 — „Środki trwałe“ — za przejęte inwestycje

lub Dt 07 — „Umorzenie wartości środków trwałych“ — za zakończone remonty kapitalne

z jednoczesnym zapisem na Ct 08.

Inwestycje zakończone wprowadza się do grupy 00 w wysokości pełnego kosztu ich wykonania; natomiast przy remontach kapitalnych zapis pomiędzy 07 i 08 nie może przewyższać dotychczas zgromadzonej sumy umorzenia danego składnika majątkowego.

W grupie 05 księguje się przelewy z tytułu:

1) nadwyżek środków obrotowych, odprowadzanych do N. B. P. (Ct 110),

2) podatku dochodowego (Ct 110),

3) funduszów utworzonych na zasadzie szczególnych przepisów władz nadrzędnych.

Roczne saldo grupy 05 po wstępnym zatwierdzeniu bilansu przenosi się na Dt 08.

Grupa 06 przeznaczona jest do księgowania otrzymywanych dotacji na powiększenie środków obrotowych. Otrzymane sumy księguje się na Ct 06 z zapisem przeciwstawnym w grupie 110. Roczne saldo 06 po wstępnym zatwierdzeniu bilansu przenosi się na Ct 08.

Grupa 07 ma za zadanie stworzyć pozycję korygującą inwentarzową wartość nabycia wzgl. wytworzenia środków trwałych, ewidencjonowanych w grupie 00. Na Ct 07 co miesiąc księguje się wartość umorzenia środków trwałych, obciążając jednocześnie grupę 08. Wysokość umorzenia wynika z danych kartoteki szczegółowej środków trwałych. Dla uproszczenia dopuszczalne jest comiesięczne księgowanie 1/12 planowanego rocznego umorzenia i skorygowanie ew. różnic przy zapisie grudniowym. Jeżeli dany składnik majątkowy ulega likwidacji lub jest odstępowany nieodpłatnie innemu przedsiębiorstwu w ciągu roku, wówczas skorygowanie planowanego umorzenia winno nastąpić w chwili jego likwidacji lub odstąpienia. Nie przeprowadza się umarzania tych obiektów, które są nieczynne dłużej niż 1 miesiąc. Podobnie nie przeprowadza się dalszego umarzania tych składników, które w międzyczasie zostały już całkowicie zamortyzowane. Zapisy przebiegające co miesiąc pomiędzy grupami 08 i 07 są niezależne od zarachowywanych jednocześnie w ciężar grupy 47 a na dobro 187 nakładów z tytułu umorzenia. Sumy, zarachowywane na Dt 47 w korespondencji z podgrupą 187, mogą być różne co do swojej wysokości od sum umorzenia, księgowanych w obrębie klasy 0 a to na skutek zarachowywania amortyzacji od obiektów całkowicie umorzonych, ale nadal eksploatowanych w przedsiębiorstwie.

Na Ct 07 księguje się też dotychczasowe umorzenie obiektów przejętych nieodpłatnie od innych przedsiębiorstw.

Na Dt grupy 07 księguje się ponadto:

1) umorzenie składników środków trwałych odstępowanych nieodpłatnie innemu przedsiębiorstwu; zapis przeciwstawny ma miejsce w grupie 08;

2) nakłady związane z dokonanymi remontami kapitalnymi; w chwili, gdy zakończenie remontu kapitalnego stwierdzone zostało protokółem zdawczo-oddbiorczym, dokonuje się zapisu na Dt 07 i Ct 08, jednak tylko do wysokości dotychczasowych odpisów.

Grupa 07 jest zamykana w końcu roku kontem bilansu zamknięcia, nie występuje jednak w bilansie sprawozdawczym, w którym wartość środków trwałych wykazuje się pomniejszoną o sumę dotychczasowych umorzeń (saldo Ct 07). Kwotę umorzeń wykazuje się poza bilansem.

Grupa 08 rejestruje fundusze przedsiębiorstwa oraz wszelkie ich zmiany.

Dt 08 koresponduje z kontami:

00 — Strata ostateczna na zlikwidowanych obiektach środków trwałych, wartość początkowa obiektów przekazanych nieodpłatnie innemu przedsiębiorstwu, różnice z przeszacowania środków trwałych.

05 — Przeniesienie salda na koniec roku (po wstępnym zatwierdzeniu bilansu).

07 — Umorzenie środków trwałych przejętych nieodpłatnie od innego przedsiębiorstwa,
comiesięczne umorzenie środków trwałych.

090 — Straty za okres sprawozdawczy.

kl. 3 i 8 — Różnice z przeszacowania materiałów i wyrobów.

Ct 08 koresponduje z kontami:

00 — Wartość przejętych do eksploatacji środków trwałych,
zysk z likwidacji środków trwałych,
przeszacowanie środków trwałych,

06 — Środki trwałe otrzymane nieodpłatnie,
przeniesienie salda na koniec roku (po wstępnym zatwierdzeniu bilansu),

07 — Umorzenie środków trwałych, przekazanych nieodpłatnie innemu przedsiębiorstwu,
wartość dokonanego remontu kapitalnego (tylko do wysokości dotychczasowego umorzenia).
090 — Zysk za okres sprawozdawczy.

kl. 3 i 8 — Różnice z przeszacowania materiałów i wyrobów.

Grupa 09 obejmuje konta sprawozdawcze, w obrębie których dokonuje się księgowań raz do roku (090, 097, 098) oraz konta pozabilansowe, występujące zawsze przeciwstawnymi parami.

KLASA 1

Grupa 10 służy do ewidencji środków pieniężnych.

Podgrupa 100 ewidencjonuje operacje gotówkowe, przechodzące przez kasy przedsiębiorstwa.

Jeżeli przedsiębiorstwo posiada weksle obce i papiery wartościowe, wówczas powinno otworzyć potrzebne konta, stosując symbolikę J. P. K. dla przemysłu kluczowego.

Grupa 11 obejmuje wszelkie rachunki bankowe, występujące w przedsiębiorstwie. Obowiązuje prowadzenie następujących podgrup:

podgrupa 110 — R-ki bankowe operacyjne
„ 112 — R-ki bankowe specjalne
„ 115 — Kredyty bankowe

Podgrupa 110 obejmuje rachunki bankowe bieżące. Przelewy własne z tych rachunków księgowane są nie w momencie wystawiania dyspozycji, ale na podstawie awizu bankowego.

W podgrupie 112 mieszczą się specjalne rachunki bankowe. Podgrupa 112 obejmuje dwa konta:

1120 — R-k funduszów i rezerw
1121 — R-k robót kapitalnych

Konto 1120 ewidencjonuje środki wygospodarowane w zakresie rezerw lub funduszów specjalnego przeznaczenia (185) względnie funduszów narzutowych (189). Na Dt 1120 księguje się przelewy z rachunku operacyjnego do wysokości tworzonych rezerw i funduszów. Zużycie nagromadzonych sum księgowane jest w zasadzie: Ct 1120 — Dt 185 lub 189. W razie przeznaczenia rezerw lub funduszów (185) na nielimitowane środki na roboty kapitalne, dokonuje się przelewu z konta 1120 na Dt 1121 i równocześnie przeprowadza zapis Dt 185 — Ct 188.

Konto 1121 zbiera nielimitowane środki przedsiębiorstwa na inwestycje oraz limitowane i nielimitowane środki na kapitalne remonty. Nielimitowane środki na roboty kapitalne powstają bądź przez zmianę przeznaczenia uprzednio wygospodarowanych rezerw i funduszów celowych (podgr. 185), bądź też pochodzą z zewnątrz przedsiębiorstwa (wpłaty przyszłych użytkowników, otrzymane premie asekuracyjne). Limitowane środki na remonty kapitalne stanowią tę część wygospodarowanego funduszu umorzeniowego, która nie podlega odprowadzeniu. Przelewom z rachunku operacyjnego na Dt 1121 towarzyszy jednoczesne księgowanie Dt 187 — Ct 188.

W chwili refundacji własnych środków obrotowych, zużytych dla przeprowadzenia roboty kapitalnej lub pokrywania faktury za robotę, dokonuje się z konta 1121 przelewu bądź to na własne konto operacyjne, bądź też na konto wykonawcy robót. Jednocześnie z powyższym zapisem przeprowadza się w tej samej wysokości księgowanie pomiędzy Dt 188 i Ct 02.

W podgrupie 115 wykazuje się zobowiązania z tytułu efektywnie wykorzystanych kredytów bankowych. W miarę realizacji lub spłacania kredytu dokonuje się w oparciu o awiz bankowy księgowań pomiędzy podgrupą 110 a 115. Podział podgrupy konta zależy od rodzaju otrzymanych kredytów i powinien być przeprowadzony w porozumieniu z bankiem finansującym.

Podgrupa 13 przeznaczona jest do ewidencji rozliczeń z odbiorcami z tytułu sprzedaży wyrobów i usług. Szczegółowy układ kont tej podgrupy zależy od potrzeb branżowych.

Księgowanie transakcji sprzedaży odbywa się na podstawie wysłanej do inkasa faktury w korespondencji z odpowiednią grupą klasy 9.

Grupa 14 służy do księgowania transakcji z dostawcami materiałów i usług. Układ kont szczegółowych zależy od potrzeb branżowych.

Otrzymane faktury księguje się w zasadzie z dniem ich wpływu. Księgowanie faktur następuje w korespondencji z:

1) grupą 03 — faktury za dostawy i usługi związane z przeprowadzanymi na zlecenie robotami kapitalnymi,
2) grupą 19 — faktury za usługi (remontowe itp.) jeśli podlegają one rozliczeniu na kilka okresów rachunkowych,
3) grupą 30 — faktury materiałowe,
4) podgr. 400 — faktury za usługi świadczone przy zakupie,
5) grupą 44 — faktury za usługi obce (poza związanymi z zakupem), obciążające swym kosztem okres sprawozdawczy.

Podgrupa 149 przejmuje w końcu miesiąca z grupy 30 saldo dostaw przyjętych do magazynu a nie zafakturowanych przez dostawców w bieżącym okresie. Księgowanie tego salda odbywa się jednym łącznym zapisem globalnym na podstawie specyfikacji niefakturowanych dostaw. Na początku następnego okresu saldo przenosi się z powrotem na Ct grupy 30.

Podgrupa 162 obejmuje konta, przy pomocy których następują rozliczenia pomiędzy przedsiębiorstwem a podległymi mu zakładami.

Kontu łącznikowemu zakładu w Dyrekcji przedsiębiorstwa odpowiada lustrzane konto w zakładzie.

Przy sporządzaniu bilansu łącznego przedsiębiorstwa, salda podgrup 162 likwidują się wzajemnie.

Grupa 17 przeznaczona jest do księgowania wszystkich innych rozliczeń, które nie zostały ujęte w poprzednich grupach.

Uzupełnieniem tej podgrupy jest kartoteka analityczna, prowadzona w następującym układzie:

władze skarbowe
władze samorządowe
Instytucje ubezpieczeń społecznych
Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych
Pracownicy za płace i świadczenia
Niepodjęte płace w depozycie
Pracownicy za sumy do rozliczenia
Inne należności i zobowiązania
Należności i zobowiązania wątpliwe i sporne.

W obrębie kartoteki analitycznej można przeprowadzić dalszy podział dla uchwycenia stanu rozliczeń z poszczególnych tytułów np.:

Urząd Rewizyjny — podatek obrotowy
„ „ — podatek od wynagrodzeń
„ „ — S.F.O. pracowników itp.

Na Dt kartotek: „Władze skarbowe — P.Z.U.W." księguje się przelewy z rachunku operacyjnego (110) lub wpłaty gotówkowe (100) z tytułu rozliczeń publiczno-prawnych, po Ct ich zobowiązania z powyższych tytułów z zapisem przeciwstawnym w grupie 19 lub 45. Nie księguje się tu drobnych opłat skarbowych itp. uiszczanych gotówką, które z konta kasy przeksięgowuje się wprost na Dt 451. Kartoteki „Pracownicy za płace i świadczenia" — „Pracownicy za sumy do rozliczenia" ujmują całość rozliczeń z pracownikami. W kartotece „Pracownicy za płace i świadczenia" księguje się wszelkie rozliczenia z pracownikami, wynikające z umowy o pracę a dotyczące zarówno płac jak i świadczeń. Na Dt jej księguje się sumę wypłat netto i wartość dokonanych potrąceń z tytułu podatku od uposażeń, składek na SFO, pobranych zaliczek itp. Na Ct księguje się w korespondencji z gr. 41 i 42 zarachowane na nakłady płace i świadczenia.

Zapisy powyższe ujmowane są globalnie, w związku z czym bardziej szczegółowe rozbicie tego rodzaju rozliczeń na kilka kartotek nie jest potrzebne.

Kartoteka „Niepodjęte płace w depozycie" wykazuje należności pracowników z tytułu niepodjętych płac. Sumą niepodjętych płac uznaje się tę kartotekę, obciążając kartotekę „Pracownicy za płace i świadczenia" lub kasę, zależnie od systemu wypłacania.

Kartoteka „Pracownicy za sumy do rozliczenia" ewidencjonuje sumy pieniężne, pobrane do rozliczenia przez pracowników na wydatki administracyjne, podróże służbowe itp.

Kartoteka „Inne należności i zobowiązania" służy do ewidencji tych należności i zobowiązań, które nie zostały objęte poprzednimi grupami. W obrębie kartoteki „Należności i zobowiązania wątpliwe i sporne" księguje się należności i zobowiązania, uznane za wątpliwe lub sporne.

Grupa 18 przeznaczona jest do księgowania tworzonych rezerw i funduszów. Dzieli się ona na następujące podgrupy:

185 — Fundusze specjalnego przeznaczenia
187 — Fundusz umorzeniowy
188 — Fundusz przedsiębiorstwa na roboty kapitalne
189 — Fundusze narzutowe

Podgrupa 185 zarezerwowana jest dla księgowania funduszów i rezerw specjalnego przeznaczenia.

Winny one być ujęte w rocznych planach finansowych a tworzenie ich uzależnione jest każdorazowo od zgody władz nadrzędnych przedsiębiorstwa, które jednocześnie określa sposób zarachowania odpowiednich sum na nakłady oraz sposób likwidacji funduszu lub rezerwy. Równowartość tworzonego funduszu lub rezerwy przelewana jest z rachunku operacyjnego na Dt 1120 R-k funduszów i rezerw.

Podgrupa 187 przeznaczona jest do księgowania faktycznie wygospodarowanego w przedsiębiorstwie funduszu umorzeniowego. Uznaje się ją sumą umorzenia obiektów środków trwałych, zarachowaną w ciężar podgrupy 470. Całość wygospodarowanego funduszu dzieli się w stosunku procentowym, ustalonym przez władze nadrzędne, na dwie części, przeznaczone na inwestycje i na kapitalne remonty. Część, przeznaczoną na inwestycje, co miesięcznie odprowadza się do Banku Inwestycyjnego, księgując efektywny przelew na Dt 187 w korespondencji z rachunkiem bankowym operacyjnym. Odnośnie części przeznaczonej na finansowanie kapitalnych remontów, postępowanie jest następujące:

Przeznaczoną do dyspozycji przedsiębiorstwa część funduszu odprowadza się co miesiąc z rachunku operacyjnego na Dt 1121 — R-k robót kapitalnych. Jednocześnie z przelewem przeprowadza się księgowanie Dt 187 — Ct 188. Brak salda 187 oznacza dokonanie przelewów w wysokości wygospodarowanego funduszu umorzeniowego.

Podgrupa 188 wykazuje stan funduszów jakimi dysponuje przedsiębiorstwo dla przeprowadzenia robót kapitalnych, poza inwestycjami ze środków limitowanych. Saldo Ct tej podgrupy winno być równe saldu Dt 1121. Środki nielimitowane na inwestycje, uzyskane z zewnątrz, księguje się na Dt 1121 w korespondencji z Ct 188. Powstałe natomiast wewnątrz przedsiębiorstwa przez przeznaczenie na ten cel części rezerw lub funduszów specjalnego przeznaczenia, przeksięgowuje się z Dt podgrupy 185 na Ct 188. Równocześnie z tym księgowaniem winien nastąpić przelew kwot z r-ku bankowego 1120 na 1121. W momencie dokonania przelewu z kont 1121 bądź na rzecz dostawców bądź też na własny rachunek operacyjny dla refundacji zużytych środków obrotowych, następuje równocześnie księgowanie pomiędzy Dt 188 i Ct 02.

W podgrupie 189 księgowane są fundusze administrowane przez przedsiębiorstwo i tworzone w formie narzutu obliczanego od płac, księgowanych w podgrupach **410 i 420**.

Są to: Fundusz Akcji Socjalnej i Fundusz Nagród i Prac Zleconych księgowane na Ct 189 w korespondencji Dt podgrupy 413 i 423.

Nakłady związane z Akcją Socjalną rozlicza się na Dt grupy 26. Na pokrycie tych nakładów przenosi się odpowiednie sumy z Dt 189 na Ct 26. Nakłady poniesione w ramach budżetu F.N. i P.Z., księguje się bezpośrednio w ciężar 189. Dla rozliczeń z tytułu F.A.S. i F.N. i P.Z. w obrębie 189 prowadzi się osobne podgrupy.

Grupa 19 przeznaczona jest do księgowania tych wydatków i nakładów, które ze względów kalkulacyjnych winny być równomiernie zarachowywane w ciężar kl. 4 w ciągu kilku okresów rozliczeniowych. Rozliczanie w czasie może dotyczyć nakładów prostych lub też wtórnych.

Podgrupę 190 uzupełnia kartoteka analityczna o następującym układzie:

Energia nabyta
Remonty i konserwacje (obce)
Podatki i daniny
Ubezpieczenia rzeczowe
Czynsze i dzierżawy
Delegacje służbowe
Propaganda, reklama, wystawy.

Dt poszczególnych kartotek koresponduje z grupami 10, 110, 14 i 17, Ct — z odpowiednimi kontami w grupach 43, 44, 45 i 46.

Podgrupa 191 służy do rozliczenia rzeczywistych nakładów wtórnych, ustalonych przez kalkulację w grupie 76. Są to nakłady, związane z dokonaniem większych remontów bieżących i konserwacji i nakłady na uruchomienie nowej produkcji.

Sumą kalkulowanych nakładów miesięcznych na większe remonty bieżące i konserwację obciąża się 481 i uznaje 191. Efektywnie poniesione nakłady przechodzą z Ct 76 na Dt 191. Podobnie konto 191 przejmuje z Ct 76 efektywnie poniesione nakłady na uruchomienie nowej produkcji. Nakłady te — jeżeli nie dały rezultatów pozytywnych — spisywane są w ciężar grupy 20 jako straty, natomiast nakłady, które doprowadziły do zrealizowania nowej produkcji, podlegają stopniowemu zarachowaniu w ciężar podgrupy 482.

KLASA 2

Grupa 20 zbiera nakłady i straty oraz dochody i zyski nadzwyczajne.

Na Dt tej grupy księguje się straty powstałe w toku procesu wytwórczego (Ct 70), nakłady lat ubiegłych ujawnione w bieżącym roku, straty na składnikach środków obrotowych z klas 1, 3 i 8 oraz straty, związane z uruchomieniem nowej produkcji (Ct 191). Na Ct grupy 20 księguje się zyski nadzwyczajne, powstałe na składnikach środków obrotowych klas 1, 3 i 8 oraz dochody lat ubiegłych, ujawnione w bieżącym okresie. W zasadzie wystarczy prowadzenie jednego konta, ale w wypadkach szczególnych można przeprowadzić dalsze rozbicie opierając się na J.P.K. dla przemysłu (Instr. 1/F Dep. Fin. PKPG) odnośnie grup 20 i 21.

Grupa 22 służy do uchwycenia materiałów, przychodów i wyników działalności pozazakładowej przedsiębiorstwa. Do działalności pozazakładowej zalicza się:

a) gospodarkę obiektami dzierżawionymi
b) gospodarkę mieszkaniową
c) gospodarkę rolną i pokrewną
d) gospodarkę innymi obiektami pozazakładowymi.

Na Dt grupy 22 księguje się bezpośrednio wszystkie nakłady proste na podstawie dokumentów pierwotnych. Wyroby usługi oddane, świadczone na rzecz obiektów pozazakładowych traktuje się jako realizacja, uznając odpowiednie konta kl. 9.

Na Ct grupy 22 księguje się wszelkie wpływy i zmniejszenia nakładów np.:

wpływy z czynszu dzierżawnego,
zwroty za zużytą energię elektryczną, wodę, gaz itp.,
przychód produktów działalności pozazakładowej,
wartość przychówku zwierząt itp.

Odnośnie szczegółowego rozbicia grupy 22 obowiązują uwagi podane przy grupie 20.

Grupa 24 przeznaczona jest do zbierania w ciągu roku nakładów i dochodów finansowych.

Grupa 26 zbiera nakłady i dochody, związane z prowadzeniem akcji socjalnej, są one księgowane analogicznie, jak w gr. 22.

KLASA 3

Grupa 30 służy do rozliczenia zakupu materiałowego. Po jej debecie księguje się wszystkie faktury materiałowe natychmiast po ich otrzymaniu. Faktury księguje się w pełnej sumie, podanej przez dostawcę; dopiero po tym następuje ich sprawdzenie formalne i metoryczne. Wynikłe przy sprawdzaniu różnice koryguje się notami księgowymi w korespondencji z kontem dostawcy (gr. 14).

Przychód materiałów księguje się wg wycenionego dowodu przyjęcia w cenie netto na Dt kont rodzajowych grupy 31, 35 i 36 z zapisem przeciwstawnym na Ct 30. Dla ułatwienia wyceny dowodu przyjęcia przedsiębiorstwo opiera się w miarę możności na cenach z faktur dostawców, może jednak posługiwać się też wykazami cen. Wykazy te powinny obejmować conajmniej ważniejsze i częściej występujące materiały w oparciu o urzędowe cenniki.

Różnice pomiędzy ostateczną sumą poprawionej faktury a wartością przyjętych do magazynu materiałów przenoszone są z grupy 30 do podgrupy 400 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego. Stanowią je zarachowane w fakturze koszty zakupu oraz ew. różnice wartości samego materiału, jeżeli do jego wyceny przyjęto cenę inną niż fakturową.

Na Dt 400 księguje się ponadto wprost z klasy 1 (100, 14) faktury za usługi świadczone przy zakupie.

Istnieje obowiązek rozliczenia w ciągu okresu sprawozdawczego wszystkich otrzymanych faktur z odnośnymi dostawami. W końcu okresu na podstawie specyfikacji wyksięgowywuje się na Ct 149 — „Dostawy niefakturowane" wartość dostaw przyjętych do magazynu lecz nierozliczonych w danym okresie z powodu braku odnośnych faktur. Pozostałe w grupie 30 po przeprowadzeniu rozliczenia i po wyksięgowaniu dostaw niefakturowanych saldo oznacza wartość otrzymanych faktur za dostawy jeszcze nie wykonane. (Materiały w drodze). Na początku następnego okresu wartość dostaw niefakturowanych przenosi się z podgrupy 149 na grupę 30 i rozlicza z wpływającymi fakturami w trybie wyżej opisanym.

Grupa 31 przeznaczona jest do księgowania:

1) wszelkich materiałów zużywanych w przedsiębiorstwie
2) paliw
3) części zapasowych maszyn i urządzeń technicznych
4) opakowań podstawowych t.j. takich, które są nieodłączną częścią wyrobu
5) opakowań wysyłkowych bezzwrotnych t.j. takich, które nie są ściśle związane z wyrobem i są zaliczane odbiorcy w osobnej pozycji faktury.

Zużywane materiały, paliwa, części i opakowania podstawowe wyksięgowuje się na podstawie dowodów rozchodowych w ciężar podgrup 401 lub 402. Na Dt 401 księguje się wartość tych materiałów, które na podstawie dokumentów magazynowych rozchodowych zostaną wyodrębnione jako bezpośrednie. Zużycie innych materiałów księgowane jest w ciężar podgrupy 402 Opakowania wysyłkowe bezzwrotne księguje się:

a) w razie zafakturowania odbiorcy — Dt 960 — Ct 31
b) jeżeli zostały wysłane bezpłatnie — Dt 402 — Ct 31. W tym ostatnim wypadku zostaną zaliczone do ogólnych kosztów wytwarzania.

Grupa 35 służy do księgowej ewidencji przedmiotów nietrwałych, które obejmują:

1) drobne ruchomości biurowe, magazynowe, fabryczne itp.,
2) narzędzia i sprawdziany,
3) odzież ochronną,
4) opakowania wysyłkowe zwrotne t.j. takie, które służą do wielokrotnego użytku i nie są odbiorcy wyrobu odsprzedawane.

Kryterium odróżniającym przedmioty nietrwałe od środków trwałych, są postanowienia każdorazowo obowiązującej Instrukcji Inwestycyjnej lub specjalne zarządzenia władz nadrzędnych.

Grupa 35 rozpada się na dwie podgrupy:

350 — Przedmioty nietrwałe na składzie
351 — Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu

W podgrupie 350 księguje się zapas nabytych lub wytwarzanych we własnym zakresie przedmiotów nietrwałych. Przedmioty wydane do użytkowania przenosi się do podgrupy 351, spisując jednocześnie połowę ich wartości na ciężar podgrupy 402. Pozostałą połowę wartości początkowej przedmiotów w użytkowaniu przenosi się na Dt 402 z chwilą całkowitego zużycia danego przedmiotu.

Grupa 36 przeznaczona jest do ewidencji:

1) produktów działalności pozazakładowej przedsiębiorstwa,
2) towarów nabytych celem dalszej odsprzedaży.

KLASA 4

Klasa 4 rejestruje wszystkie nakłady, to zn. zużycie pracy, środków i usług na działalność zasadniczą (operacyjną), przypadające na dany okres sprawozdawczy. Wydatki dotyczące innych okresów eliminowane są przy pomocy kont grupy 19.

Klasa 4 prowadzona jest oddzielnie dla dyrekcji przedsiębiorstwa oraz oddzielnie dla poszczególnych zakładów.

Konta grup 40 — 48 przyjmują w zasadzie wyłącznie obciążenia. Księgowania po stronie kredytowej na tych kontach mogą mieć tylko charakter storn i sprostowań, za wyjątkiem podgr. 400, w której mogą wystąpić zapisy kredytowe.

W grupie 40 Zużycie materiałów — księgowane są nakłady z tytułu tego zużycia. Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro odpowiednich kont kl. 3. Wyjątek stanowi podgrupa 400, która przyjmuje zapisy również w korespondencji z klasą 1.

W grupie 40 nie księguje się opakowań bezzwrotnych, fakturowanych odrębnie odbiorcy, które księgowane są z kl. 3 wprost na kl. 9 (969) oraz deputatów dla pracowników, które rozliczane są w gr. 17 i obciążają gr. 41 lub 42.

Podgrupa 400. W ciężar tej podgrupy księgowane są nakłady zaopatrzenia materiałowego:

1) bezpośrednie koszty sprowadzenia, wynikające z usług obcych i zafakturowane odrębnie lub w fakturze dostawcy jak: transport, za- i wyładunek, ubezpieczenie, koszty opakowania wysyłkowego bezzwrotnego itp., na dobro kont kl. 1 (14) i 3 (30);

2) różnica wartości pomiędzy wyceną wewnętrzną przyjętych do magazynu materiałów, a ich ceną fakturową na ciężar lub dobro grupy 30, zależnie od charakteru debetowego lub kredytowego tych różnic.

Podgrupa 401 zbiera koszt tych materiałów, pobranych z magazynu, które na podstawie dokumentów pobrania zalicza się wprost na dane zlecenie (wyrób, seria wyrobów, roboty kapitalne, itp.). Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro gr. 31.

Podgrupa 402 rejestruje wszystkie pozostałe materiały, pobrane z magazynu na cele ogólne wytwarzania, z księgowaniem przeciwstawnym na dobro konta 31 i 35 ew. 36.

Grupa 41 przeznaczona jest do ewidencji nakładów związanych z zatrudnieniami robotników. Obciążenie kont w tej grupie następuje na dobro kont w gr. 17 i 18.

Na ciężar podgrupy 410 księguje się obliczane w liście płacy, na podstawie obowiązującego systemu płac, wszelkie wynagrodzenia pracowników fizycznych: a więc robocizna podstawowa, ruchoma część robocizny, dodatki: wyrównawcze, za uciążliwość pracy, za godziny nadliczbowe w dni niedzielne i świąteczne, wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nie przepracowany. Księgowanie przeciwstawne następuje na dobro gr. 17.

Podgrupa 412. W ciężar tej podgrupy księguje się wszystkie nakłady z tytułu świadczeń socjalnych zarówno ustawowych jak i umownych wyłącznie na podstawie listy płacy. Księgowania przeciwstawne przebiegają w gr. 17. W podgrupie 412 rejestruje się również obciążenia z tytułu ubezpieczeń społecznych z księgowaniem przeciwstawnym w grupie 17.

Podgrupa 413 rejestruje nakłady z tytułu narzutów na robociznę, a mianowicie:

5% od funduszu płac na F.A.S. oraz

2% od funduszu płac na F.N. i P.Z.

Obciążeniu tej podgrupy towarzyszy jednocześnie uznanie podgr. 189.

Grupa 42. Grupa ta służy do ewidencji nakładów związanych z zatrudnieniem pracowników umysłowych. Obciążeniu kont w tej grupie towarzyszy uznanie właściwych kont w grupie 17 i 18.

Podgrupa 420. Pensje. W ciężar tej podgrupy księgowane są obliczane w liście płacy na podstawie obowiązującego systemu płac wszelkie wynagrodzenia dla pracowników umysłowych, jak również wynagrodzenia za czas efektywnie nie przepracowany oraz wynagrodzenia za urlopy.

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro gr. 17.

Podgrupy 422-3 dotyczą świadczeń dla pracowników umysłowych, z księgowaniem w sposób analogiczny do księgowań w podgr. 412 i 413.

Grupa 43. W grupie tej księgowana jest energia nabyta, wyprodukowana przez obce zakłady energetyczne, jak: prąd, gaz, para, sprężone powietrze i woda. Energia, wytwarzana przez własne zakłady energetyczne, wchodzi do kl. 4 w postaci nakładów prostych.

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro odpowiednich kont kl. 1.

Grupa 44. Obciążenia tej grupy następują z jednoczesnym przeciwstawnym księgowaniem na dobro kont klasy 1.

Na koncie tym księgować należy wszelkie usługi wykonywane przez osoby trzecie jak: nakłady na konserwacje, związane z utrzymaniem obiektów w stanie używalności, nakłady powstające w związku z wykonywanymi przez osoby trzecie remontami, obróbką, transportem, opracowywaniem projektów, udzielaniem porad technicznych i prawnych, ekspertyz itp.

Grupa 45. W grupie tej wydzielony został w odrębnej pozycji podatek obrotowy — podgrupa 450 w której księguje się nakłady z tytułu opłaconego przez przedsiębiorstwo przemysłowego podatku obrotowego, dotyczącego produkcji zrealizowanej.

W podgrupie 451 księgowane są wszystkie pozostałe podatki i daniny państwowe poza podatkami obrotowym i dochodowym, wszystkie podatki i daniny samorządowe oraz opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne i skarbowe.

W podgrupie 452 ewidencjonowane są nakłady z tytułu ubezpieczeń rzeczowych. Księgowania przeciwstawne następują na dobro gr. 17.

Grupa 46 — „Różne nakłady" dzieli się na następujące podgrupy:

460 — Czynsze i dzierżawy
461 — Delegacje służbowe i reprezentacja
462 — Opłaty telekomunikacyjne
463 — Propaganda, reklama, wystawy
464 — Książki i czasopisma
465 — Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe
468 — Inne niewymienione.

W podgrupie 461 księgowane są wszystkie nakłady związane z delegacjami służbowymi, (podróże, diety, hotele, przejazdy itp.) oraz reprezentacją.

W podgrupie 463 rejestruje się stwierdzone przez dokumenty zewnętrzne nakłady z tytułu propagandy, reklamy, udziału w wystawach i targach.

Podgrupa 464 służy do ewidencji nakładów z tytułu zakupu książek i czasopism. Nie podlegają księgowaniu w tej podgrupie nakłady związane z zużyciem druków i materiałów kancelaryjnych, które jako materiały pomocnicze obciążają konto 402.

W podgrupie 465 księguje się nakłady z tytułu prowizji, porta i innych kosztów bankowych, które nie mają charakteru nakładów finansowych (odsetek od kredytu). Nakłady finansowe winny być księgowane w kl. 2.

Wszystkie księgowania przeciwstawne przebiegają w kl. 1.

Grupę 47 — Umorzenia i narzuty na ryzyka planowane — obciąża się nakładami z tytułu odpisów umorzeniowych oraz narzutów na planowane ryzyka.

Podgrupa 470 obejmuje zarachowane nakłady z tytułu umorzeń majątku trwałego. Księgowanie przeciwstawne przebiega na dobre podgrupy 187.

Podgrupa 477 służy do ewidencji narzutów na planowane ryzyka. Na ciężar tej podgrupy przede wszystkim odnosi się zarachowywane kwoty na rezerwy z tytułu gwarancji udzielanych za jakość produkcji.

W podgrupie tej umieszczone być mogą również inne ryzyka planowane zależnie od warunków lokalnych zakładu.

Księgowanie przeciwstawne przebiega na dobro podgrupy 184.

Grupa 48 — Kalkulowane nakłady do wtórnego rozliczenia — została wprowadzona do kl. 4 z uwagi na konieczność skoncentrowania nakładów wtórnych w jednej grupie (eliminacja dla celów planowania finansowego).

W podgrupie 481 księgowane są nakłady z tytułu większych remontów i konserwacji. Księgowania w tej podgrupie mają na celu prawidłowe rozliczenie na przestrzeni roku wydatków na remonty, ponoszonych sezonowo lub sporadycznie w większych sumach. Księgowanie przeciwstawne następuje przez uznanie podgr. 191.

Obciążenia podgr. 482 mają charakter podobny z tą różnicą, że dotyczą kalkulowanych nakładów związanych z uruchomieniem nowej produkcji. Księgowania przeciwstawne przebiegają na dobro podgr. 191.

Grupa 49 służy dla przeniesienia nakładów kl. 4 do rozliczenia w kl. 7. W tym celu wyksięgowuje się nakłady z klasy 4 przez zakredytowanie grupy 49. Grupa ta zamyka w końcu roku wszystkie konta kl. 4. Jeżeli na koncie 400 wyniknie saldo kredytowe, które przenosi się na Dt 49 wówczas do dalszego rozliczenia przechodzi ostateczne saldo gr. 49.

KLASA 7

Zebrane w klasie 4 nakłady zostają okresowo rozliczone i zaksięgowane na kontach klasy 7:

70 — Koszty produkcji
73 — Straty przy produkcji
75 — Koszty robót kapitalnych
76 — Koszty większych remontów i uruchomienie nowej produkcji
78 — Rozliczenie kosztów administracji przedsiębiorstwa.

Rozliczenie to następuje przy pomocy arkusza rozliczeniowego i przeprowadzanej na tej podstawie kalkulacji, która opiera się na trzech wzgl. czterech elementach:

1. materiały bezpośrednie
2. robocizna bezpośrednia
3. ogólne koszty wytwarzania i ew.
4. specjalne koszty wytwarzania.

W zakładzie do ogólnych kosztów wytwarzania — oprócz ogólnych kosztów produkcji i administracji — wlicza się też koszty związane z magazynowaniem i ekspedycji wyrobów powstające w ramach normalnej działalności zakładu np. pensję magazyniera, własny transport itp. Koszty zbytu, ponoszone przez zakład za centralę przedsiębiorstwa np. opłacony fracht itp. obciążają wprost pgr. 162 a w księgowości przedsiębiorstwa odnoszone są na kl. 4.

Większe zakłady państwowego przemysłu miejscowego mogą, stosownie do swych potrzeb rozszerzyć układ arkusza z tym, że ostateczny wynik wykażą w przytoczonym układzie klasy 7.

Do użytku księgowości zakładu przeznaczone są grupy 70 — 76, natomiast grupa 78 służy do rozliczenia kosztów, ponoszonych przez dyrekcje przedsiębiorstwa. Ponieważ księgowość zakładu obejmuje jedynie te konta, które są niezbędne dla prawidłowego rozlicz nia poniesionych kosztów, sumy kl. 7 okresowo przekazywane są księgowości głównej, prowadzonej w dy ekcji przedsiębiorstwa. Następuje to przy pomocy podgrupy 162. Podobnie za pośrednictwem podgrupy 162 do księgowości zakładu przechodzą remanenty początkowe produkcji w toku i wartość zużytych w ciągu okresu sprawozdawczego odpadków. W dalszych objaśnieniach do grup 70 — 76 podawane jest konto ostateczne, na które trafiają rozliczone koszty w księgowości przedsiębiorstwa bez każdorazowego wymieniania podgrupy 162, jako łącznikowej pomiędzy księgowością zakładu i przedsiębiorstwa.

Grupa 70 służy do księgowania całkowitych kosztów produkcji bez wyodrębniania poszczególnych elementów kalkulacyjnych. Na debet tej grupy wchodzą w łącznej sumie koszty materiałów bezpośrednich, robocizny bezpośredniej, specjalne koszty wytwarzania oraz ogólne koszty wytwarzania. Poza tym na Dt grupy 70 wchodzi remanent początkowy produkcji w toku. Przez produkcję w toku należy rozumieć zarówno te wytwory, które przeszły pewne określone fazy obróbki technicznej i których zbyt w istniejącym stadium wykończenia nie jest branżowo stosowany (wyroby półgotowe) jak te materialne składniki, które znajdują się w pewnej niezakończonej fazie obróbki technologicznej (właściwa produkcja w toku).

Na debet grupy 70 mogą ponadto wejść odpadki wartościowe, aktywowane w księgowości przedsiębiorstwa w grupie 83, zużywane w toku dalszej produkcji.

Księgowania przeciwstawne do grupy 80 następują przez uznanie grupy 49 odnośnie kosztów prostych, poniesionych w bieżącym okresie i grup 81 i 83 w zakresie remanentu początkowego produkcji w toku i zużytych odpadków.

Na Ct 70 księguje się:

1) wyroby gotowe, wyprodukowane w bieżącym okresie sprawozdawczym i wycenione na podstawie kalkulacji księgowane w ciężar podgrupy 800. Kalkulacja wyrobów opiera się na wyszczególnionych uprzednio elementach;
2) produkcję w toku na koniec bieżącego okresu sprawozdawczego w ciężar grupy 81. Kalkulacja produkcji w toku jest analogiczna do kalkulacji wyrobów gotowych;
3) odpadki wartościowe, wycenione wg ich wartości rzeczywistej w oparciu o urzędowe cenniki; otrzymane odpadki zmniejszają koszt własny produkowanych wyrobów w związku z czym należy je uwzględnić przez odjęcie ich wartości na kartach kalkulacyjnych właściwych wyrobów. Wartość otrzymanych odpadków księgowana jest na Dt gr. 83.
4) Braki nadzwyczajne przenoszone na Ct grupy 73.

Grupa 73 zbiera koszty strat poniesionych w toku zasadniczej działalności zakładu. Są to:

1) przestoje nadzwyczajne,
2) braki nadzwyczajne,
3) roboty gwarancyjne.

Przestoje nadzwyczajne są to takie przestoje, które zakłócają przewidziany tok pracy zakładu np. przestoje wywołane przerwaniem dostaw prądu elektrycznego, wody, brakiem surowców, uszkodzeniem maszyn itp. Koszt przestojów oblicza się w ten sposób, że w osobnych kartach kalkulacyjnych ustala się koszt robocizny bezpośredniej za okres przestoju, a następnie narzuca

na nią ogólne koszty wytwarzania w stosunku, wynikającym z arkusza. Koszt przestojów nadzwyczajnych przenosi się na Dt grupy 20.

Na Dt grupy 73 księguje się w korespondencji z Ct 70 braki nadzwyczajne to jest takie, które przekraczają granice przyjętych norm technicznych. Koszt braków nadzwyczajnych ustala się w sposób następujący:

wybrakowane wyroby, których ilość przekracza ustalone normy techniczne, odejmuje się na właściwych kartach kalkulacyjnych w ich pełnym koszcie wytworzenia i przenosi się na odrębne karty. Od ustalonego w ten sposób kosztu wytworzenia braków, odejmuje się wartość użytkowaną materiału, jaką te braki przedstawiają i przenosi na Dt grupy 83. Pozostała kwota na koncie braków stanowi stratę produkcyjną i z kredytu gr. 73 przenoszona jest na Dt. gr. 20.

Jako koszt braków nadzwyczajnych traktowane są również koszty związane z naprawą wzgl. przerobem wyrobów wybrakowanych przed ich zbytem.

Braki utrzymujące się w granicach przyjętych norm technicznych, rozliczane są w grupie 70. Z właściwych kart kalkulacyjnych potrąca się jedynie wartość użytkową materiału, pozostałość stanowi koszt produkcji wyrobów dobrych.

Koszty robót gwarancyjnych odnoszą się do wyrobów, uprzednio już sprzedanych, co do jakości których nabywca zgłasza reklamacje na podstawie odpowiedniego zastrzeżenia w umowie kupna — sprzedaży. Kalkulacja robót gwarancyjnych jest identyczna z kalkulacją wyrobów gotowych. Koszt robót gwarancyjnych przenoszony jest w ciężar grupy 185 po uwzględnieniu ew. odpadków wartościowych, księgowanych w grupie 83.

W grupie 75 księguje się koszty wykonywanych we własnym zakresie robót kapitalnych. Rozliczonymi kosztami robót po odliczeniu ew. odpadków wartościowych, obciąża się grupę 95.

Grupa 76 służy do zbierania kosztów większych remontów bieżących i kosztów uruchomienia nowej produkcji. Za większe remonty uważa się takie, których skutki rozkładają się na kilka okresów sprawozdawczych, co pociąga za sobą konieczność rozliczenia ich w czasie. Podobnie koszty uruchomienia nowej produkcji muszą być wyeliminowane z bieżących kosztów produkcji i na podstawie obowiązujących instrukcji powtórnie zaliczone w nakłady w przyszłych okresach sprawozdawczych względnie spisane jako straty nadzwyczajne. Skalkulowanymi kosztami, po uwzględnieniu ewentualnych odpadków, obciąża się podgrupę 191.

Grupa 78 prowadzona jest tylko w przedsiębiorstwie (Dyrekcji) i służy do rozliczenia zebranych w kl. 4 nakładów przedsiębiorstwa. W tym celu przedsiębiorstwo sporządza zestawienie, w którym wyodrębnia koszty podatku obrotowego i koszty ekspedycji, pozostała suma stanowi ogólne koszty administracji przedsiębiorstwa, które wliczane są do kosztu własnego wytworzenia wyrobów w sposób, podany przy omawianiu podgrupy 808.

Księgowanie na debet grupy 78 całej sumy nakładów kl. 4 przedsiębiorstwa następuje równocześnie z uznaniem grupy 49.

Z kredytu grupy 78 całą sumę kosztów danego okresu wyksięgowuje się wg zestawienia następującego:

1) koszty podatku obrotowego na odpowiednie konta kl. 9 (909, 939 i 969 proporcjonalnie do obrotów netto w podgrupie 900, 930 i 960).
2) koszty ekspedycji na debet podgrupy 909, 939 i 969, proporcjonalnie do obrotów netto w podgr. 900, 930 i 960. Koszty ekspedycji mogą nie obciążać podgrupy 939 i 969 w wypadku gdy obroty sprzedażne odpadków i towarów występują rzadko i są stosunkowo niewielkie.
3) pozostałą kwotę kosztów przenosi się na debet podgr. 808. W wypadku kiedy przedsiębiorstwo jest przedsiębiorstwem jednozakładowym, grupa 78 jak i podgrupa 808 nie występują, koszty administracji natomiast wliczane są do kosztów produkcji po uprzednim wyodrębnieniu podatku obrotowego i kosztów ekspedycji.

KLASA 8.

Klasa 8 prowadzona jest wyłącznie w księgowości przedsiębiorstwa (Dyrekcji). Poszczególne grupy tej klasy służą do ewidencji wyrobów gotowych, produkcji w toku oraz odpadków. Specjalną rolę w tej klasie ma podgrupa 808 — Koszty administracji przedsiębiorstwa.

W podgrupie 800 księguje się wyroby całkowicie wykończone, przejęte przez kontrolę techniczną. Podgrupa ta obejmuje zarówno wyroby i półfabrykaty typowe jak i zakończone roboty i usługi odpłatne. Księgowanie na debet tej podgrupy przebiega z równoczesnym kredytowaniem w księgowości przedsiębiorstwa konta 162 tego zakładu, który wyprodukował dany wyrób.

W zakładach, które posiadają magazyny wyrobów gotowych, istnieją jedynie kartoteki ilościowe, w przedsiębiorstwie (Dyrekcji) prowadzona jest natomiast kartoteka wyrobów gotowych ilościowo-wartościowa. Pomiędzy kartotekami zakładów (ilościowymi), kartoteką przedsiębiorstwa (ilościowo-wartościową) i zapisami w podgrupie 800 księgowości finansowej musi istnieć zgodność zapisów.

Z podgrupy 800 wyksięgowuje się zrealizowaną produkcję gotową w cenie kosztu własnego wytworzenia (bez kosztów administracji przedsiębiorstwa) w ciężar podgrupy 909 „Koszt własny realizacji wyrobów". Remanenty podgr. 800 przechodzą do Bilansu Zamknięcia.

Ewentualne braki w granicach przyjętych norm względnie nadwyżki w magazynie wyrobów księguje się w ciężar lub na dobro grupy 20.

W ciężar podgrupy 808 księguje się, po rozliczeniu nakładów kl. 4 przedsiębiorstwa w gr. 78, koszty administracji. Ponadto na debet tej podgrupy wchodzi wartość początkowa (remanent) kosztów administracji z poprzedniego okresu. Koszty zebrane w podgrupie 808 dotyczą wyrobów gotowych, wobec czego muszą być wliczane do kosztu własnego wytworzenia wyrobów. Rozliczenie to przebiega w sposób następujący:

Ustala się stosunek procentowy kosztów administracji bieżącego okresu (koszty przeniesione w bieżą-

cym okresie z gr. 78 plus wartość kosztów administracji z okresu poprzedniego), do kosztu własnego wytworzenia wyrobów zrealizowanych w okresie bieżącym (konto 909) i pozostałych na magazynie (remanentu) i w tym stosunku przenosi się z podgr. 808 proporcjonalnie do kosztu własnego wytworzenia zrealizowanych wyrobów na debet podgrupy 909. Pozostała część kosztów administracji dotyczy remanentu wyrobów jako niezrealizowane koszty administracji i stanowi poprawkę do bilansu, dla zbyt nisko wycenionego remanentu wyrobów gotowych.

W następnym okresie ta część kosztów administracji wejdzie do podgrupy 808 jako wartość początkowa.

Grupa 81. Pojęcie produkcji w toku dotyczy zarówno wyrobów półgotowych jak i właściwej produkcji w toku. Księgowanie na debet tej grupy przebiega w końcu roku z równoczesnym kredytowaniem w księgowości przedsiębiorstwa (Dyrekcji) konta 162 tego zakładu, którego produkcja w toku dotyczy, wg przeprowadzonej kalkulacji tej produkcji. Z początkiem następnego roku z grupy 81 przez to samo konto 162, produkcja w toku wyksięgowana zostaje do grupy 70 — Koszty produkcji. Produkcja w toku w zasadzie nie podlega realizacji.

Grupa 83. Ewidencjonowane w grupie 83 odpadki księguje się po cenach rzeczywistych (katalogowych, szacunkowych). Księgowanie na debet tej grupy następuje podobnie jak w grupach poprzednich w korespondencji z kontem 162 odpowiedniego zakładu. Koszt zrealizowanych odpadków przenosi się w ciężar konta 939. Przy zużyciu odpadków do dalszej produkcji obciąża się konto 70 — Koszty produkcji na kredyt grupy 83 i za pośrednictwem konta 162 danego zakładu, który odpadki zużytkował.

KLASA 9.

Zadaniem kont tej klasy jest:

a) ustalenie obrotów brutto z tytułu realizacji produkcji, usług, robót odpłatnych, robót kapitalnych, odpadków oraz ewentualnych obrotów produktami pozazakładowymi i towarami,
b) ustalenie ostatecznego kosztu własnego zrealizowanych wyrobów, usług, robót odpłatnych, robót kapitalnych, odpadków, produktów pozazakładowych i towarów.

Podgrupa 900 służy do księgowania zbywanych wyrobów na rzecz Central Zbytu lub innych odbiorców. Księgowanie przeciwstawne odbywa się na debet kont w grupie 13. Wszelkie zwroty itp. wpływające na zmniejszenie obrotów brutto, księguje się na debet omawianego konta a na dobro właściwych kont grupy 13. Saldo konta 900 (obroty netto) przechodzi na „Rachunek wyników (090).

Podgrupa 909 zbiera po stronie Debet:

1) wartość zrealizowanych wyrobów gotowych w cenie kosztu własnego wytworzenia z księgowaniem przeciwstawnym w podgr. 800;
2) tę część kosztów administracji ogólnej, która dotyczy zrealizowanych wyrobów w korespondencji z podgrupą 808;
3) koszty ekspedycji, ustalone z rozliczenia kosztów administracji przedsiębiorstwa z księgowaniem przeciwstawnym w gr. 78;
4) podatek obrotowy dotyczący sprzedanych wyrobów gotowych, wyodrębniony z rozliczenia kosztów administracji z księgowaniem przeciwstawnym w gr. 78.

Po stronie kredytowej konta 909 księguje się ewentualne zwroty wyrobów gotowych w cenie kosztu własnego wytworzenia w ciężar podgr. 800. Zarachowane na tym koncie koszty administracji, dotyczące wyrobów zwracanych, w zasadzie nie są wyksięgowywane ponownie do podgr. 808, za wyjątkiem wypadków specjalnie uzasadnionych. Konto 909 zamyka się „Rachunkiem wyników".

Grupa 93. W grupie tej na koncie 930 księguje się sprzedaż odpadków na zewnątrz w ciężar kont klasy 1. Zużycie odpadków na własne potrzeby księguje się bądź bezpośrednio z klasy 8 na 7.

Bonifikaty, wpływające na zmniejszenie obrotów brutto, księguje się w ciężar podgr. 930 na dobro odpowiednich kont kl. 1.

Na debet konta 939 księguje się koszt własny sprzedanych odpadków na dobro grupy 83 oraz podatek obrotowy z księgowaniem przeciwstawnym podobnie jak w podgr. 909 na dobro gr. 78.

Zarówno konta 930 jak i 939 zamykane są „Rachunkiem wyników".

Grupa 95 — „Realizacja robót kapitalnych" umożliwia przeniesienie skalkulowanych kosztów robót kapitalnych, przeprowadzanych we własnym zakresie na Dt 03. Dzieli się na dwie podgrupy:

950 — „Roboty kapitalne" korespondującą z gr 03 i
959 — „Koszt własny realizacji" przyjmującą rozliczone koszty z grupy 75.

Grupa 96 — „Realizacja produktów pozazakładowych i towarów" służy do księgowego ujęcia zbytu (podgr. 960) produktów działalności pozazakładowej z gr. 36 oraz towarów handlowych, (materiałów i przedmiotów z grup 31 i 35 odstępowanych odpłatnie). Księgowanie przeciwstawne następuje przez obciążenie odpowiednich kont w kl. 1. Wszelkie zwroty, bonifikaty itp. wpływające na zmniejszenie obrotów brutto księguje się w ciężar podgr. 960 z księgowaniem przeciwstawnym w kl. 1.

Podgrupa 969 rejestruje koszt własny zrealizowanych produktów działalności pozazakładowej oraz materiałów i towarów, (konta przeciwstawne 31, 35, 36). Ponadto przejmuje z gr. 78 część kosztów ekspedycji i podatku obrotowego odnoszącą się do realizacji produktów rejestrowanej w gr. 96. Ewentualne zwroty towarowe księguje się na kredyt konta 969 obciążając odpowiednie grupy kl. 3. Podgrupy 960 i 969 zamykane są „Rachunkiem wyników".

INSTRUKCJA 11/F

Departamentu Finansowego oraz Departamentu Inwestycji P. K. P. G. z dnia 19 października 1949 roku

w sprawie sfinansowania nakładów majątkowych powstałych w związku z realizacją usprawnień pracowniczych.

Nawiązując do Instrukcji 9/F Depart. Fin. P. K. P. G. z dnia 12 października 1949 w sprawie finansowania kosztów związanych z realizacją i uruchomieniem usprawnień pracowniczych, ustala się co następuje:

1. Nakłady, poczynione przez przedsiębiorstwa na realizację i uruchomienie usprawnień pracowniczych, w wyniku których powstają obiekty majątku trwałego przeznaczone do eksploatacji, podlegają włączeniu do Państwowego Planu Inwestycyjnego.

2. Środki obrotowe zużyte w trybie Instrukcji 9/F, na powstanie wymienionych w pkt. 1 obiektów, podlegają zrefundowaniu na rzecz ich źródła w drodze uruchomienia na ten cel kredytów w ramach ogólnej rezerwy planu inwestycyjnego.

3. Zgłoszenie zapotrzebowania na pokrycie dla środków wymienionych w pkt. 2 następuje w trybie przewidzianym dla zgłoszeń zapotrzebowań na kredyty dodatkowe w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego.

4. Podstawą do zgłoszenia zapotrzebowania wymienionego w pkt. 3 jest decyzja dyrekcji przedsiębiorstwa o wprowadzeniu usprawnienia, stanowiącego obiekt majątku trwałego, do eksploatacji.

5. Sfinansowanie rozszerzenia usprawnień, poza sfinansowany obiekt prototypowy, następuje z dodatkowych kredytów inwestycyjnych przydzielonych zainteresowanemu przedsiębiorstwu w wyniku zgłoszenia odnośnego zapotrzebowania.

Zgłoszenie takie winno być kierowane w formie wniosku o kredyt dodatkowy do właściwej jednostki nadrzędnej, która obowiązana jest do zapewnienia mu szczególnej pilności załatwienia.

Departament Inwestycji P. K. P. G. przydzielać będzie środki na omawiane cele w drodze uruchomienia dodatkowych kredytów inwestycyjnych, bądź ich antycypacji.

Realizacja rozszerzonych usprawnień, poza obiekty prototypowe, może być rozpoczęta wyłącznie po uzyskaniu na ten cel środków w ramach P. P. I.

Dyrektor Departamentu Inwestycji:
(—) Dr Kaz. Secomski

Dyrektor Departamentu Finansowego:
(—) Fr. Szkiłłądź

Zatwierdzam: za Przewodniczącego Państw. Komisji Planowania Gospodarczego (—) E. Szyr Minister

INSTRUKCJA 12/F

Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 24 października 1949 r.

w sprawie wprowadzenia Planu Kont dla przedsiębiorstw utrzymywanych z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

Zatwierdza się załączony do niniejszej instrukcji Plan Kont dla przedsiębiorstw utrzymywanych z Rachunku Narzutów Administracyjnych, obowiązujący od dnia 1-go stycznia 1950 r.

Wicedyrektor Departamentu (—) L. Rywik

Zatwierdzam: za Przewodniczącego Państw. Komisji Planowania Gospodarczego (—) E. Szyr Minister

---

Załącznik do Instrukcji 12/F Dep. Fin. PKPG. z dnia 24 października 1949 r.

PLAN KONT DLA JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH FINANSOWANYCH Z RACHUNKU NARZUTÓW ADMINISTRACYJNYCH

KLASA 0 — KONTA MAJĄTKU TRWAŁEGO, FUNDUSZÓW WŁASNYCH, SPRAWOZDAWCZE I POZABILANSOWE

00 — **Środki trwałe.**
- 000 — Środki trwałe zasadnicze
- 001 — Środki trwałe pozazakładowe

01 — **Likwidacja środków trwałych**

02 — **Finansowanie robót kapitalnych**

03 — **Roboty kapitalne rozpoczęte**

04 — **Roboty kapitalne zakończone**

05 — **Środki oddane**
- 052 — Przelewy na fundusze

06 — W

07 — **Umorzenie wartości środków trwałych**
- 070 — Umorzenie wartości środków trwałych zasadniczych
- 071 — Umorzenie wartości środków trwałych pozazakładowych

08 — **Fundusze własne**
- 080 — Fundusz własny
- 081 — Zwiększenia funduszu własnego
- 082 — Zmniejszenia funduszu własnego

09 — **Konta sprawozdawcze i pozabilansowe**
- 091 — Rachunek działalności
- 097 — Bilans zamknięcia
- 098 — Bilans otwarcia
- 099 — Konta pozabilansowe

KLASA 1 — KONTA FINANSOWE.

10 — **Gotówka**
- 100 — Kasa

11 — **Rachunki bankowe**
- 110 — Rachunek bankowy bieżący

1101 — Rachunek budżetowy
112 — Rachunki bankowe specjalne funduszów i rezerw własnych
1120 — Rachunek funduszów i rezerw
1121 — Rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych
1122 — Rachunek kapitalnych remontów
113 — Rachunki bankowe specjalne naczelnej jednostki administracyjnej
1130 — Rachunek bankowy Funduszu Akcji Socjalnej
1131 — Rachunek bankowy Funduszu Nagród i Prac Zleconych

12 — W
13 — W
14 — **Dostawcy**
15 — **Rozliczenia z tytułów publiczno-prawnych**
150 — Władze skarbowe
151 — Władze samorządowe
152 — Instytucje ubezpieczeń społecznych
153 — Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych
16 — **Rozliczenia wewnętrzno-branżowe**
160 — Rozliczenia naczelnej jednostki administracyjnej z podległymi jednostkami administracyjnymi i przedsiębiorstwami.
161 — Rozliczenia między jednostkami administracyjnymi
162 — Rozliczenia między jednostką administracyjną, a podległymi jej zakładami
163 — Rozliczenia z własnymi ekspozyturami, delegaturami i wydziałami, lub wydzielonymi działami gospodarki pozazakładowej
17 — **Inne należności i zobowiązania**
170 — Pracownicy za płace i świadczenia
171 — Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia
172 — Niepodjęte płace w depozycie
173 — Pracownicy za sumy do rozliczenia
174 — Inne należności i zobowiązania
175 — Należności wątpliwe.
18 — **Rezerwy i fundusze**
184 — W
185 — Fundusze specjalnego przeznaczenia
186 — Fundusz budżetowy
187 — Fundusz amortyzacyjny
1870 — Fundusz amortyzacyjny na inwestycje
1871 — Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty
1872 — Przelew funduszu na inwestycje
1873 — Przelew funduszu na kapitalne remonty
188 — Fundusze na roboty kapitalne
1881 — Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych
1882 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych
1883 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych
189 — Fundusze administrowane przez naczelną jednostkę administracyjną
1890 — Fundusz Akcji Socjalnej
1891 — Fundusz Nagród i Prac Zleconych
19 — **Rozliczenia międzyokresowe**
190 — Rozliczenia wydatków i nakładów prostych
191 — Rozliczenia międzyokresowe działalności pozazakładowej
192 — Rozliczenia dochodów z góry pobranych

KLASA 2 — KONTA NAKŁADÓW I STRAT ORAZ DOCHODÓW I ZYSKÓW NADZWYCZAJNYCH, FINANSOWYCH I POZAZAKŁADOWYCH.

20 — **Nakłady i straty nadzwyczajne**
21 — **Dochody i zyski nadzwyczajne**
22 — **Nakłady Działalności pozazakładowej**
220 — Nakłady obiektów dzierżawnych
221 — Nakłady gospodarki mieszkaniowej
222 — Nakłady gospodarki rolnej i pokrewnej
223 — Nakłady działalności wydawniczej
224 — Nakłady innej działalności ubocznej
23 — **Dochody działalności pozazakładowej**
230 — Dochody obiektów dzierżawionych
231 — Dochody gospodarki mieszkaniowej
232 — Dochody gospodarki rolnej i pokrewnej
233 — Dochody działalności wydawniczej
234 — Dochody innej działalności ubocznej
24 — **Nakłady finansowe**
242 — Inne odsetki
25 — W
26 — **Nakłady Akcji Socjalnej**
27 — **Dochody Akcji Socjalnej**
270 — Dochody bezpośrednie
271 — Dotacje z Funduszu Akcji Socjalnej
28 — W
29 — W

KLASA 3 — KONTA MATERIAŁÓW I TOWARÓW

30 — **Materiały**
300 — Materiały w drodze
302 — Materiały pomocnicze i paliwo
304 — Części zapasowe maszyn i urządzeń
305 — Przedmioty nietrwałe
3051 — Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu
308 — Inwentarz żywy
31 — W
32 — **Towary** (w jednostkach administrujących przedsiębiorstwami handlowymi)
329 — Towary z działalności pozazakładowej
36 — **Towary** (w jednostkach administrujących przedsiębiorstwami przemysłowymi)

KLASA 4 — KONTA NAKŁADÓW DO ROZLICZENIA

40 — **Zużycie materiałów**
400 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego
402 — Materiały pomocnicze i paliwo
404 — Części zapasowe maszyn i urządzeń
405 — Przedmioty nietrwałe
41 — **Robocizna i świadczenia dla robotników**
410 — Robocizna podstawowa
411 — Ruchoma część robocizny

412 — Dodatek wyrównawczy, morski, stołeczny
- 4120 — Dodatek wyrównawczy
- 4121 — Dodatek morski
- 4122 — Dodatek stołeczny

414 — Dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, w dni niedzielne i świąteczne

416 — Swiadczenia socjalne
- 4160 — Deputat branżowy
- 4161 — Deputat opałowy
- 4162 — Renty i emerytury wypłacane z własnych środków
- 4163 — Pozostałe świadczenia przewidziane układem zbiorowym pracy

417 — Ubezpieczenia społeczne

418 — Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej

419 — Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych

42 — **Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych**

420 — Pensja podstawowa

421 — Ruchoma część pensji

422 — Dodatek funkcyjny, wyrównawczy, morski i stołeczny
- 4220 — Dodatek funkcyjny i wyrównawczy
- 4221 — Dodatek morski
- 4222 — Dodatek stołeczny

424 — Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, w dni niedzielne i świąteczne

426 — Świadczenia socjalne
- 4260 — Deputat branżowy
- 4261 — Deputat opałowy
- 4262 — Renty i emerytury wypłacane z własnych środków
- 4263 — Pozostałe świadczenia socjalne przewidziane układem zbiorowym pracy

427 — Ubezpieczenia społeczne

428 — Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej

429 — Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych

43 — **Energia nabyta**
- 430 — Prąd
- 431 — Gaz
- 432 — Woda

44 — **Usługi obce**
- 440 — Konserwacje
- 441 — Remonty
- 443 — Transport
- 444 — Inne niewymienione

45 — **Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia**
- 450 — Podatek obrotowy
- 451 — Podatki i daniny państwowe
- 452 — Podatki i daniny samorządowe
- 453 — Opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe
- 454 — Ubezpieczenia rzeczowe

46 — **Różne nakłady**
- 460 — Czynsze i dzierżawy
- 461 — Delegacje służbowe i reprezentacja
- 462 — Opłaty telekomunikacyjne
- 463 — Propaganda, reklama, wystawy
- 464 — Książki i czasopisma
- 465 — Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe
- 466 — Kary i grzywny
- 467 — Ofiary, subwencje, zasiłki
- 468 — Inne niewymienione

47 — **Umorzenia**
- 470 — Umorzenie środków trwałych

48 — W

49 — **Nakłady przeniesione do rozliczenia**

KLASA 5 — W

KLASA 6 — W

KLASA 7 — KLASA KOSZTÓW W UKŁADZIE FUNKCJONALNYM

74 — **Koszty działalności zasadniczej (administracyjnej)**
- 740 — Koszty działalności
- 749 — Przeniesienie kosztów

75 — **Koszty robót kapitalnych**
- 750 — Koszty inwestycji
- 751 — Koszty kapitalnych remontów
- 759 — Przeniesienie kosztów

76 — W

77 — **Koszty działalności pozazakładowej**
- 770 — Obiekty dzierżawione
- 771 — Gospodarka mieszkaniowa
- 772 — Gospodarka rolna i pokrewna
- 773 — Działalność wydawnicza
- 774 — Inne działalności uboczne
- 776 — Akcja Socjalna
- 779 — Przeniesienie kosztów

KLASA 8 — W

KLASA 9 — KONTA REALIZACJI i SPRZEDAŻY

92 — **Sprzedaż towarów**
- 928 — Sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej
- 929 — Wartość sprzedanych towarów

93 — W

94 — W

95 — **Roboty kapitalne**
- 950 — Inwestycje
- 951 — Kapitalne remonty
- 959 — Przeniesienie kosztów

96 — **Sprzedaż towarów**
- 966 — Sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej
- 969 — Wartość sprzedanych towarów

97 — W

98 — W

99 — **Obroty wewnętrzne**
- 997 — Rozliczenie działalności pozazakładowej

AKTYWA

BILANS na dzień ....

Z łącznik Nr 1 do Planu Kont zatwierdz. Instr. 12/F Dep. Fin. PKPG. z dn. 24. X. 1949

PASYWA

AKTYWA

Symbol konta		Dane z ostat. bilansu	Dane z dnia sprawozdawczego
	I. ŚRODKI TRWAŁE		
000/070	1. środki trwałe zasadnicze		
001/071	2. środki trwałe pozazakładowe		
01	3. likwidacja środków trwałych		
082	**II. ZMNIEJSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO**		
	III. ROBOTY KAPITALNE		
03	1. roboty kapitalne rozpoczęte		
04	2. roboty kapitalne zakończone		
	IV. ŚRODKI ODDANE		
052	1. przelewy na fundusze		
	. ŚRODKI OBROTOWE		
	1. ŚRODKI FINANSOWE		
100	a) gotówka w kasie		
1101	b) rachunek bankowy budżetowy		
1120	c) rachunek bankowy fundusz. i rezerw.		
1121	d) rachunek bankowy inwest. ze środków nielimit.		
1122	e) rachunek bankowy kapit. remont.		
1130	f) rachunek bankowy Fund. Akcji Socj lnej		
1131	g) rachunek bankowy Fund. Nagr. i Prac Zleconych		
	2. NALEŻNOŚCI		
14	a) dostawcy		
150-153	b) władze i instytucje		
16	c) należności wewn.-branż.		
171	d) pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia		
173	e) pracownicy za sumy do rozl.		
174	f) inne należności		
175	g należności wątpliwe		
	3. MATERIAŁY I TOWARY		
300	a materiały w drodze		
302	b) materiały pomocnicze i paliwo		
305	c) przedmioty nietrwałe		
308	d) inwentarz żywy		
32/36	e) towary		
	4. PRZELEWY FUNDUSZU AMORTYZ.		
1872	a) na inwestycje		
1873	b) na kapitalne remonty		
	VI. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE CZYNNE		
190	1. Rozliczenia wydatków i nakład. prostych		
191	2. Rozl. międzyokres. działaln. pozazakład.		
099	*SUMY POZABILANSOWE*		

PASYWA

Symbol konta		Dane z ostat. bilansu	Dane z dnia sprawozdawczego
080	**I. FUNDUSZ WŁASNY**		
081	**II. ZWIĘKSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO**		
02	**III. FINANSOWANIE ROBÓT KAPITALNYCH**		
	IV. ZOBOWIĄZANIA I FUNDUSZE		
	1. ZOBOWIĄZANIA		
14	a) dostawcy		
150-153	b) władze i instytucje		
16	c) zobowiązania wewnętrz. branżowe		
170	d) pracown. za płace i świadczenia		
172	e) niepodjęte prace w depozycie		
173	f) pracown. za sumy do rozliczenia		
174	g) inne zobowiązania		
	2. FUNDUSZE		
185	a) specjalnego przeznaczenia		
186	b) budżetowy		
1870	c) amortyzacyjny na inwestycje		
1871	d) amortyzacyjny na kapitalne remonty		
188	e) na roboty kapitalne		
189	f) centralnie administrowane przez naczelną jednostkę administracyjną		
	V. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE BIERNE		
190	1. Rozliczenia wydatków i nakładów prostych		
192	2. Rozliczenia dochodów z góry pobranych		
099	*SUMY POZABILANSOWE*		

Rachunek Działalności za okres od .... do ....

Symbol konta		Sumy szczegół.	Sumy ogólne	Symbol konta		Sumy szczegół.	Sumy ogólne
	1. Nakłady działalności zasadniczej (administracyjnej)				1. Dochody pozazakładowe		
740	a) zużycie materiałów	....		23	a) dochody działalności pozazakładowej	....	
	b) robocizna i świadczenia dla robotników	....		27	b) dochody Akcji Socjalnej	....	....
	c) pensje i świadczenia dla pracown. umysłowych	....			2. Dochody i zyski nadzwyczajne		....
	d) energia nabyta	....		186	3. Dotacje z Rachunku Narzutów Administracyjnych		....
	e) usługi obce	....					
	f) podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczen.	....					
	g) różne nakłady	....					
	h) umorzenia	....	....				
24	2. Nakłady finansowe		....				
	3. Nakłady pozazakładowe						
22	a) nakłady działalności pozazakładowej	....					
26	b) nakłady Akcji Socjalnej	....	....				
20	4. Nakłady i straty nadzwyczajne		....				

KOMENTARZ

do planu kont dla jednostek administracyjnych.

Niniejszy plan kont przewidziany jest dla wszystkich przedsiębiorstw administracyjnych finansowanych z Rachunku Narzutów Administracyjnych, a więc Centralnych Zarządów Przemysłu, Zjednoczeń Administracyjnych, Dyrekcji Branżowych itp. Obok działalności zasadniczej (administracyjnej) plan przewiduje możliwość księgowej ewidencji, prowadzonej w wymaganym zakresie, działalności pozazakładowej i inwestycyjnej.

Jeżeli w ramach przedsiębiorstwa finansowanego z R-ku Narzutów Administracyjnych istnieją samodzielne piony (dyrekcje handlowe lub zaopatrzenia) prowadzące we własnym zakresie działalność handlową lub przemysłową, księgowość dla tego rodzaju działalności winna być bezwzględnie wyodrębnioną na plan kont dla przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych.

KLASA 0.

Klasa 0 przeznaczona jest do ujęcia:

a) środków trwałych w grupach:
- 00 — „Środki trwałe“
- 01 — „Likwidacja środków trwałych“
- 07 — „Umorzenie wartości środków trwałych“

b) finansowania robót kapitalnych oraz nakładów na roboty kapitalne w grupach:
- 02 — „Finansowanie robót kapitalnych“
- 03 — „Roboty kapitalne rozpoczęte“
- 04 — „Roboty kapitalne zakończone“

c) środków oddanych w grupie
- 05 — „Środki oddane“

d) funduszów własnych, w grupie
- 03 — „Fundusze własne“

e) zamknięć rachunkowych oraz kont pozabilansowych w grupie
- 09 — „Konta sprawozdawcze i pozabilansowe“.

GRUPA 00

W grupie tej ewidencjonuje się wszystkie środki trwałe znajdujące się w dyspozycji przedsiębiorstwa. Podstawowym źródłem powiększenia stanu środków trwałych w przedsiębiorstwie są inwestycje wykonane we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa specjalne: budowlane i montażowe.

Ze względu na to, że finansowanie inwestycji jest dokonywane ze środków inwestycyjnych, o zaliczeniu do środków trwałych decydują kryteria klasyfikacyjne, ustalone Instrukcją inwestycyjną.

Przychód środków trwałych uzyskanych w drodze inwestycji księguje się w ciężar grupy 00 — środki trwałe, i na dobro podgrupy 081 „Zwiększenia funduszu własnego“.

Przychód środków trwałych otrzymanych w drodze nieodpłatnego ich przejęcia od innych przedsiębiorstw księguje się w ciężar grupy 00 i na dobro podgrupy

081 w ich wartości inwentarzowej. Równocześnie z tym księgowaniem należy uznać grupę 07 i obciążyć podgrupę 082 za dotychczasowe umorzenie przejętego obiektu.

Zmniejszenie stanu środków trwałych na skutek ich nieodpłatnego przekazania innym przedsiębiorstwom księgowane jest w ciężar podgrupy 082 a na dobro 00 w wartości inwentarzowej oddanego przedmiotu. Równocześnie z tym księgowaniem obciąża się grupę 07 wartością umorzeń dotychczasowych danego składnika majątku, uznając podgrupę 081. Ewentualne koszty demontażu i rozbiórki ponosi przedsiębiorstwo przejmujące.

Zmniejszenie stanu środków trwałych na skutek ich zużycia, zniszczenia lub sprzedaży księgowane jest całkowitą wartością składnika w ciężar grupy 01 „Likwidacja środków trwałych" i na dobro grupy 00, jak również uznaje się grupę 01 wartością dotychczasowych umorzeń danego składnika obciążając grupę 07.

Grupa 00 dzieli się na dwie podgrupy:

000 — „Środki trwałe zasadnicze"

001 — „Środki trwałe pozazakładowe"

Środki trwałe zasadnicze związane są z działalnością zasadniczą (administracyjną) jednostki budżetowej. Środki trwałe pozazakładowe związane są z Akcją Socjalną, gospodarką mieszkaniową, rolną i inną działalnością pozazakładową.

Do podgrup 000 i 001 należy prowadzić kartotekę szczegółową podzieloną na następujące grupy rodzajowe:

place, grunty, tereny
budynki i zabudowania
maszyny
urządzenia techniczne
środki transportowe
przyrządy
ruchomości i wyposażenie
inwentarz żywy (tylko w podgrupie 001)
roboty kapitalne w dzierżawionych obiektach.

Kartoteka majątku trwałego powinna umożliwić sporządzenie szczegółowego załącznika bilansowego.

Środki trwałe wykazuje się w bilansie sprawozdawczym w wartości netto t. zn. po potrąceniu umorzenia (salda grupy 07), które należy uwidocznić pod bilansem.

GRUPA 01

Grupa ta przyjmuje na debecie:

1) obciążenia z tyt. likwidacji obiektów majątku trwałego na skutek ich zużycia, zniszczenia lub sprzedaży (w korespondencji z grupą 00),
2) obciążenia z tytułu kosztów związanych z likwidacją,

oraz na kredycie:

1) uznanie z tytułu amortyzacji likwidowanego składnika (w korespondencji z grupą 07),
2) uznanie z tytułu ewentualnych przychodów, wynikających z likwidacji.

Ostateczny wynik likwidacji księguje się w podgrupach 081 lub 082 jako zwiększenia lub zmniejszenia funduszu własnego.

GRUPA 02

W wypadkach koniecznych grupa 02 może być rozbita na:

020 — „Finansowanie inwestycji ze środków limitowanych"

021 — „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych"

022 — „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych"

023 — „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych"

W grupie 02 księguje się finansowanie robót kapitalnych. Grupę tą uznaje się za wydatkowane na kapitalne remonty środki finansowe w korespondencji z:

1) kontem dostawcy lub z rachunkiem budżetowym (w wypadku refundacji wyłożonych na inwestycje środków budżetowych), jeżeli otrzymanie tych środków było przewidziane w Państwowym Planie Inwestycyjnym,
2) kontami: 1881 — „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych"
   1882 — „Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych"
   1883 — „Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych"

jeśli wymienione środki są w posiadaniu przedsiębiorstwa.

Ewidencję limitu, przyznanych jednostce budżetowej w państwowym planie inwestycyjnym, środków limitowanych prowadzi się na kontach pozabilansowych.

Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu przenosi się saldo grupy 04 na ciężar grupy 02, jednak tylko do wysokości uzyskanego tytułu inwestycyjnego.

GRUPA 03

Grupa ta służy do ujęcia bieżącej działalności w zakresie inwestycji i kapitalnych remontów. Obejmuje ona wszelkie nakłady z tym związane, nie wyłączając odsetek.

Grupa 03 może być w razie uzasadnionej potrzeby podzielona na:

030 — „Inwestycje rozpoczęte"

031 — „Kapitalne remonty rozpoczęte".

Grupę 03 obciąża się nakładami robót kapitalnych w korespondencji z kontem dostawcy, w wypadku wykonywania robót przez osoby trzecie i z kontem 959, w wypadku wykonywania robót we własnym zakresie.

Grupę 03 uznaje się w ciężar grupy 04 kosztem robót kapitalnych zakończonych.

GRUPA 04

Grupę 04 obciąża się w korespondencji z grupą 03 kosztem robót kapitalnych zakończonych. Z chwilą oddania zakończonych robót kapitalnych do eksploatacji następuje obciążenie:

grupy 00 — z tytułu przyjętych środków trwałych
grupy 07 — z tytułu zakończonych kapitalnych remontów (tylko do wysokości dotychczasowego umorzenia)

i uznanie grupy 081.

Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu koszt robót kapitalnych zatwierdzonych przenosi się z grupy 04 na Dt grupy 02, jednak tylko do wysokości otrzymanych środków inwestycyjnych limitowanych i nielimitowanych na dane roboty kapitalne.

GRUPA 05

W grupie tej przewiduje się tylko podgrupę 052 „Przelewy na fundusze", w której księgowane będą kwoty przelane na fundusze utworzone w drodze szczególnych zarządzeń władz nadrzędnych. Saldo podgrupy 052 przejdzie po wstępnym zatwierdzeniu bilansu rocznego na podgrupę 082.

GRUPA 07

Umorzenia księgowane w grupie 07 korygują pierwotną wartość środków trwałych wykazywanych w grupie 00.

Grupa 07 dzieli się, tak jak grupa 00, na dwie podgrupy:

070 — „Umorzenie wartości środków trwałych zasadniczych"

071 — „Umorzenie wartości środków trwałych pozazakładowych".

Podgrupy te uznaje się co miesiąc z tytułu umorzenia środków trwałych zasadniczych wzgl. pozazakładowych w ciężar podgrupy 082. Wysokość miesięcznego odpisu ustala się w zasadzie na podstawie danych szczegółowych kartoteki majątku trwałego.

Umorzenie ewidencjonowane w grupie 07 nie może być wyższe od wartości pierwotnej środków trwałych wykazywanych w grupie 00.

Grupę 07 obciąża się za umorzenie środków trwałych zlikwidowanych (Ma grupa 01) lub oddanych nieodpłatnie innym przedsiębiorstwom (Ma pgr. 081), jak również, za koszt zakończonego kapitalnego remontu (Ma pgr. 081), jednakże tylko do wysokości dotychczasowego umorzenia remontowanego obiektu.

GRUPA 08

Grupa 08 ma na celu wykazać stan początkowy oraz wszelkie zmiany zachodzące w zakresie funduszów wydzielonych przez Państwo do dyspozycji jednostki administracyjnej.

Grupa 08 dzieli się na następujące podgrupy:

080 — „Fundusz własny".

081 — Zwiększenia funduszu własnego

082 — Zmniejszenia funduszu własnego.

W podgrupie 080 księguje się na początku roku fundusz własny do wysokości ustalonej bilansem zamknięcia roku poprzedniego. Zmiany funduszu własnego w ciągu roku księgowane są w podgrupach 081 i 082. Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu, przeksięgowaniu salda podgrupy 052 na podgrupę 082, salda podgrup 081 i 082 przenosi się na podgrupę 080.

GRUPA 09

Grupa ta dzieli się na:

091 — „Rachunek działalności"

097 — „Bilans zamknięcia"

098 — „Bilans otwarcia"

099 — „Konta pozabilansowe".

Księgowania w podgrupach 091, 097, 098 są dokonywane w zasadzie raz na rok po wstępnym zatwierdzeniu bilansu. Do planu kont załączono obowiązujące wzory bilansu zamknięcia i rachunku działalności.

Podgrupą 091 zamykane są: grupa 74 i klasa 2.

Saldo podgrupy 091 przenosi się w ciężar podgrupy 186 „Fundusz budżetowy". W Rachunku działalności nakłady działalności administracyjnej powinny być wyspecyfikowane statystycznie wg rodzajów kosztów.

Podgrupa 097 przejmuje salda z klas 0, 1, 3 w układzie dostosowanym do wzoru bilansu.

Podgrupa 099 obejmuje, w postaci przeciwstawnych kont ewidencyjnych, następujące pozycje:

limit środków inwestycyjnych
środki trwałe dzierżawione
środki trwałe w dzierżawie itd.

KLASA 1

Klasa 1 przeznaczona jest do rachunkowego ujęcia finansowych składników środków budżetowo-obrotowych.

GRUPA 10.

W grupie tej przewiduje się prowadzenie jednej podgrupy 100 „Kasa", która jest przeznaczona do ewidencji kasowych operacji gotówkowych.

GRUPA 11.

Grupa 11 służy do ewidencji wszystkich transakcji z bankami.

Grupa 11 składa się z następujących podgrup:

110 — „Rachunek bankowy bieżący"

112 — „Rachunki bankowe specjalne funduszów i rezerw własnych"

113 — „Rachunki bankowe specjalne naczelnej jednostki administracyjnej".

W podgrupie 110 przewiduje się prowadzenie konta 1101 „Rachunek budżetowy", na debecie którego księguje się otrzymaną dotację z Rachunku Narzutów Administracyjnych w korespondencji z podgrupą 186 „Fundusz budżetowy".

Podgrupa 112 dzieli się na następujące konta:

1120 — „Rachunek Funduszów i Rezerw"

1121 — „Rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych"

1122 — „Rachunek kapitalnych remontów".

Na koncie 1120 księguje się środki pieniężne związane z funduszami specjalnego przeznaczenia ewidencjonowane w podgrupie 185. Środki stanowiące pieniężny równoważnik funduszów specjalnego przeznaczenia mogą być na zasadzie decyzji władz nadrzędnych przeznaczone na inwestycje lub kapitalne remonty. Następuje wówczas przelew odpowiedniej kwoty z rachunku funduszu i rezerw na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121) względnie na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122). Równolegle do zaksięgowania powyższego przelewu należy jego równowartością obciążyć podgrupę 185 i uznać konto 1181 „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych", względnie konto 1883 „Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych".

Na koniec 1121 księguje się operacje bankowe związane z przelewami za wykonane inwestycje finansowe ze środków nielimitowanych.

Na koncie 1122 księguje się operacje bankowe związane z przelewami za wykonane kapitalne remonty finansowe ze środków limitowanych i nielimitowanych.

Środki limitowane powstają drogą przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty, przez obciążenie odpowiednią kwotą konta 1873 na dobro konta 1882. Księgowanie to odbywa się równolegle do księgowania przelewu równowartości pieniężnej z rachunku budżetowego na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Sposób gromadzenia środków nielimitowanych na kapitalne remonty omówiono w uwagach do konta 1120.

Podgrupa 113 dzieli się na konta:

1130 — „Rachunek bankowy Funduszu Akcji Socjalnej"

1131 — „Rachunek bankowy Funduszu Nagród i Prac Zleconych".

Na kontach 1130 i 1131 ewidencjonowane są wpłaty przedsiębiorstw podległych naczelnej jednostce administracyjnej z tytułu wygospodarowanego przez te przedsiębiorstwa funduszu na Akcję Socjalną oraz Fundusz Nagród i Prac Zleconych; mieszczą się tu również sumy tych funduszów, dotyczące naczelnej jednostki administracyjnej.

Środki pieniężne przyznane podległym przedsiębiorstwom w ramach ich budżetów Akcji Socjalnej lub Funduszu Nagród i Prac Zleconych księguje się w ciężar konta 1890 lub 1891 i na dobro kont podgrupy 113.

GRUPA 14.

Grupa ta służy do ujęcia transakcji z dostawami z tytułu dokonanych dostaw materiałowych i świadczeń usługowych. Do grupy tej należy prowadzić kartotekę szczegółową.

GRUPA 15.

Grupa ta przeznaczona jest do księgowania rozliczeń z tytułów publiczno-prawnych. Przewidziane są następujące podgrupy:

150 — „Władze skarbowe"
151 — „Władze samorządowe"
152 — „Instytucje ubezpieczeń społecznych"
153 — „Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych".

Do podgrup 150—152 należy prowadzić kartotekę szczegółową.

GRUPA 16.

W grupie 16 przewidziane są następujące podgrupy:

160 — „Rozliczenia między jednostką budżetową, a podległymi przedsiębiorstwami"
161 — „Rozliczenia między jednostkami administracyjnymi"
162 — „Rozliczenia między jednostką administracyjną, a podległymi jej zakładami"
163 — „Rozliczenia z własnymi ekspozyturami, delegaturami i wydziałami lub wydzielonymi działami gospodarki pozazakładowej".

Podgrupa 160 służy do ujęcia rozliczeń z różnych tytułów, między naczelną jednostką administracyjną a jednostkami administracyjnymi i przedsiębiorstwami jej podległymi. W szczególności ewidencjonowane tu będą rozliczenia z tytułu Funduszu Akcji Socjalnej i Funduszu Nagród i Prac Zleconych. Na podstawie noty memoriałowej, nadesłanej przez jednostkę administracyjną lub przedsiębiorstwo do naczelnej jednostki administracyjnej, stwierdzającej wysokość sumy narzutów na fundusze płac, naczelna jednostka administracyjna obciąża konto danej jednostki administracyjnej lub przedsiębiorstwa uznając jednocześnie konto 1890 lub 1891.

Podgrupę 160 w naczelnej jednostce administracyjnej uznaje się w momencie otrzymania przelewu powyższej sumy w korespondencji z podgrupą 113. „Rachunki bankowe specjalne, naczelnej jednostki administracyjnej".

Podgrupa 161 służy do ujęcia rozliczeń z różnych tytułów między jednostkami administracyjnymi, podległymi tej samej naczelnej jednostce administracyjnej.

Podgrupa 162 służy do ujęcia rozliczeń między jednostkami administracyjnymi, a zakładami operacyjnymi jej podległymi.

Podgrupa 163 służy do ujęcia rozliczeń z własnymi ekspozyturami, delegaturami i wydziałami lub wydzielonymi działami gospodarki pozazakładowej.

Do podgrup 160, 161, 162 i 163 należy prowadzić kartotekę szczegółową.

GRUPA 17.

Grupa 17 przeznaczona jest do księgowania rozliczeń, które nie są w grupach poprzednich.

Grupa ta obejmuje następujące podgrupy:

170 — „Pracownicy za płace i świadczenia"
171 — „Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia"
172 — „Niepodjęte płace w depozycie"
173 — „Pracownicy za sumy do rozliczenia"
174 — „Inne należności i zobowiązania"
175 — „Należności wątpliwe".

Na dobro podgrupy 170 należy księgować całkowitą należność brutto pracowników na podstawie list płac. W ciężar tej podgrupy księgować należy sumę wszelkich potrąceń oraz sumę wypłat netto.

Podgrupa 171 przeznaczona jest do księgowania wypłaconych pracownikom zaliczek na płace i świadczenia. Na dobro tej podgrupy na podstawie list płacy księgować należy sumę potrąceń dokonanych przy wypłacie z tytułu pobranych zaliczek z księgowaniem przeciwstawnym w podgrupie 170.

Podgrupa 172 służy do wykazania należności pracowników z tytułu niepodjętych płac. Sumą ich uznaje się podgrupę 172 obciążając, zależnie od systemu księgowania listy płacy, podgrupę 100 lub 170.

W podgrupie 173 księguje się sumy pieniężne wypłacone pracownikom do rozliczenia a przeznaczone na wydatki administracyjne i gospodarcze, podróże służbowe, itp. Uznaje się podgrupę za wydatki rozliczone.

Podgrupa 174 przeznaczona jest do ujęcia należności i zobowiązań, które nie zostały uwzględnione w grupach poprzednich. Sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej księguje się w ciężar podgrupy 174 i na dobro podgrupy 928.

Podgrupa 175 przeznaczona jest do ujęcia należności, których otrzymanie jest wątpliwe.

Do wszystkich podgrup grupy 17 należy prowadzić kartotekę szczegółową.

GRUPA 18.

Grupa 18 dzieli się na następujące podgrupy:

185 — „Fundusze specjalnego przeznaczenia"
186 — „Fundusz budżetowy"
187 — „Fundusz amortyzacyjny"
188 — „Fundusze na roboty kapitalne"
189 — „Fundusze administrowane przez jednostkę budżetową".

Podgrupa 185 przeznaczona jest do księgowania funduszów specjalnego przeznaczenia. Należą tu m. in. wpłaty użytkowników przyszłych inwestycji, uzyskane odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego, gromadzone w podgrupie 185 do chwili wydania przez władze decyzji o ich ostatecznym przeznaczeniu np. na inwestycje czy kapitalne remonty.

Podgrupa 186 rejestruje dotacje z Rachunku Narządów Administracyjnych przeznaczone na sfinansowanie działalności jednostki administracyjnej.

Otrzymaną dotację księguje się na dobro podgrupy 186 w korespondencji z kontem 1101.

W ciężar podgrupy 186 księguje się sfinansowany koszt działalności jednostki administracyjnej w korespondencji z kredytem Rachunku Działalności.

Podgrupa 187 przeznaczona jest do ujęcia wygospodarowanego funduszu amortyzacyjnego.

Dzieli się ona na następujące konta:

1870 — „Fundusz amortyzacyjny na inwestycje"
1871 — „Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty"
1872 — „Przelew funduszu na inwestycje"
1873 — „Przelew funduszu na kapitalne remonty".

Konto 1870 uznaje się w ciężar podgrupy 470 sumą umorzenia obiektów majątku trwałego w części przeznaczonej na inwestycje.

Konto 1871 uznaje się w ciężar podgrupy 470 sumę umorzenia obiektów majątku trwałego w części przeznaczonej na kapitalne remonty.

Konto 1872 obciąża się na dobro podgrupy 110 sumą efektywnych przelewów do Banku Inwestycyjnego z tytułu odprowadzonego funduszu amortyzacyjnego przeznaczonego na inwestycje.

Konto 1873 obciąża się na dobro konta 1882 równowartością efektywnych przelewów z tytułu przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty, dokonanych z rachunku budżetowego (konto 1101) na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Podgrupa 188 obejmuje następujące konta:

1881 — „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych"
1882 — „Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych"
1883 — „Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych".

Na kontach 1881 i 1883 księguje się środki przyznane na inwestycje lub kapitalne remonty z funduszów specjalnego przeznaczenia (podgrupa 185). Uznanie kont 1881 i 1883 za środki przyznane następuje w ciężar podgrupy 185. Księgowaniu temu winien towarzyszyć przelew równowartości pieniężnej z rachunku funduszów i rezerw (Ct konto 1120) na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (Dt. konto 1121), lub na rachunek kapitalnych remontów (Dt konto 1122) w zależności od przeznaczenia sum z funduszów specjalnego przeznaczenia.

W momencie wydatkowania (przelewu) nielimitowanych środków za wykonane roboty kapitalne księguje się równolegle:

a) za przelew: Dt właściwe konto kl. 1. — Ct. k-to 1121 lub 1122
b) za sfinansowanie kapitalnej roboty: Dt 1881 lub 1883 — Ct 02 „Finansowanie robót kapitalnych".

Na koncie 1882 księgowane są środki limitowane przeznaczone na finansowanie kapitalnych remontów. Konto 1882 uznaje się w ciężar konta 1873 za środki przeznaczone na kapitalne remonty.

Przelew środków księguje się w ciężar konta 1122 na dobro konta 1101.

Wydatkowanie środków limitowanych na kapitalne remonty księguje się równolegle:

a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122
b) w ciężar konta 1882 i na dobro grupy 02.

Podgrupa 189 przeznaczona jest do ujęcia funduszów centralnie administrowanych przez naczelną jednostkę budżetową.

Podgrupa 189 dzieli się na następujące konta:

1890 — „Fundusz Akcji Socjalnej"
1891 — „Fundusz Nagród i Prac Zleconych".

Podgrupa 189 przeznaczona jest do ujęcia funduszów administrowanych przez naczelną jednostkę administracyjną jak Fundusz Akcji Socjalnej (1890) i Fundusz Nagród i Prac Zleconych (1891). Jednostki budżetowe, jak Zjednoczenia itp., księgują na kredycie tej podgrupy sumę otrzymanych z naczelnej jednostki administracyjnej środków przeznaczonych na sfinansowanie budżetowych nakładów danego funduszu.

Środki wygospodarowane przez jednostkę administracyjną z tyt. narzutów na fundusz płac są księgowane w ciężar podgrup 41 względnie 42 i na dobro podgrupy 160. Środki te winny być przelane do naczelnej jednostki administracyjnej, która gromadzi fundusze specjalne i nimi administruje.

Inne jest przeznaczenie podgrupy 189 w naczelnej jednostce administracyjnej.

Podgrupę 189 uznaje się w korespondencji z podgrupą 160 sumą narzutów na fundusze płac przedsiębiorstw podległych (również podległych jednostek budżetowych). Na kredycie tej podgrupy księguje się również narzut na fundusz płac naczelnej jednostki administracyjnej w ciężar klasy 4. Księgowanie to odbywa się równolegle do księgowania przelewu równowartości pieniężnej z rachunku budżetowego (konto 1101) w ciężar podgrupy 113 „Rachunki bankowe specjalne naczelnej jednostki administracyjnej".

W ciężar podgrupy 189 i na dobro podgrupy 113 „Rachunki bankowe specjalne naczelnej jednostki administracyjnej" księgowane są efektywne przelewy w ramach zatwierdzonych budżetów Akcji Socjalnej i Funduszu Nagród i Prac Zleconych jednostek budżetowych i przedsiębiorstw podległych naczelnej jednostce administracyjnej.

Do podgrupy 189 należy obligatoryjnie prowadzić kartotekę szczegółową tak rozbudowaną, aby z niej można było odtworzyć wysokość całego funduszu spulowanego Akcji Socjalnej i Funduszu Nagród i Prac Zleconych, wysokość sum przelanych przedsiębiorstwom i wysokość ewentualnych zwrotów sum przez nie niewykorzystanych, jak również stan funduszów przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb własnych naczelnej jednostki administracyjnej.

GRUPA 19

Grupa 19 dzieli się na 3 podgrupy:

190 — „Rozliczenie wydatków i nakładów prostych"
191 — „Rozliczenie międzyokresowe działalności pozazakładowej"
192 — „Rozliczenie dochodów z góry pobranych".

Podgrupa 190 obejmuje rozliczenie wydatków i nakładów prostych jak: deputaty i energia nabyta itp.

Wydatki lub nakłady, które nie powinny być zaliczone w całości na dany okres, odnoszone są w ciężar podgrupy 190. Rozliczenie następuje przez obciążenie planowanymi lub kalkulowanymi ratami miesięcznymi właściwych kont rodzajowych klasy 4 na dobro podgrupy 190.

Podgrupa 191 służy do rozliczenia nakładów dotyczących działalności pozazakładowej, które omówiono w uwagach do podgrupy 222.

Podgrupa 192 służy do ujęcia i rozliczania dochodów efektywnie zainkasowanych, a dotyczących okresów przyszłych.

KLASA 2.

W klasie 2 występują zespoły kont o charakterze wynikowym (grupy 20—24) oraz bezwynikowym (grupy 26—27). Grupy wynikowe obejmują nakłady finansowe, pozazakładowe i straty nadzwyczajne oraz dochody pozazakładowe i nadzwyczajne. Grupy bezwynikowe przeznaczone są do ujęcia Akcji Socjalnej.

GRUPA 20

W grupie tej księguje się straty nadzwyczajne na składnikach majątku obrotowego oraz ewentualnie nakłady z lat ubiegłych. Grupa ta może być podzielona na podgrupy:

201 — „Nakłady z lat ubiegłych"
205 — „Straty nadzwyczajne".

GRUPA 21

Grupa ta zawiera pozycje dochodów nadzwyczajnych na składnikach majątku obrotowego oraz ewentualnie dochody z lat ubiegłych. Podział grupy może być przeprowadzony analogicznie jak w grupie 20 na podgrupy:

211 — „Dochody z lat ubiegłych"
215 — „Zyski nadzwyczajne".

GRUPA 22

Nakłady działalności pozazakładowej księgowane są w klasie 2-ej tylko okresowo w zbiorowych pozycjach, obejmujących wszystkie poniesione na daną działalność nakłady. Obciążenie grupy 22 następuje w korespondencji:

a) z podgrupą 997, jeżeli nakłady bieżące działalności pozazakładowej rejestrowane są w klasie 4 księgowości głównej i rozliczone w grupie 77 i

b) z podgrupą 163 przy działalności pozazakładowej księgowo wyodrębnionej.

Grupa 22 dzieli się na następujące podgrupy:

220 — „Nakłady obiektów dzierżawionych"
221 — „Nakłady gospodarki mieszkaniowej"
222 — „Nakłady gospodarki rolnej i pokrewnej"
223 — „Nakłady działalności wydawniczej"
224 — „Nakłady innej działalności ubocznej".

Podgrupa 220 obejmuje nakłady związane z wydzierżawionymi własnymi obiektami majątkowymi, jak place, budynki, środki transportowe itp.

Podgrupa 221 obejmuje nakłady na domy mieszkalne własne lub wynajęte, hotele, pokoje gościnne i kwatery.

Podgrupa 222 obejmuje nakłady na: gospodarstwa rolne i hodowlane, gospodarstwa ogrodnicze, leśne, zakłady przetwórcze przemysłu rolnego.

Księgowość gospodarstw rolnych i pokrewnych powinna być w zasadzie wydzieloną. W przeciwnym razie prowadzi się rozliczenie nakładów w ramach księgowości głównej, przy czym obowiązują w tym wypadku zasady rozliczenia podane w uwagach do grupy 22.

Wartość szacunkowa produktów, które jeszcze nie mogą być zaliczone do towarów (zboże w stertach, obornik) oraz wartość prac przygotowawczych (zasiewy, uprawa ugorów) zostaje przeniesiona przy zamknięciu rocznym z podgrupy 222 w ciężar podgrupy 191 „Rozliczenia międzyokresowe działalności pozazakładowej". Na początku następnego roku saldo podgrupy 191 przenosi się z powrotem w ciężar podgrupy 222.

Podgrupa 223 przyjmuje nakłady poniesione z tytułu działalności wydawniczej w korespondencji z podgrupą 997.

W podgrupie 224 należy księgować nakłady innych niewymienionych obiektów działalności ubocznej np. warsztatów szewskich, krawieckich przeznaczonych dla zaspokajania potrzeb pracowników.

GRUPA 23

W grupie tej księguje się dochody uzyskane w działach pozazakładowych, opisanych w uwagach do grupy 22. W wypadku wydzielenia księgowości działalności pozazakładowej, dochody z tej działalności ujęte wg działów przechodzą w sumach globalnych okresowo na odpowiednie podgrupy 230—234 z zapisem przeciwstawnym w podgrupie 163.

Jeżeli natomiast księgowość działalności pozazakładowej nie jest prowadzona odrębnie, konta grupy 23 funkcjonują w sposób podany poniżej.

Grupa 23 dzieli się analogicznie do podgrupy 22 na następujące podgrupy:

230 — „Dochody obiektów dzierżawionych"
231 — „Dochody gospodarki mieszkaniowej"
232 — „Dochody gospodarki rolnej pokrewnej"
233 — „Dochody działalności wydawniczej"
234 — „Dochody innej działalności ubocznej".

Podgrupa 230 obejmuje dochody, które powstały w związku z wydzierżawieniem własnych obiektów. Dzierżawę księguje się w ciężar klasy 1-ej (Dt kont osobowych) w momencie powstania należności. W rachubę może tu wchodzić również podgrupa 192 „Rozliczenie dochodów z góry pobranych".

Podgrupa 231 prowadzona jest na takich samych zasadach.

Podgrupa 232 obejmuje dochody gospodarstw wymienionych w podgrupie 222. Dochodem gospodarstw rolnych jest nie tylko efektywnie sprzedany produkt, ale cała gotowa produkcja oraz wzrost wartości inwentarza żywego. Wartością szacunkową tak pojętego dochodu uznaje się podgrupę 232, obciążając:

1) za wzrost wartości inwentarza żywego — podgrupę 308
2) za gotowe wyroby:
   a) podgrupę 329 w jednostkach administrujących przedsiębiorstwami handlowymi
   b) grupę 36 w jednostkach administrujących przedsiębiorstwami przemysłowymi.

W związku z tym rezultat sprzedaży produktów roślinnych i hodowlanych zaksięgowany w podgrupach 928/9 bądź 966/9 przenosi się na kredyt podgrupy 232.

Podgrupa 233 rejestruje dochody uzyskane z działalności wydawniczej tak periodycznej, jak jednorazowej.

Podgrupa 234 obejmuje dochody innych niewymienionych obiektów działalności ubocznej, której nakłady są zebrane w podgrupie 224.

GRUPA 24

Grupa ta obejmuje nakłady finansowe. W grupie tej będzie czynna podgrupa 242 rejestrująca odsetki.

GRUPA 26

Grupa 26 służy do okresowego ujmowania nakładów poniesionych na Akcję Socjalną korespondencji:

a) z podgrupą 997, jeżeli nakłady bieżące Akcji Socjalnej rejestrowane są w klasie 4 księgowości głównej i rozliczone poprzez podgrupę 776

b) z podgrupą 163 przy wyodrębnieniu księgowości Akcji Socjalnej.

GRUPA 27

Grupa ta dzieli się na podgrupy:

270 — „Dochody bezpośrednie"

271 — „Dotacje z F. A. S."

przy czym dalszy podział w kartotece analitycznej uzależniony jest od potrzeb sprawozdawczości.

Podgrupę 270 uznaje się bieżąco w ciężar grup 10, 11, lub okresowo w ciężar podgrupy 163 (przy Akcji Socjalnej księgowo wyodrębnionej) za dochody bezpośrednie Akcji Socjalnej.

Podgrupę 271 uznaje się okresowo w ciężar konta 1890 „Fundusz Akcji Socjalnej" za dotację w wysokości różnicy między saldem grupy 26, a saldem podgrupy 270.

KLASA 3.

Klasa 3 przeznaczona jest do rejestrowania operacji dotyczących materiałow, przedmiotów nietrwałych, oraz towarów, które stanowią produkt działalności pozazakładowej. W klasie tej występują dwie grupy kont. Pierwsza grupa, najważniejsza dotyczy materiałów i środków nietrwałych, druga towarów, o ile w przedsiębiorstwie wystąpi działalność pozazakładowa.

GRUPA 30

Majątek ewidencjonowany w tej grupie przeznaczony jest na zaspokojenie potrzeb w zakresie:

a) działalności zasadniczej — administracyjnej

b) działalności inwestycyjnej (prowadzonej sposobem gospodarczym)

c) działalności pozazakładowej.

Zakup materiałów i przedmiotów nietrwałych rejestrowany jest zależnie od momentu otrzymania faktury i materiału.

Materiał otrzymany jednocześnie z fakturą przychoduje się odrazu na właściwe konto zapasowe (podgr. 302—308) uznając konto osobowe dostawcy.

Policzone w fakturze koszty uboczne zakupu, wyłożone przez dostawcę księguje się wprost w podgrupie 400 „Nakłady zaopatrzenia materiałowego". Materiał otrzymany bez faktury przychoduje się na podstawie wewnętrznie wycenionego kosztu przychodowego na właściwe konto uznając w grupie 14 konto „Dostawy niefakturowane". Otrzymując następnie fakturę księguje się na dobro konta dostawcy, w korespondencji z kontem „Dostawy niefakturowane". Ewentualne różnice wpływające na rozliczenie z dostawcą odnoszone są z konta „Dostawy niefakturowane" na jego konto osobowe, natomiast różnice jakie powstały z wyceny wewnętrznej oraz policzone w fakturze koszty zakupu przenosi się do podgrupy 400. Faktury otrzymane przed nadejściem materiału rejestrowane są w ciężar podgrupy 300 „Materiały w drodze". Po otrzymaniu materiału wartość jego (wycenioną wg faktury) przenosi się z podgrupy 300 na właściwe konta zapasowe 302—305, zaś koszty zakupu do podgrupy 400.

Grupa 30 dzieli się na następujące podgrupy:

300 — „Materiały w drodze"

302 — „Materiały pomocnicze i paliwo"

304 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń"

305 — „Przedmioty nietrwałe"

Podgrupa 300 rejestruje faktury otrzymane przed nadejściem towaru.

Podgrupa 302 rejestruje zapasy materiałów pomocniczych i paliwa.

Podgrupa 304 rejestruje wszystkie nabyte części zapasowe maszyn.

Podgrupa 305. W podgrupie tej wystąpi jedno konto 3051 „Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu". Przedsiębiorstwa nie mogą mieć przedmiotów nietrwałych na magazynie. Przedmioty nietrwałe wprowadza się na konto 3051 w wartości zakupu netto, jednocześnie spisując 50% ich wartości na ciężar podgrupy 405. Pozostałe 50% wartości przenosi się na podgrupę 405 dopiero z chwilą całkowitego zużycia (zniszczenia) danego przedmiotu nietrwałego.

Podgrupa 308 przeznaczona jest do ewidencji zwierząt młodych w okresie odchowu oraz zwierząt przeznaczonych na ubój.

GRUPA 32.

Będzie używana w jednostkach administrujących przedsiębiorstwami handlowymi. W grupie tej wystąpi jedynie podgrupa 329 „Towary z działalności pozazakładowej". Podgrupa ta przejmie zapisy debetowe w korespondencji z grupą 23 „Dochody działalności pozazakładowej". Kredyt tej podgrupy korespondował będzie z podgrupą 929 „Wartość sprzedanych towarów". Towary ewidencjonowane w podgrupie 329 mogą być wycenione wg cen rynkowych, bądź szacunkowych.

GRUPA 36.

Grupa 36 wystąpi w jednostkach administrujących przedsiębiorstwami przemysłowymi. Spełnia ona tę samą rolę, co grupa 32 dla jednostek administrujących przedsiębiorstwami handlowymi. Kredyt grupy 36 koresponduje z podgrupą 969 „Wartość sprzedanych towarów".

Uwaga: Klasa 3 w Centralach Zaopatrzenia będzie rozbudowana zgodnie z j. p. k. dla przedsiębiorstw handlowych.

KLASA 4.

Klasa 4 rejestruje wszelkie nakłady poniesione przez jednostkę administracyjną w układzie rodzajowym. Rejestruje się więc w klasie 4 zarówno nakłady związane z działalnością administracyjną, jak również związane z działalnością pozazakładową i inwestycyjną. Wszystkie nakłady zebrane w klasie 4 winny być roz-

liczone przy pomocy arkusza rozliczeniowego, czy przy pomocy innych metod rozliczeniowych na poszczególne funkcje jednostki budżetowej i przeksięgowane poprzez grupę 49 do klasy 7.

Konta grup 40—47 powinny zasadniczo przyjmować wyłącznie obciążenia. Księgowanie po kredycie tych kont mogą mieć charakter storn lub sprostowań.

GRUPA 40.

W grupie 40 księgowane są nakłady związane z zużyciem materiałów. Grupa ta dzieli się na cztery podgrupy:

400 — „Nakłady zaopatrzenia materiałowego"
402 — „Materiały pomocnicze i paliwo"
404 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń"
405 — „Przedmioty nietrwałe".

Podgrupa 400 — zbiera uboczne koszty zakupu wyłożone i policzone w fakturze przez dostawcę, jak również różnice powstałe z wyceny wewnętrznej materiałów.

Podgrupa 402 — rejestruje nakłady poniesione w związku z zużyciem materiałów pomocniczych, ewidencjonowanych w podgrupie 302.

Podgrupa 404 — rejestruje nakłady z tytułu zużytych na różne cele części zapasowych maszyn.

Podgrupa 405 — służy do ewidencji nakładów z tytułu zużycia przedmiotów nietrwałych, opisanych w uwagach do podgrupy 305.

GRUPA 41.

„Robocizna i świadczenia dla robotników" służy do ewidencji nakładów osobowych dla pracowników fizycznych i jest rozbudowana w oparciu o instrukcję F-24. Z grupy tej zostały wyeliminowane podgrupy 413 i 415.

Na ciężar podgrup 410, 411, 412 i 414 księguje się obliczane w liście płacy, na podstawie obowiązującego systemu płac, wszelkie wynagrodzenia za wykonane prace pracowników fizycznych. Księgowanie przeciwstawne następuje na dobro podgrupy 170. Ewentualne wypłaty poza listą płacy księguje się nie w klasie 4, lecz na ciężar podgrupy 171 „Pracownicy za zaliczki za płace i świadczenia".

Podgrupa 416 rejestruje nakłady z tytułu świadczeń socjalnych na rzecz pracowników fizycznych. Kontem przeciwstawnym jest podgrupa 170 lub podgrupa 190, jeżeli świadczenie podlega rozliczeniu międzyokresowemu.

Podgrupa 417 wykazuje obciążenia z tytułu ubezpieczeń społecznych z księgowaniem przeciwstawnym na dobro podgrupy 152.

Podgrupa 418/419 obejmuje obciążenia z tytułu narzutów na Fundusz Akcji Socjalnej i Fundusz Nagród i Prac Zleconych. Księgowania przeciwstawne przeprowadza się:

a) w księgowości naczelnej jednostki administracyjnej na dobro 1890/91
b) w księgowości innych jednostek administracyjnych na dobro grupy 16.

GRUPA 42.

Grupa 42 „Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych" służy do ewidencji nakładów osobowych dla pracowników umysłowych. Jest ona rozbudowana wg instrukcji F-24. Z grupy tej podobnie jak z grupy 41 zostały wyeliminowane podgrupy 423 i 425. Księgowanie w grupie 42 dokonywane są w sposób analogiczny jak w grupie 41.

GRUPA 43.

Grupa 43 „Energia nabyta" posiada następujące podgrupy:

430 — Prąd
431 — Gaz
432 — Woda.

Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro odpowiednich kont grupy 14 względnie podgrupy 190, o ile nakłady podlegają międzyokresowemu rozliczeniu.

GRUPA 44.

Grupa 44 „Usługi obce" zostaje obciążana w korespondencji z klasą 1.

Grupa 44 dzieli się na następujące podgrupy:

440 — „Konserwacje"
441 — „Remonty"
443 — „Transport"
444 — „Inne niewymienione".

Podgrupa 440 zbiera nakłady, jakie zostały poniesione w związku z utrzymaniem obiektów w stanie używalności, jeżeli usługi te zostały wykonane przez osoby trzecie.

Podgrupa 441 rejestruje nakłady powstałe w związku z wykonywanymi przez osoby trzecie remontami bieżącymi.

Podgrupa 443 jest obciążana za wszystkie nakłady o charakterze spedycyjno-transportowym fakturowane przez dostawców, przewoźników lub spedytorów. Oprócz transportu związanego ze sprowadzeniem materiałów i środków nietrwałych, który obciąża podgrupę 400.

Podgrupa 444 zbiera nakłady z tytułu innych usług obcych.

GRUPA 45.

Grupa 45 „Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia rzeczowe" podzielone jest na następujące podgrupy:

450 — „Podatek obrotowy"
451 — „Inne podatki i daniny państwowe"
452 — „Podatki i daniny samorządowe"
453 — „Opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe"
454 — „Ubezpieczenie rzeczowe".

Na ciężar podgrupy 450 księguje się nakłady z tytułu opłacanego przez przedsiębiorstwo podatku obrotowego, dotyczącego sprzedaży towarów z działalności pozazakładowej.

Podgrupy 451—453 zbierają inne podatki i daniny państwowe, wszystkie podatki i daniny samorządowe oraz opłaty związane z postępowaniem sądowym, arbitrażowym administracyjnym i skarbowym.

W podgrupie 454 rejestrowane są nakłady z tytułu ubezpieczeń rzeczowych.

GRUPA 46.

Grupa 46 „Różne nakłady" dzieli się na następujące podgrupy:

460 — „Czynsze i dzierżawy"
461 — „Delegacje służbowe i reprezentacja"
462 — „Opłaty telekomunikacyjne"
463 — „Propaganda, reklama, wystawy"
464 — „Książki i czasopisma"

465 — „Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe“
466 — „Kary i grzywny“
467 — „Ofiary, subwencje, zasiłki“
468 — „Inne niewymienione“.

Powyższe podgrupy są obciążane nakładami, których rodzaje zostały wymienione w tytułach tych podgrup.

W podgrupie 464 nie księguje się druków i materiałów kancelaryjnych, których zużycie jest rejestrowane w podgrupie 402.

Podgrupa 465 jest obciążana nakładami z tytułu prowizji i innych kosztów bankowych, które nie mają charakteru nakładów finansowych. Nakłady finansowe winny być księgowane w grupie 24.

GRUPA 47

W grupie tej istnieje jedynie podgrupa 470 „Umorzenia środków trwałych“, przyjmuje zarachowane nakłady z tytułu umorzenia środków trwałych. Księgowanie przebiega na ciężar podgrupy 470 oraz na dobro kont 1870 i 1871.

GRUPA 49

Wszystkie nakłady księgowane w grupach 40—47 podlegają okresowemu rozliczeniu w klasie 7. W tym celu nakłady te zostają wyksięgowane z klasy 4 przez uznanie grupy 49 i obciążają po odpowiednim przegrupowaniu właściwe konta w klasie 7. Grupa 49 zamyka w końcu roku wszystkie konta klasy 4.

KLASA 7.

Celem klasy 7 jest zgrupowanie przekształconych nakładów rodzajowych klasy 4 w układzie, który umożliwia kontrolę kosztów w przekroju funkcjonalnym.

Klasę 7 obciąża się w korespondencji z kredytem konta 49 danymi liczbowymi uzyskanymi z arkusza rozliczeniowego lub przy pomocy innych metod rozliczeniowych.

Klasa 7 obejmuje zasadniczo 3 grupy kosztów a mianowicie: związanych z działalnością administracyjną (grupa 74), inwestycyjną (grupa 75) i pozazakładową (grupa 77).

GRUPA 74.

Grupa ta dzieli się na dwie podgrupy, a mianowicie:
740 — „Koszty działalności“
740 — „Przeniesienie kosztów“.

Na ciężar podgrupy 740 księguje się wszystkie koszty związane z działalnością administracyjną jednostki budżetowej przeniesione w układzie rodzajowym z klasy 4.

Podgrupa 749 służy do zamknięcia w końcu roku grupy 74 i przeniesienia kosztów działalności administracyjnej na Rachunek działalności (091).

GRUPA 75.

Grupa 75 dzieli się na 3 następujące podgrupy:
750 — „Koszt inwestycji“
751 — „Koszty kapitalnych remontów“
759 — „Przeniesienie kosztów“.

Podgrupy 750, 751 obejmują koszty robót kapitalnych prowadzonych przez jednostkę budżetową sposobem gospodarczym. Koszty te przenosi się do klasy 9 za pośrednictwem podgrupy 759.

GRUPA 77.

W grupie 77 można otworzyć następujące podgrupy:
770 — „Obiekty dzierżawione“
771 — „Gospodarka mieszkaniowa“
772 — „Gospodarka rolna i pokrewna“
774 — „Inne obiekty działalności ubocznej“
776 — „Akcja Socjalna“
779 — „Przeniesienie kosztów“.

W grupie 77 rozlicza się koszty działalności pozazakładowej tylko w tym wypadku, gdy dla tego rodzaju działalności nie prowadzi się księgowości wyodrębnionej. Koszty zebrane w podgrupach 770—776 przenosi się przy pomocy podgrupy 779 do klasy 9.

KLASA 9.

Klasa 9 jest klasą bezwynikową. W poszczególnych jednostkach administracyjnych mogą w tej klasie wystąpić 3 grupy kont:

1) Grupa 92 albo 96 — Sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej
2) Grupa 95 — Roboty kapitalne
3) Grupa 99 — Obroty wewnętrzne.

Grupa 92 ma zastosowania w jednostkach administracyjnych, których podległe przedsiębiorstwa operatywne obowiązuje j.p.k. dla przedsiębiorstw handlowych.

W grupie tej występują dwie podgrupy:
928 — „Sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej“
929 — „Wartość sprzedanych towarów“.

Podgrupa 928 rejestruje sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej.

Podgrupa 929 przyjmuje zapisy z kredytu podgrupy 329. Saldo podgrup 928/929 przenosi się na podgrupę 23.

Grupa 95 „Roboty kapitalne“ — może być podzielona na:

Podgrupę 950 — „Inwestycje“
„ 951 — „Kapitalne remonty“
„ 959 — „Przeniesienie kosztów“.

Podgrupy 950 i 951 przyjmują zapisy z podgrupy 750 stanowiące koszty własne robót kapitalnych wykonanych we własnym zakresie. Koszty te poprzez podgrupę 959 przechodzą na ciężar grupy 03.

Grupa 96 będzie stosowana (zamiast grupy 92) w jednostkach administracyjnych, których podległe przedsiębiorstwa operatywne obowiązuje j.p.k. dla przedsiębiorstw — przemysłowych.

W grupie tej występują podgrupy:
966 — „Sprzedaż towarów z działalności pozazakładowej“
969 — „Wartość sprzedanych towarów“.

Księgowania w grupie 96 przebiegają analogicznie jak w grupie 92.

Grupa 99 — „Obroty wewnętrzne".

W grupie tej wystąpi jedynie podgrupa 997 „Koszty działalności pozazakładowej".

Na debat tej podgrupy wejdą sumy kosztów (w korespondencji z kontem 779 „Przeniesienie kosztów") działalności pozazakładowej, na kredyt zaś sumy, które przejdą do kl. 2-ej na podgrupy rejestrujące koszty poszczególnych działalności pozazakładowych.

Uwaga: Klasa 9 w Centralach Zaopatrzenia będzie rozbudowana zgodnie z j. p. k. dla przedsiębiorstw handlowych.

INSTRUKCJA 13/F

Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 26 października 1949 r.

w sprawie zmian w Jednolitym Planie Kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych (Instrukcja 1/F Dep. Fin. P. K. P. G. z dnia 2. V. 1949 r.

W zatwierdzonym Instrukcją 1/F Jednolitym Planie Kont dla przedsiębiorstw przemysłowych podległych Ministerstwom: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego wprowadza się następujące zmiany i uzupełnienia:

1. Podgrupa 112 — Rachunki bankowe specjalne — otrzymuje podział następujący:
   „1120 — Rachunek funduszów i rezerw
   1121 — Rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych
   1122 — Rachunek kapitalnych remontów"
2. Grupę 18 — Rezerwy i fundusze — należy uzupełnić podgrupą:
   188 — Fundusze na roboty kapitalne, dzielącą się na konta:
   „1881 — Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych
   1882 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych
   1883 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych"
3. Podgrupę 191 — Rozliczenia nakładów wtórnych — należy uzupełnić kontem:
   „1913 — Rozliczenie innych nakładów kalkulowanych"
4. Podgrupę 422 — Dodatek funkcyjny, morski i stołeczny — należy uzupełnić kontem:
   „4223 — Dodatki specjalne"
   zmieniając odpowiednio tytuł podgrupy 422, która ma nosić nazwę:
   „Dodatki: funkcyjny, morski, stołeczny, specjalny"
5. Grupa 48 — Kalkulowane nakłady wtórne do rozliczenia — należy uzupełnić podgrupą:
   „483 — Inne kalkulowane nakłady wtórne do rozliczenia"
6. Grupę 71 — Koszty produkcji pomocniczej — należy uzupełnić podgrupą:
   „716 — Koszty produkcji pomocniczej"
7. Grupa 76 — Koszty wtórne do rozliczenia w czasie — otrzymuje podział następujący:
   „760 — Koszty zaopatrzenia materiałowego
   761 — Koszty większych remontów i konserwacji
   762 — Koszty związane z uruchomieniem nowej produkcji
   763 — Inne koszty wtórne do rozliczenia w czasie
   769 — Przeniesienie kosztów".

Wicedyrektor Departamentu
(—) L. Rywik

Zatwierdzam:

Za Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego

(—) E. Szyr, Minister.

Uzupełnienia i zmiany komentarza do J. P. K. dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, zatwierdzonego Instrukcją 1/F Dep. Fin. P. K. P. G.

W związku z Instrukcją 13/F wyjaśnia się, że w komentarzu do J. P. K. dla przedsiębiorstw przemysłowych należy wprowadzić następujące uzupełnienia:

Biuletyn Finansowy PKPG. Nr 1 strona (str.) 12, kolumna (kol.) 2 — 60 wiersz od góry (w. g.)

Broszura — str. 30, 1 — 19 od dołu (w. d.) i cała str. 31

zamiast tekstu, zaczynającego się od słów: „W podgrupie 020 księguje się . . . ." a kończącego się słowami: „Wydatki dokonywane są w sposób analogiczny do wydatków ze środków limitowanych" —

winno być:

„**Podgrupę 020** uznaje się za dokonane na zlecenie przedsiębiorstwa przez Bank Inwestycyjny przelewy środków inwestycyjnych limitowanych. Księgowanie przeciwstawne zależy od przeznaczenia przelewu. W wypadku bezpośredniego pokrycia faktury inwestycyjnej obciąża się konto dostawcy, w razie refundacji wyłożonych na cele inwestycyjne środków obrotowych — operacyjny rachunek bankowy.

Ewidencję przyznanych przedsiębiorstwu w państwowym planie inwestycyjnym środków limitowanych prowadzi się na kontach pozabilansowych.

Podgrupę 021 uznaje się za wydatkowane na inwestycje środki nielimitowane.

Do środków nielimitowanych zalicza się wpłaty użytkowników przyszłych inwestycji, odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego oraz inne środki, których przeznaczenie na inwestycje względnie kapitalne remonty ustalone będzie szczególnymi przepisami.

Za wpływ środków nielimitowanych, które będą lokowane na rachunku bankowym funduszów i rezerw (konto 1120), uznaje się podgrupę 185 — „Fundusze specjalnego przeznaczenia".

Z chwilą przeznaczenia odpowiedniej części środków nielimitowanych na inwestycje następuje przeniesienie

ich z pgr. 185 na konto 1881 „Fudusz na inwestycje ze środków nielimitowanych“ i jednoczesne przelanie równowartości pieniężnej z rachunku bankowego funduszów i rezerw (konto 1120) na rachunek bankowy inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na inwestycje księguje się:

1. w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1121,
2. w ciężar konta 1881 i na dobro pgr. 021.

Podgrupę 022 uznaje się za wydatkowane środki limitowane na kapitalne remonty.

Środki limitowane na kapitalne remonty powstają drogą przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty, co ma swój księgowy wyraz w obciążeniu konta 1873 „Przelew funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty“ na dobro konta 1882 „Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych“.

Równowartość pieniężną funduszu przelewa się z rachunku bankowego bieżącego (pgr. 110) na rachunek bankowy kapitalnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków limitowanych na kapitalne remonty księguje się:

1. w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
2. w ciężar konta 1882 i na dobro pgr. 022.

Podgrupę 023 uznaje się za wydatkowane środki nielimitowane na kapitalne remonty. Sposób akumulacji tych środków jest analogiczny do opisanego w uwagach do pgr. 021 z tym, że środki nielimitowane przeznaczone na kapitalne remonty przenosi się z pgr. 185 na konto 1883 „Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych“, a przelew pieniężny następuje z r-ku funduszów i rezerw (1120) na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na kapitalne remonty księguje się:

1. w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
2. w ciężar konta 1883 i na dobro pgr. 023“.

Biuletyn Finansowy PKPG. — str. 14, kol. 2, 8 i 9 w. g.

Broszura — str. 36, 1 i 2 w. d.

Zamiast tekstu: „Przeniesienie składników niewłaściwie zaliczonych do środków obrotowych (kl. 3)“

winno być:

„Środki trwałe ewidencjonowane poprzednio jako środki obrotowe (00),

Środki obrotowe ewidencjonowane poprzednio jako środki trwałe (kl. 3)“.

Biuletyn Finansowy PKPG. — str. 14, kol. 2, 25 i 26 w. g.

Broszura — str. 37, 16 i 17 w. g.

Zamiast tekstu: „Przeniesienia składników niewłaściwie włączonych do środków trwałych (00)“

winno być:

„Przeniesienie środków trwałych do kategorii środków obrotowych (00).

„Przeniesienie środków obrotowych do kategorii środków trwałych (kl. 3)“.

Biuletyn Finansowy PKPG. — str. 15, kol. 1, 1—8 w. d. i kol. 2, 1—58 w. g.

Broszura — str. 40, 1—27 w. d. i str. 41, 1—39 w. g.

zamiast tekstu, dotyczącego pgr. 112, zaczynającego się od słów: „Podgrupa 112 przeznaczona jest ...... a kończącego się słowami ...... z księgowaniem przeciwstawnym w odpowiedniej podgrupie grupy 18 (np. 180)“ —

winno być:

„Podgrupa 112 przeznaczona jest do ewidencji operacji bankowych o charakterze specjalnym i dzieli się na konta:

1120 — Rachunek funduszów i rezerw
1121 — Rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych
1122 — Rachunek kapitalnych remontów.

Konto 1120 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych, związanych z funkcjonowaniem rezerw oraz funduszów specjalnego przeznaczenia i funduszów centralnie administrowanych.

Równolegle do księgowania rezerwy lub funduszu na dobro odpowiedniego konta w grupie 18 i na ciężar odpowiedniego konta w klasie 4 wzgl. 1, księguje się dokonany jednocześnie przelew równowartości pieniężnej z rachunku bieżącego (pgr. 110 na rachunek funduszów i rezerw (konto 1120).

Na dobro konta 1120 księguje się kwoty wydatkowane w ramach wymienionych rezerw i funduszów, bądź też kwoty odprowadzone z tytułu przeznaczenia ich na inne cele.

Na koncie tym gromadzone są m. in. środki, stanowiące pieniężny równoważnik funduszów specjalnego przeznaczenia (pgr. 185). Środki te na mocy decyzji władz nadrzędnych mogą być przeznaczone na inwestycje lub kapitalne remonty. Następuje wówczas przelew odpowiedniej kwoty z rachunku funduszów i rezerw na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121), względnie na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122). Równolegle do zaksięgowania powyższego przelewu należy jego równowartością obciążyć podgrupę 185 i uznać konto 1881 „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych“, względnie konto 1883 „Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych“.

Konto 1121 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych związanych z funduszem na inwestycje ze środków nielimitowanych.

Środki nielimitowane na inwestycje powstają drogą przeznaczenia funduszów księgowanych w pgr. 185 na inwestycje, tj. obciążenia pgr. 185 na dobro konta 1881 „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych“. Księgowanie to odbywa się równocześnie z księgowaniem przelewu środków nielimitowanych na inwestycje z rachunku funduszów i rezerw (konto 1120) na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na inwestycje księguje się:

1. w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1121,
2. w ciężar konta 1881 i na dobro pgr. 021 „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych“.

Konto 1122 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych związanych z funduszem na kapitalne remonty. Na ciężar tego konta księguje się przeznaczone na kapitalne remonty środki limitowane i nielimitowane.

Środki limitowane powstają drogą przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty, przez obciążenie odpowiednią kwotą konta 1873 na dobro konta 1882 „Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych“. Przelew równowartości pieniężnej funduszu z r-ku bieżącego na r-k kapitalnych remontów (konto 1122) dokonywany zaliczkowo i okresowo

korygowany stanowi zatem równoważnik aktywny konta 1882.

Środki nielimitowane powstają drogą przekazania funduszów księgowanych w pgr. 185 na fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych (konto 1883). Równolegle do obciążenia pgr. 185 na dobro konta 1883, księguje się przelew równowartości pieniężnej z r-ku funduszów i rezerw (konto 1120) na r-k kapitalnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków na kapitalne remonty księguje się w ciężar odpowiedniego konta w klasie 1 i na dobro konta 1122, oraz:

1. w ciężar konta 1882 i na dobro pgr. 022 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych", wzgl.
2. w ciężar konta 1883 i na dobro pgr. 023 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych".

Biuletyn Finansowy PKPG. — str. 17, kol. 2, 3—4 w. d.

Broszura — str. 48, 8—9 w. g.

po podgrupie 187 — „Fundusz amortyzacyjny"

należy wstawić:

podgrupę 188 — „Fundusz na roboty kapitalne".

Biuletyn Finansowy PKPG. — str. 18, kol. 1, w. g..

Broszura — str. 48, 20 w. g.

jest: — (1121),

winno być: — (1120).

Biuletyn Finansowy PKPG. — str. 18, kol. 1, 28 w. g.

Broszura — str. 48, 6 w. d.

jest: — (1121),

winno być: — (1120).

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 18, kol. 1, 32 w.d.

Broszura — str. 49, 4 w.g.

po z d a n i u : „Podgrupa 185 przeznaczona jest do księgowania funduszów specjalnego przeznaczenia" — n a l e ż y umieścić jako zdanie drugie:

„Należą tu między innymi wpłaty użytkowników przyszłych inwestycji i odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego, gromadzone w podgr. 185 do chwili wydania przez władze nadrzędne decyzji o ich ostatecznym przeznaczeniu, np. na inwestycje lub kapitalne remonty".

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 18, kol. 1, 2—3 w.d.

Broszura — str. 49, 10—11 w.d.

po omówieniu konta 1873 n a l e ż y wstawić tekst następujący:

„Podgrupa 188 obejmuje następujące konta:

1881 — Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych

1882 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych

1883 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych

Konto 1881 przeznaczone jest do ewidencjonowania funduszów ze środków nielimitowanych, przeznaczonych na mocy decyzji władz nadrzędnych na finansowanie inwestycji.

Do środków nielimitowanych zalicza się wpłaty użytkowników przyszłych inwestycji, odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego oraz inne środki, których przeznaczenie na roboty kapitalne zostanie ustalone szczególnymi przepisami.

Uznanie konta 1881 następuje w ciężar podgrupy 185 „Fundusz specjalnego przeznaczenia". Jednocześnie następuje przelew równowartości pieniężnej z rachunku funduszów i rezerw (konto 1120) na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121). Wydatkowanie środków nielimitowanych na inwestycje księguje się:

1) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 na dobro konta 1121,
2) w ciężar konta 1881 i na dobro podgr. 021 „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych".

Konto 1882 przeznaczone jest do ewdencjonowania funduszów przeznaczonych na finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych. Za tworzony fundusz uznaje się konto 1882 i obciąża konto 1873, a przelew równowartości pieniężnej z rachunku bieżącego na rachunek remontów kapitalnych uwidacznia się na kontach 1100 i 1122.

Wydatkowanie środków limitowanych na kapitalne remonty i zmniejszenie funduszu księguje się:

1) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 na dobro konta 1122,
2) w ciężar konta 1882 i na dobro podgr. 022 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych".

Konto 1883 przeznaczone jest do ewdencjonowania funduszów, przeznaczoych na mocy decyzji władz nadrzędnych na finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych.

Uznanie tego konta następuje w ciężar podgr. 185, a jednocześnie przelewa się równowartość pieniężną z rachunku funduszów i rezerw (konto 1120) na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na kapitalne remonty i odpowiednie zmniejszenie funduszu księguje się:

1) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
2) w ciężar konta 1883 i na dobro podgr. 023 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych".

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str 19, kol. 2, 29-30 w.g.

Broszura — str. 53, 4—5 w. g.

Po omówieniu konta 1912 należy wstawić tekst następujący:

„Konto 1913 służy do rozliczeń innych nakładów wtórnych. Księgowanie na tym koncie ustali branżowy plan kont, zatwierdzony zarządzeniem władz nadrzędnych".

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 27, kol. 2, 32-33 w.g.

Broszura — str. 79, 18—19 w. g.

Po podgrupie „482 — Kalkulowane nakłady związane z uruchomieniem nowej produkcji"

należy wstawić podgrupę:

„483 — Inne kalkulowane nakłady wtórne do rozliczenia".

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 28, kol. 1, 2—3 w.g.

Broszura — str. 80, 8—9 w. g.

Po omówieniu podgr. 482 należy umieścić zdania następujące:

„W podgrupie 483 księgowane są wg zasad przewidzianych w branżowych planach kont inne kalkulowane nakłady wtórne do rozliczenia. Jako takie nakłady są traktowane m. in. nakłady sezonowe, nakłady związane z nieodpłatnym przejęciem przez nakład środków trwałych oraz ew. nakłady administracyjne przedsiębiorstwa wielozakładowego, o ile nie są one sfinansowane z R-ku Narzutów Administracyjnych. Obciążenie podgrupy 483 następuje przy jednoczesnym uznaniu konta 1913".

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 29, kol. 2, 18 w. g.
Broszura — str. 85, 17 w. g.
W dalszym ciągu zdania: „Księgowania na kontach grupy 71 — Koszty produkcji pomocniczej — są analogiczne do księgowań w grupie 70",
należy wstawić tekst następujący:
„z tą różnicą, że koszty tej produkcji gromadzone są w zasadzie w jednej łącznej kwocie w podgr. 716. Podgrupy 710—715 znajdą zastosowanie tylko w tych planach branżowych, które wprowadzą obowiązek kalkulacyjnego układu kosztów dla produkcji pomocniczej".
Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 30, kol. 1, 4-10 w. g.
Broszura — str. 86, 14—20 w. d.
Dwa następne zdania po pierwszym zdaniu uwag do grupy 74 należy zastąpić treścią następującą:
„Podatek obrotowy przenosi się w końcu okresu sprawozdawczego za pośrednictwem konta 749 na odpowiednie konta realizacji produkcji podstawowej, pomocniczej, robót i usług odpłatnych oraz towarów.

Na te same grupy kont za pośrednictwem konta 749 przeznaczone są koszty ekspedycji w dwóch sumach, a mianowicie:

a) suma wynikająca z planowanej stopy narzutu kosztów ekspedycji na realizację produkcji podstawowej, pomocniczej, robót i usług odpłatnych oraz towarów przechodzi na konta 9090, 9190, 929, i 969,
b) odchylenia od planowanego kosztu ekspedycji przechodzą na konta: 9091, 9191, 929, 939.

Rozliczenie podatku obrotowego i kosztów ekspedycji następuje stosownie do wielkości obrotów lub wg innego klucza podziałowego".

Biuletyn Finanswy P.K.P.G. — str. 30, kol. 1, 20-22 w.g.
Broszura — str. 68, 2—4 w. d.
W punkcie a) i b) należy skreślić: „i 969".
Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 30, kol. 1, 9 w. d.
Broszura — str. 87, 14 w. d.
W punkcie a) zmienić numer podgrupy w nawiasie:
zamiast 760 — winno być 762,
W punkcie b) zmienić numer podgrupy w nawiasie:
zamiast 761 — winno być 760.
W punkcie c) zmienić tekst dotychczasowy na tekst następujący:
„koszty większych remontów i konserwacji (podgr. 761)
i wstawić nowy punkt:
„d) inne koszty wtórne do rozliczenia w czasie (podgr. 763)".
Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 31. kol. 2, 37 w. g.
Broszura — str. 91, 8 w. g.
Po omówieniu grupy 84 należy wstawić zdanie następujące:
„Ewentualne manka i superaty stwierdzone przy inwentaryzacji w zakresie zapasów kl 8 i przeniesienie na konta kl. 2 z przeciwstawnym księgowaniem w klasie 8, należy w rachunku porównawczym wyników wykazać po stronie Winien w osobnej pozycji 15a przez odjęcie lub dodanie do łącznej kwoty remanentów początkowych".

Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 32, kol 1, 9 w. g.
Broszura — str. 93, 14 w. g.
Po punkcie „b) koszty ekspedycji — w pełni obciążają konta 9090 i 9190", należy wstawić co następuje:
„Jeżeli koszt ekspedycji na zasadzie branżowych instrukcji ujęty jest w formę planowanego narzutu na jednostkę realizowaną produkcji, wtedy na ciężar kont 9090 i 9190 a na dobro konta 749 przenosi się planowany koszt ekspedycji. Odchylenie od planowanego kosztu ekspedycji księguje się na ciężar kont 9091 lub 9191".
Biuletyn Finansowy P.K.P.G — str. 32, kol. 2, 10 w. g.
Broszura — str. 94, 20 w. g.
Uwagi do grupy 96 punkt b) uzupełnić zdaniem następującym:
„Ta część kosztów ekspedycji i podatku obrotowego nie może być włączona do poz. 16c porównawczego rachunku wyników".
Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — str. 6
Broszura — str. 16
W załączniku Nr I w aktywach w dziale IV Środki obrotowe, gr. 1 Środki finansowe (lit. h) *jest:* „rachunek bankowy kapitalnych remontów" *winno być:* „rachunek funduszów i rezerw"
(lit. i) *jest:* „rachunek bankowy funduszów i rezerw" *winno być:* „rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych".
W dalszym ciągu gr. 1 *winno być:*
„1122 j) rachunek kapitalnych remontów,
113 k) rachunki bankowe specjalne C. Z.,
114 l) akredytywy,
116 ł) sumy pieniężne w drodze".
Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — *str. 6*
Broszura — str. 17
W załączniku Nr 1 w pasywach w dziale IV kredyty, zobowiązania, rezerwy i fundusze, w gr. 4 „Fundusze" po pkt. c) „1871 — Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty" — *ma być:*
„188 d) fundusze na roboty kapitalne
189 e) fundusze administrowane przez C. Z."
Biuletyn Finansowy P.K.P.G. — *str. 10*
Broszura — str. 24 i 25
w załączniku bilansowym Nr I/2.
Pod punktem 2 „Zwiększenie funduszu własnego" po literze k) „Różnice z przeszacowania środków obrotowych" *winno być:*
„l) środki trwałe przeniesione z kategorii środków obrotowych
ł) środki obrotowe przeniesione z kategorii środków trwałych
Pod punktem 5 „Zmniejszenia funduszu własnego" po literze g) „Różnice z przeszacowania środków obrotowych" *winno być:*
„h) przeniesienie środków trwałych do kategorii środków obrotowych
i) przeniesienie środków obrotowych do kategorii środków trwałych".

UCHWAŁA

Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 14 października 1949 roku w sprawie likwidacji zaliczek wpłaconych na poczet dostaw towarów i usług.

Wobec tego, że na podstawie uchwał Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów w sprawie rozliczeń za dostawy towarów i usługi
a) z dnia 20 maja 1947 roku,
b) z dnia 17 czerwca 1947 roku,
c) z dnia 5 września 1947 roku,
d) z dnia 2 grudnia 1947 roku

zniesione zostało pobieranie zaliczek między przedsiębiorstwami państwowymi lub pod zarządem państwowym oraz między tymi przedsiębiorstwami a jednostkami budżetu państwowego oraz sektora spółdzielczego tak w obrocie towarami

pochodzenia krajowego, jak i zagranicznego, Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów postanawia:

§ 1. Uchyla się z dniem 16 października 1949 roku uchwałę Prezydium Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1946 r. w sprawie sposobu regulowania należności, powstałych w związku z transakcjami między instytucjami i przedsiębiorstwami państwowymi lub znajdującymi się pod zarządem państwowym podaną do wiadomości i zastosowania wszystkim Centralnym Zarządom Przemysłów, Centralom Zbytu i samodzielnie sprzedającym Zjednoczeniom okólnikiem b. Ministerstwa Przem. nr 278 z dn. 1. VIII. 1946 r.

§ 2. Zaliczki udzielane ze środków obrotowych na poczet dostaw towarów i usług — niezależnie od daty ich wpłacenia — nierozliczone do dnia 15 października 1949 r. podlegają zwrotowi do dnia 31 grudnia 1949 r. w nominalnej wysokości na rachunek wierzyciela w jego banku finansującym względnie na rachunek Ministerstwa Skarbu, gdy idzie o jednostki budżetu państwowego.

§ 3. Przedsiębiorstwa, które w terminie do dnia 31 grudnia 1949 r. z przyczyn od nich niezależnych nie będą mogły zwrócić zaliczki otrzymanej ze środków obrotowych (np. z powodu niemożności ustalenia względnie odszukania wierzyciela), obowiązane są odprowadzić otrzymaną zaliczkę na Rachunek Wyrównawczy środków obrotowych w Narodowym Banku Polskim.

§ 4. Przedsiębiorstwa, które w terminie do dnia 31 grudnia 1949 r. nie będą mogły odzyskać wpłaconej ze środków obrotowych zaliczki (np. z powodu niemożności ustalenia względnie odszukania dłużnika, spiszą wpłaconą zaliczkę w trybie przewidzianym dla spisywania należności nieściągalnych.

§ 5. Zaliczki wpłacone ze środków limitowanych Państwowego Planu Inwestycyjnego, a nie rozliczone w terminie do dnia 15 października 1949 roku, powinny być odprowadzone w nominalnej wysokości do Banku Gospodarstwa Krajowego (Banku Inwestycyjnego) w terminie do dnia 31 grudnia 1949 r. na zrefundowanie środków dotowanych z Państwowego Planu Inwestycyjnego.

§ 6. Zaliczki wpłacone ze środków własnych (nielimitowanych) w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego powinny być odprowadzone do Banku Gospodarstwa Krajowego (Banku Inwestycyjnego) na rachunek wierzyciela; przeznaczenie tych środków zostanie określone odrębnym zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

§ 7. Dochodzenia roszczeń o zwrot zaliczek wypłaconych na poczet dostaw towarów i usług nie będą mogły mieć miejsca po dniu 31 grudnia 1949 roku, co nie zwalnia stron od obowiązku dotrzymania warunków umowy, zgodnie z którą nastąpiło uiszczenie zaliczki.

Omówienie zagadnień analizy zbiorczego planu przemysłowo-finansowego jednostek wytwórczych na rok 1950

ZADANIE I CEL ANALIZY CZĘŚCI FINANSOWEJ PLANU

Przystępując do analizy części finansowej zbiorczego planu przemysłowo-finansowego jednostek wytwórczych na rok 1950 należy pamiętać, że plan ten winien tworzyć logiczną i ściśle powiązaną całość swych części: **technicznej, przemysłowej, zaopatrzenia materiałowego i finansowej.** Stąd cyfry części finansowej planu muszą mieć swe uzasadnienie w trzech pozostałych częściach i odwrotnie, cyfry części technicznej, przemysłowej i zaopatrzenia materiałowego muszą mieć swe odbicie w części finansowej planu.

Rola czynników analizujących część finansową planu nie ogranicza się do sprawdzenia zgodności cyfr, powtarzalnych w innych częściach. Analiza planu musi dać wiążącą odpowiedź na pytanie: czy plan ten stanie się **dyrektywą działalności** wszystkich załóg fabrycznych, które poprzez plan przemysłowo-finansowy włączają się do Narodowego Planu Gospodarczego, czy też będzie to tylko zestawieniem liczb i problemów.

Prócz zharmonizowania planu przemysłowo-finansowego, należy uzyskać pewność, że wartość zaplanowanej realizacji jest uzgodniona z planem Centrali Zbytu oraz że zamierzenia inwestycyjne znajdują właściwy wyraz w planie.

Kontrolując powiązanie części finansowej planu z innymi jego częściami, należy równocześnie zwrócić baczną uwagę na **właściwe kształtowanie kosztów.**

Część finansowa planu jest odbiciem całej (planowanej) działalności przedsiębiorstw, ustalonej na podstawie wyliczeń w innych częściach planu, odbiciem sprowadzającym wszystkie zagadnienia do wspólnego mianownika, jakim jest pieniądz. Daje to możność wyciągnięcia szeregu dodatkowych ogólnych wskaźników ekonomicznych, ułatwiających wykrycie luzów i zamaskowanych rezerw planu, powodujących zaplanowanie nakładów na nierealnym poziomie ze wszystkimi jego konsekwencjami*). Jednym z czynników umożliwiających wyciągnięcie właściwych wniosków jest porównanie cyfr zaplanowanych z wykonaniem lat ubiegłych oraz przewidywanym wykonaniem planu w r. 1949.

Jeżeli, w wyniku przeprowadzonej analizy, wyłoni się wniosek stwierdzający konieczność rewizji poszczególnych części planu lub dodatkowego uzasadnienia cyfr planowanych, wówczas należy to zadanie postawić przed jednostką organizacyjną kolejno niższego szczebla, która winna w porozumieniu z przedstawicielami zainteresowanych jednostek sharmonizować plan przemysłowo-finansowy, uzgodnić jego poszczególne części i wyrównać nakłady do realnego poziomu wynikającego z istotnych potrzeb.

Dla usystematyzowania pracy ustala się wytyczne, w ramach których powinna pójść analiza cyfr planowanych; nie wyczerpuje to jednak w całości zagadnienia, które w wypadkach konkretnych wymaga indywidualnego rozpatrzenia ze względu na różnorodność branż, warunków i wiążących się z tym problemów.

Podany poniżej schemat prac analitycznych należy traktować jako ogólne ramy, z tym, że aparat analizujący plan winien włożyć w tę pracę myśl badawczą i wnikliwą, wypływającą z poczucia odpowiedzialności za realność planu. Kontrola wykonania tego planu już w trakcie jego wykonania będzie sprawdzianem, czy powyższy obowiązek został sumiennie spełniony.

---

*) Patrz art. pt.: „O właściwe kształtowanie kosztów w planach finansowych“ — Biul. Fin. Nr 5 — Warszawa 1941 — str. 129.

PODZIAŁ CZYNNOŚCI PRZY ANALIZIE CZĘŚCI FINANSOWEJ PLANU

Zadanie i cel analizy planu finansowego.

Czynności aparatu analizującego plan należy podzielić na dwa etapy:

I etap — prace przygotowawcze do analizy.

II etap — analiza.

Etap pierwszy — prace przygotowawcze do analizy obejmuje:

a) przygotowanie materiału do analizy części finansowej planu,

b) kontrolę strony formalnej planu przemysłowo-finansowego. (Przez stronę formalną planu należy rozumieć zgodność cyfr dotyczących tych samych pozycji planu w różnych jego częściach i wzorach. Instrukcje PKPG Nr 2 i 3 w sprawie sporządzenia planów na rok 1950 podają szczegółowe powiązania zaś w dalszym ciągu niniejszych uwag znajdzie czytelnik wyjaśnienia i uzupełniające komentarze do wyżej wymienionych instrukcji).

c) analizę wstępną zasadniczych elementów nakładów.

Etap drugi — analiza części finansowej planu — sprowadza się do rozwiązania dwóch najistotniejszych zagadnień:

1. zagadnienia planowania kosztów własnych na realnym poziomie dostosowanym do istotnych potrzeb.
2. zagadnienia wysokości normatywów środków obrotowych i ich pokrycia.

WSKAZÓWKI DLA PRAC PRZYGOTOWAWCZYCH DO ANALIZY

Przystępując do analizy części finansowej planu należy zgromadzić następujący materiał podstawowy:

1. Plan przemysłowo-finansowy na rok 1950, obejmujący:
   a) omówienie do planu,
   b) plan techniczny,
   c) plan przemysłowy,
   d) plan finansowy
2. Plan zaopatrzenia materiałowego
   a) produkcji przemysłowej,
   b) produkcji na cele inwestycyjne,
3. Potwierdzenie przez Komórkę Zbytu zaplanowanej realizacji (ew. na wzorze PF 10),
4. Potwierdzenie Departamentu Inwestycji Ministerstwa sum zaplanowanych we wz. PF 5,
5. Sprawozdawczość za ubiegły okres,
6. Protokóły z konferencji w Dep. Finansowym PKPG. na temat zasad gospodarki finansowej i systemu finansowego na 1950 r.,
7. Arkusze robocze (bruliony) do planu zbiorczego,
8. Listę wyrobów porównywalnych, ustaloną przez C.Z.P.

Pracę należy rozpocząć od zorientowania się odnośnie zmian organizacyjnych branży, które winny być podane w omówieniu do planu (Instrukcja nr 2 str. 66 p. rubr. 4).

Następnie należy sprawdzić stronę formalną planu.

WYJAŚNIENIA DO INSTRUKCJI PKPG NR 2

Wzór PF 1-Plan Płac

Rubr. 2 poz. A Grupa przemysłowa od p. 1 do p. 5 = P4 rubr. 7 — rubr. 10 poz. A. Grupa przemysłowa od p. 1 do p. 5, z tym zastrzeżeniem, że praco/godz. personelu płatnego miesięcznie po ew. wyeliminowaniu rubr. 9 przeliczamy na pracown./mies. dzieląc przez 200.

Wzór PF 2-Plan świadczeń i Funduszów Socjalnych

Rubr. 6 poz. 8 = 5% od poz. sumarycznej wz. PF 1 rubr. 12.

Rubr. 6 poz. 13 = 2% od poz. sumarycznej wz. PF 1 rubr. 12.

Rubr. 6 poz. 1+2+3*) = PF 4 rubr. 12 poz. 15.

Wzór PF 3-Plan finansowy Akcji Socjalnej

Poz. 20 nie wypełnia się.

Rubr. 17 poz. 1 = PF 2 rubr. 6 poz. 11 = PF 8 rub. 11 poz. 6 = PF 13 rubr. 5 poz. 33 = PF 13 rub. 12 poz. 39 = PF 13 rub. 11 poz. 14.

Rubr. 17 poz. 3 = PF 1 rubr. 12 gr. B poz. A. S. p. 1.

Rubr. 17 poz. 4 = PF 1 rubr. 12 gr. B poz. A. S. p. 2.

Rubr. 17 poz. 5, 6, 7, 8 mieszczą się w odnośnych pozycjach wz. PF 2.

Rubr. 17 poz. 9 mieści się we wz. PF 4 rubr. 12 poz. 13.

Rubr. 17 poz. 11 mieści się we wz. PF 7 rubr. 5 poz. 26.

Rubr. 17 poz. 12 mieści się we wz. PF 7 rubr. 5 poz. 23 i 24.

Rubr. 17 poz. 13 mieści się we wz. PF 7 rubr. 5 poz. 35.

Rubr. 17 poz. 14 mieści się we wz. PF 7 rubr. 5 poz. 33.

Rubr. 17 poz. 16 + 17 = PF 7 rubr. 5 poz. 42 (nie przewiduje się ofiar poza działalnością Akcji Socjalnej).

Rubr. 17 poz. 19 mieści się we wz. PF 7 rubr. 5 poz. 27.

Rubr. 17 poz. 23 + 24 = PF 2 rubr. 6 poz. 9.

Wzór PF 4 — Plan obrotów materiałowych.

Rubr. 12 poz. 16 = PF 13 rubr. 5 poz. 16.

Wskazówki powiązania planu obrotów materiałowych z planami zaopatrzenia są ujęte na str. 231.

Wzór PF 5 — Plan finansowania inwestycji i kapitalnych remontów.

Rubr. 4 poz. 1 = PF 6 część odpisów amortyzacyjnych przypadająca n/r-ek inwestycji.

Rubr. 5 poz. 2 = PF 6 część odpisów amortyzacyjnych przypadającą n/r-ek kapit. remontów.

Rubr. 4 i 5 poz. 3 aktualna tylko w energetyce.

Rubr. 6 poz. 4 = PF 6 rubr. 12 poz. 26.

Rubr. 6 poz. 6 = PF 5 poz. 3 j. w.

Wzór PF 6 — Plan odpisów amortyzacyjnych.

Rubr. 4 poz. 29 = PF 5 rubr. 6 poz. 14.

Rubr. 4 poz. 26 = PF 6 rubr. 5 poz. 27.

Wzór PF 8 — Rozliczenie planowanych nakładów na 1950 r.

Rubr. 11 poz. 4 = PF 13 rubr. 11 poz. 6 + 7.

Rubr. 11 poz. 5 = PF 13 rubr. 11 poz. 13 = PF 13 rubr. 5 poz. 28.

Rubr. 11 poz. 6 = PF 13 rubr. 11 poz. 14 = PF 13 rubr. 5 poz. 33 = PF 13, rubr. 12 poz. 39.

Rubr. 11 poz. 7 = PF 13 rubr. 11 poz. 12.

Wzór PF 9 — Planowane koszty własne produkcji na 1950 rok.

Rubr. 12 poz. sumaryczna = PF 8 rubr. 11 poz. 1 + 2.

We wzorze zbiorczym rubr. 1, 13, 15 i 11 nie wypełnia się.

---

*) Jeżeli w poz. 3 jest część materiałowa.

Wzór PF 10 — Plan produkcji według wartości na 1950 rok.

Rubr. 5 część I + II + IV = PF 8 rubr. 11 poz. 1 + 2 + 3 + 14.

Rubr. 11 część I + II = PF 13 rubr. 12 poz. 5.

Rubr. 5 część III = PF 13 rubr. 12 poz. 8.

Rubr. 5 część IV = PF 13 rubr. 4 poz. 11 + poz. 12 — PF 13 rubr. 11 poz. 19 + poz. 20.

Rubr. 6 część I = PF 13 rubr. 4 poz. 9 + poz. 10.

Rubr. 7 część I = PF 13 rubr. 11 poz. 17 + poz. 18.

Wzór PF 14 — Plan normatywów środków obrotowych na 1950 r.

Rubr. 3 od poz. 3 do poz. 9 = PF 4 od rubr. 4 do rubr. 11 poz. 1.

Rubr. 3 od poz. 10 do poz. 13 = PF 13 od rubr. 4 poz. 9 do 12*) i 14.

Rubr. 8 od poz. 3 do poz. 9 = PF 4 od rubr. 4 do rubr, 11 poz. 18.

Rubr. 8 od poz. 10 do poz. 13 = PF 13 rubr. 11 poz. 17—20.

Wzór PF 15 — Plan pokrycia normatywów i środków obrotowych.

Rubr. 5 poz. 1 = PF 15 rubr. 4 poz. 7.

Rubr. 5 poz 2 = >PF 6 rubr. 4 i 5 poz. 26 + PF 6 rubr. 5 poz. 28

Rubr. 5 poz. 4 = PF 13 rubr. 5 poz. 35 — PF 13 rubr. 12 poz. 41

Rubr. 5 poz. 5 = >PF 6 rubr. 6 i 7 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 8 = PF 15 rubr. 4 poz. 13 = PF 6 rubr. 7 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 9 = PF 6 rubr. 4 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 10 = PF 6 rubr. 5 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 11 = PF 6 rubr. 6 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 12 = PF 6 rubr. 7 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 13 = PF 6 rubr. 8 poz. 26.

Rubr. 5 poz. 14 = PF 15 rubr. 4 poz. 14 + PF 6 rubr. 12 poz. 26 od nieumorzonych.

Po sprawdzeniu strony formalnej należy przejść do kontroli strony merytorycznej planu przemysłowo-finansowego, rozpoczynając tę pracę od analizy wstępnej zasadniczych elementów nakładów, które są planowane na wzorach od PF 1 do PF 6.

WYTYCZNE DO ANALIZY WSTĘPNEJ NAKŁADÓW UJĘTYCH NA WZORACH OD PF 1 DO PF 6.

Plan płac pg. wzoru PF 1.

Przystępując do analizy Planu Płac, należy zbadać wskaźnik wzrostu przeciętnej płac w poszczególnych pozycjach wz. PF 1 rubr. 5 i dla porównania wskaźnik wzrostu wydajności pracy z wz. P 5 rubr. 9.

Wzrost przeciętnej płac może być usprawiedliwiony jedynie wzrostem wydajności pracy, przyczym wskaźnik wzrostu płac nie może być większy od wskaźnika wzrostu wydajności pracy (poza akordem progresywnym).

Rozbicie kwartalne można sprawdzić orientacyjnie na podstawie podziału planu produkcji z wz. P 2.

Plan świadczeń i funduszów socjalnych pg. wzoru PF 2.

Planowana przeciętna świadczeń socjalnych na 1 pracownika powinna się pokrywać z wykonaniem za okres sprawozdawczy roku 1949, ponieważ w roku 1950 nie przewiduje się zmian.

*) Nie powinno się przewidywać normatywu w poz. robót i usług odpłatnych.

Plan obrotów materiałowych pg. wzoru PF 4.

Zadaniem wstępnej analizy planu obrotów materiałowych jest zbadanie powiązania wzoru PF 4 z planem zaopatrzenia materiałowego wzór 6 — Z i planem zaopatrzenia inwestycyjnego wz. Z. P. 3.

Ponieważ w zbiorczych wzorach zaopatrzenia niema rozbicia w układzie rodzajowym, zatem analizę wz. PF 4 należy przeprowadzić w sumach globalnych. Różnica między wz. PF 4 a planem zaopatrzenia może mieć miejsce jedynie z tytułu nakładów zaopatrzenia materiałowego oraz obrotów materiałami zbędnymi, gdyż zagadnienia te zostały w planie zaopatrzenia pominięte.

Poz. 1 — Normatyw zapasu na dzień 1. I. 1950 r.

Normatywu na nakłady zaopatrzenia materiałowego nie przewiduje się, zatem normatyw zapasu na dzień 1. I. 1950 r. powinien być wykazany w tej samej wysokości we wzorach PF 4 i 6—Z + ZP 3, przy czym normatyw na cele inwestycyjne przyjmuje się w wysokości zaplanowanego stanu N/d. 1. 1. 1950.

Dla zbadania wysokości tego normatywu należy przeprowadzić porównanie z normatywem ustalonym w planie na rok 1949.

Poz. 2 — Przewidywany stan zapasów na dzień 1. I. 1950 r. — powinien pokrywać się z odnośnymi sumami wz. 6-Z + Z. P. 3. Zaplanowanie we wz. PF 4 kwoty większej niż sumy kwot wykazanych we wz. 6-Z i Z. P. 3 świadczy o istnieniu zapasów zbędnych, które powinny znaleźć się w poz. 16 sprzedaż.

Po przeanalizowaniu zgodności wzorów, należy przeprowadzić analizę wysokości zaplanowanych kwot w tej pozycji przez porównanie poz. przewidywanego zapasu z normatywem.

Jeśli pozycja przewidywanego zapasu jest większa od poz. normatywu, świadczy to o istnieniu zapasów ponadnormatywnych (w tym zbędnych) — należy wyjaśnić ich wysokość i przyczynę ich gromadzenia się.

Jeśli pozycja przewidywanego zapasu jest mniejsza od poz. normatywu, świadczy to o istnieniu zapasów normatywu na zbyt wysokim poziomie.

Pozycja przewidywanego zapasu równa pozycji normatywu jest rozwiązaniem idealnym, które wymaga upewnienia się, czy przemysł całkowicie uregulował zagadnienie zapasów ponadnormatywnych. Przy takim rozwiązaniu w poz. 16 nie może być zaplanowana sprzedaż w rubr. 4 do 10.

Suma zużycia materiałowego w pozycjach 10, 13, 15 i 16 winna równać się sumom zużycia materiałowego wykazanym we wzorze 6-Z + nakłady zaopatrzenia materiałowego + materiały zbędne.

Nakłady zaopatrzenia materiałowego występujące tylko w nielicznych przemysłach, są usługami obcymi fakturowanymi poza cennikową wartością materiałów. Zaplanowanie ich musi być uzasadnione warunkami odbioru towaru.

Analiza rozbicia kwartalnego powinna być analogicznie przeprowadzona jak we wzorze PF 1.

Plan odpisów amortyzacyjnych pg wz. PF 6.

Przy analizie wz. PF 6 należy zwrócić uwagę, czy wysokość stawek amortyzacyjnych jest jednolita. Jednej grupie majątkowej musi odpowiadać jedna stawka, zatem rubr. 10 × rubr. 11 = — rubr. 12. Należy sprawdzić odliczenia w rubr. 9 i źródło ich powstania, jakim mogą być tylko obiekty nieużytkowane i nowozainwestowane, natomiast nie mogą się tam znaleźć obiekty umorzone (patrz Biul. Fin. Nr 5 — wrzesień 1949 — str. 145, pyt. 2).

Należy sprawdzić podział odpisów amortyzacyjnych na miejsca przeznaczenia (R-k Inwestycji i R-k Amortyzacji) zgodnie z Uchwałą KERM. z dnia 19. IV. 1949 r. (patrz Biul. Fin. M.P. i H. Nr 5 — kwiecień 1949 r. — str. 155).

WYTYCZNE DO ANALIZY PLANU KOSZTÓW WŁASNYCH ORAZ PLANOWANEGO WYNIKU DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ.

Po zbadaniu strony formalnej planu przemysłowo-finansowego oraz wstępnym przeanalizowaniu najważniejszych elementów nakładów, należy przystąpić do analizy kosztów własnych — po uprzednim zbadaniu logicznego powiązania cyfr wynikowych. Jeżeli analizowany plan jest sporządzony prawidłowo, to powiązania między wzorami będą nie tylko formalne, ale i logiczne.

Przez powiązanie logiczne należy rozumieć wyprowadzenie planowanych cyfr wynikowych w bezpośredniej zależności od wysokości planowanych nakładów — poprzez właściwe wyprowadzenie kosztu jednostkowego (przy założeniu cen fabrycznych z r. 1949).

W celu zbadania logicznego powiązania cyfr planowanych należy zanalizować:

1. Wyprowadzenie oszczędności na wz. PF 11 i T 4.
2. Kształtowanie się kosztu własnego w stosunku do ceny fabrycznej i hurtowej pg. wz. PF 10.
3. Planowany i rzeczywisty koszt jednostkowy ważniejszych wyrobów pg. wz. PF 12.
4. Planowaną rentowność przemysłu w porównaniu z rzeczywistym wykonaniem za okres ubiegły roku 1949 pg. wz. PF 13 (wynik operacyjny należy wyprowadzić we wzorze PF 10 i sprawdzić z wzorem PF 13).

W logicznie sporządzonym planie wyniki analizy wymienionych wzorów muszą się potwierdzać — np. zaplanowanie oszczędności wpłynie na obniżenie planowanego kosztu własnego, co potwierdzone przez zniżkę planowanego kosztu jednostkowego ważniejszych wyrobów, da w efekcie zwiększenie rentowności przemysłu.

Analiza logicznego powiązania cyfr planowanych powinna jednocześnie nadać odpowiedni kierunek analizie kosztów własnych.

W planie prawidłowo zbudowanym analiza kosztów własnych powinna dać: albo potwierdzenie zaplanowanych oszczędności, albo wykrycie luzów i ukrytych rezerw, które powodują wysoki koszt jednostkowy i niską rentowność przemysłu.

W przypadku stwierdzenia braku logicznego powiązania w planie, analiza planu kosztów własnych powinna wykryć punkty wadliwe.

Analizę kosztów własnych należy przeprowadzić na podstawie analizy planu nakładów, w porównaniu z przewidywanym wykonaniem r. 1949.

Przystępując do analizy ustala się pewną kolejność ważności różnych elementów nakładów, którym należy poświęcić więcej uwagi, aby nie pominąć tych nakładów, które mają największy wpływ na kształtowanie kosztów własnych.

W tym celu wyprowadza się stosunek procentowy poszczególnych grup planowanych nakładów do sumy ogólnej (wz. PF 7 poz. 53 rubr. 6) po wyeliminowaniu podatków i umorzeń środków trwałych.

Do zagadnień o największym ciężarze gatunkowym należą: wielkość zużycia materiałowego oraz plan płac.

Opierając się na cyfrach przewidywanego wykonania w roku 1949 — należy zbadać podstawę wyprowadzenia rubr. 12 wz. PF 7, a mianowicie stwierdzić z jakiego okresu r. 1949 dane cyfrowe posłużyły do ustalenia przewidywanego wykonania r. 1949, w jaki sposób zostały obliczone nakłady do końca okresu i czy dane ze sprawozdawczości r. 1949 przetransponowano na układ J. P. K. na rok 1950.

Jeżeli podda się w wątpliwość wiarogodność sum przewidywanego wykonania r. 1949, należy posługiwać się sprawozdawczością r. 1949, jaka jest w posiadaniu czynnika analizującego plan.

Orientacyjnym miernikiem wysokości ustalenia nakładów będzie:

W pozycjach: zużycie materiałowe (prócz zużycia materiałów bezpośrednich), *koszty osobowe i energia obca* — wysokość tych nakładów jaka przypada na 1 zł produkcji w cenach niezmiennych w okresie ubiegłym i planowanych (wartość produkcji w cenach niezmiennych — wz. P 5 rubr. 6 i 7 poz. 1).

Poz. — Usługi — powinna być zaplanowana na tym samym poziomie jak przewidywane wykonanie r. 1949.

W *poz. — Podatek obrotowy* — obowiązuje ścisłe wyliczenie zgodnie z ustaloną stopą podatkową (protokóły z konferencji).

Poz. — Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia rzeczowe — powinna być zaplanowana na podstawie wymiarów i polis.

Poz. — Różne nakłady — powinna być zaplanowana na poziomie r. 1949, z zastrzeżeniem, że poz. — Ofiary, subwencje — winna się pokrywać z odnośną pozycją budżetu Akcji Socj.

Poz. — Umorzenie środków trwałych — skontrolowana została przy wz. PF 6.

Poz. — Ryzyka planowane — wymaga specjalnego uzasadnienia.

Poz. — Kalkulowane nakłady wtórne — wymaga specjalnego uzasadnienia.

Zagadnieniem, które nie da się rozwiązać bezpośrednio przy pomocy porównań z wykonaniem okresu ubiegłego jest zużycie materiałów bezpośrednich. Jedynie analiza norm zużycia materiałowego w planie zaopatrzenia i pośrednio analiza rentowności w zestawieniu z planowanymi oszczędnościami daje pogląd na realność zaplanowanego zużycia tych materiałów.

WSKAZÓWKI DO ANALIZY PLANU DZIAŁALNOŚCI POZAOPERACYJNEJ I POZAZAKŁADOWEJ

Analiza planowanej działalności pozazakładowej wymaga odrębnego potraktowania.

Z porównania nakładów i dochodów należy wyciągnąć wniosek odnośnie tej działalności pozazakładowej, którą planuje się jako nierentowną i zbadać, czy są dość poważne motywy, by ją planować na rok 1950.

Zaplanowanie nakładów działalności pozazakładowej należy sprawdzić orientacyjnie przy założeniu, że planowane nakłady działalności pozazakładowej w ogólnej sumie muszą być większe od sumy planów:

a) nakładów materiałowych działalności pozazakładowej,
b) nakładów osobowych (130% planu płac w grupie nieprzemysłowej po wyłączeniu Akcji Socj.).

c) odpisów amortyzacyjnych (po wyłączeniu przypuszczalnych umorzeń obiektów A. S.)

o przypuszczalny narzut z tytułu kosztów ogólnych i innych jak: energia obca, podatki, ubezpieczenia itp.

Podobnie należy przeanalizować zaplanowaną sumę inwestycji sposobem gospodarczym.

WYTYCZNE DO ANALIZY NORMATYWÓW.

Analizując normatywy poddać należy szczegółowemu badaniu ich wysokość oraz wielkość wskaźnika czasu w dniach na początek i koniec planowanego okresu. Ponieważ należy dążyć do powiększenia szybkości obiegu środków obrotowych, zatem wskaźnik czasu na koniec planowanego okresu powinien się zmniejszyć.

Analizując stan zapasów należy przeprowadzić analizę zapasów ponadnormatywnych i zbadać czy plan przewiduje upłynnienie zapasów zbędnych.

UWAGI KOŃCOWE.

Wyniki przeprowadzonej analizy części finansowej planu należy ująć w następujących punktach:

1. omówienie luk w materiale podstawowym,
2. charakterystyka strony formalnej planu,
3. powiązanie logiczne cyfr planowanych,
4. ocena wiarogodności danych odnośnie przewidywanego wykonania planu w 1949 r.
5. zestawienie najważniejszych wartości i wskaźników ekonomicznych pg. załączonych schematów.

Plany finansowe jednostek administracyjnych handlu na rok 1950.

Na konferencjach, które odbyły się ostatnio w P.K.P.G. przy udziale przedstawicieli zainteresowanych przedsiębiorstw i instytucji ustalono ściśle, które grupy gospodarcze poszczególnych przedsiębiorstw handlowych (np. Dyrekcje, Delegatury, Biura Sprzedaży) będą miały w r. 1950 charakter jednostek administracyjnych i jako takie utrzymywane będą z dotacji z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

Wobec wynikłych wątpliwości co do zasad, wedle których powyższe jednostki winny sporządzić plan finansowy na rok 1950 wyjaśnia się, co następuje:

Jednostki administracyjne handlu, utrzymywane w r. 1950 z Rachunku Narzutów Administracyjnych, sporządzą plan finansowy według zasad instrukcji Nr 12 P.K.P.G.

Jednostki powyższe opracują jedynie wzory HF-1, HF-2, HF-3, HF-9, HF-10, HF-14, załącznik do wzoru HF-14.

Niezależnie od wymienionych wyżej wzorów opracowanych według zasad instrukcji Nr 12 P.K.P.G., jednostki administracyjne handlu wypełnią dodatkowo wzór AF-1a oraz Rachunek Działalności według wzoru, stanowiącego załącznik do wzoru AF-6 instrukcji nr 16 P.K.P.G. (FN-5)

Wartości i wskaźniki ekonomiczne planu przemysłowo-finansowego na r. 1950

jednostek wytwórczych podległych C. Z. P. ....

L. p.	TREŚĆ	Ostatni okres sprawozdawczy za czas od......... do......... r. 1949	Przewid. wykon. planu w roku 1949	Plan na rok 1950	Stosunek % % rubryk	
					4/3	2/3
	1	2	3	4	5	6
1	Produkcja w cen. niezm. w tys. zł wz. T 7 poz. Z-37 i P 5 rub. 6 i 7 poz. 1					
2	Wskaźnik wydajności pracy rob. produkc. pg. wz. P 5 rub. 6 i 7 poz. 5 grupy przemysł. „ „ „ „ 6 i 7 „ 7					
3	Stan zatrudnienia pg. P 4 poz. D pracowników fiz. „ u.					
	w tys. zł:					
4	Płace pracowników fiz. PF 7 rub. 5 poz. 8 „ „ u. „ „ „ „ 14					
5	Zużycie materiałów podstaw. PF 7 rub. 6 poz. 53 „ „ pozostałych PF 7 rub. 5 poz. 1, 3, 4, 5, 6					
6	Ogólna suma nakładów PF 7 rub. 5 poz. 2					
6 a	Wzrost reman. PF 13 rub. 12 poz. 23 ·/. PF 13 rub. 5 poz. 15					
7	Koszt własny realizacji poz. 6 — poz. 6 a					
8	Realizacja w zł PF 13 rub. 12 poz. 16					
9	Wynik operacyjny					
10	Wynik operacyjny stos. procent. rubr. 9 do rubr. 7					
11	Wynik bilansowy					
12	Różnica wyników					

Wartości i wskaźniki ekonomiczne zapasów normowanych

Normowane aktywa	wg planu na rok 1949		wg bilansu na rok 1949				wg planu na rok 1950					
	normatyw na dz. 31. 12. 1949		stan na dz. 1. 1. 1949		stan na dz. 30. 6. 1949		przewidywany stan na dz. 1. 1. 1950		przewidywany stan na dz. 31. 12. 1950		normatyw na dz. 31. 12. 1950	
	suma w tys. zł	wskaźnik w dniach	suma w tys. zł	wskaźnik w dniach	suma w tys. zł	wskaźnik w dniach	suma w tys. zł	wskaźnik w dniach	suma w tys. zł	wskaźnik w dniach	suma w tys. zł	wskaźnik w dniach
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. kasa												
2. banki												
3. surowce i półfabrykaty . . .												
4. materiały pomocnicze . .												
5. paliwo												
6. opakowanie												
7. części zapas. maszyn i urządzeń												
8. przedmioty nietrwałe (inwentarz małocenny												
9. towary												
10. wyroby gotowe												
11. wyroby półgotowe i produkcja w toku												
12. rabaty i usługi odpłatne . . .												
13. odpadki												
14. wydatki przyszłych okresów .												
15. RAZEM												

Reasumując powyższe wytyczne należy podkreślić, że plan przemysłowo-finansowy, jako dyrektywa działalności załóg fabrycznych, spełni swe zadanie wówczas, gdy będzie sporządzony logicznie i zostanie oparty na realnych podstawach. Właściwą ocenę planu oraz postawienie jego na odpowiednim poziomie można osiągnąć jedynie drogą gruntownej analizy. (FN-2)

Wyjaśnienia w sprawie zgłaszanych zmian do planu przedsiębiorstw handlowych na rok 1949.

W związku z napływającymi do Departamentu Finansowego P.K.P.G. wnioskami Central Handlu Krajowego i Central Handlu Zagranicznego odnośnie wprowadzenia zmian do zatwierdzonych na rok 1949 planów finansowych wyjaśnia się, że plany finansowe w ciągu roku nie mogą być zmieniane, że plany służyć będą za podstawę do analizy ich wykonania.

Wyższe niż planowane koszty handlowe sieci dystrybucyjnej, powstałe w wyniku zwiększonych obrotów towarowych, przy przestrzeganiu wymogów planowego systemu oszczędzania, znajdą swój wyraz w wykonaniu planu.

Powyższe nie dotyczy jednostek administracyjnych handlu, których działalność nie jest bezpośrednio zależna od rozmiarów obrotu towarowego. W tych jednostkach (Centrale itd.) planowane nakłady nie mogą być zwiększone bez uprzedniej zgody właściwego Ministerstwa. (FN-DDi)

Nakłady materiałowe w planie 1950 r.

Niektóre C. Z. P. uzasadniają wzrost nakładów materiałów w planach przemysłowo-finansowych na 1950 rok wzrostem cen materiałów wprowadzonych rzekomo przez „Wykaz artykułów dla planowania zaopatrzenia".

Polega to na nieporozumieniu.

Podanie cen w „Wykazie artykułów dla planowania zaopatrzenia" ma za zadanie ułatwienie pracy przy planowaniu, szczególnie o ile chodzi o materiały planowane grupowo o dużym wachlarzu cen poszczególnych artykułów, wchodzących do danej grupy, a używanych w ilościach stosunkowo niewielkich.

Przy planowaniu stale używanych materiałów jednorodnych należało przyjąć wiadomą aktualną cenę, po której zakład zakupuje dany materiał.

Również przy planowaniu grupowym materiałów, których wartość obliczona według płaconych w 1949 r. cen wykazuje większe odchylenie od wartości obliczonej według ceny podanej w „Wykazie artykułów dla planowania zaopatrzenia" należy przyjąć faktycznie płacone ceny.

Odnośne wyjaśnienia na zapytania w tej sprawie były w swoim czasie umieszczone w nrze 4 „Gospodarki Materiałowej" str. 131.

Inny sposób wyceny materiałów do planu zaopatrzenia niż to podano wyżej, wymaga wprowadzenia odpowiedniej korekty planu. (FN-2)

W sprawie nabywania druków Instrukcji 12 P.K.P.G. oraz wzorów dla planów finansowych przedsiębiorstw handlowych i usługowych na rok 1950.

Liczne przedsiębiorstwa handlowe i usługowe zgłaszają dodatkowo zapotrzebowania na instrukcję Nr 12 P.K.P.G. oraz na wzory dla sporządzenia planów finansowych na rok 1950.

W związku z powyższym wyjaśnia się, co następuje:

Instrukcja i wzory, po ich wydrukowaniu, zostały rozesłane centralom handlowym i usługo-

wym przez wydawcę, tj. Polskie Wydawnictwa Gospodarcze wg rozdzielnika opracowanego na podstawie zapotrzebowań zgłoszonych przez właściwe Ministerstwa.

Centrale handlowe i usługowe, które dodatkowo otrzymały od swych jednostek nadrzędnych polecenie sporządzenia planu finansowego wg zasad instrukcji Nr 12, winny bezzwłocznie zgłosić zapotrzebowanie na instrukcję i wzory pod adresem: Polskie Wydawnictwa Gospodarcze, Warszawa, ul. Hoża 35.

W zapotrzebowaniu należy podać żądaną ilość poszczególnych wzorów „HF" z pominięciem tych których dana jednostka nie wypełnią.

Ponieważ nakład instrukcji Nr 12 jest na wyczerpaniu przeto Centrale winny ograniczyć się do zapotrzebowania minimalnej ilości egzemplarzy, przeznaczając dla każdej podległej jednostki samodzielnie bilansującej po 1 egzemplarzu instrukcji.

W wypadkach wyjątkowych, przedsiębiorstwa mogą zwracać się o uzupełnienie brakujących formularzy do Departamentów Finansowych właściwych Ministerstw, które otrzymały na ten cel odpowiednią ilość wzorów (FN-5).

Rozliczenie z tytułu narzutów administracyjnych.

Instrukcją 5/F Departamentu Finansowego P. K P. G. ustalono z mocą obowiązującą od dnia 1 lipca 1949 r. jednolitą wysokość narzutu administracyjnego.

Ponieważ instrukcja powyższa nie wszędzie dotarła w porę, w szeregu przypadków wprowadzenie jej w życie nastąpiło w spóźnionym terminie. Powstały stąd wątpliwości, czy i w jaki sposób należy skorygować mylne rozliczenia z tego tytułu.

Zarządzeniem z dnia 28 września 1949 r. Znak C. E. 8/50-116/S 49 Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego wyjaśniła, że nie należy zwracać odbiorcom różnicy z tytułu obniżonego narzutu administracyjnego ani też nadwyżki z tego tytułu nie mogą stanowić dla przedsiębiorstw zysków pozaoperacyjnych, lecz **narzuty administracyjne powinny być odprowadzane na rachunek w N.B.P. w pełnej wysokości zaliczonej.** (CE-8)

Finansowanie przedsiębiorstw przejętych pod zarząd państwowy.

W świetle obowiązujących przepisów o rozliczeniach za dostawy towarów i za usługi, przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym traktowane są na równi z przedsiębiorstwami państwowymi. Przepisy te jednak nie mogą być traktowane w oderwaniu od całokształtu norm regulujących zasady systemu finansowego. Wyłania się stąd zagadnienie powodujące liczne zapytania ze strony banków i zainteresowanych przedsiębiorstw, jak mianowicie przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym traktować należy ze stanowiska zasad systemu finansowego tj. w szczególności, czy odnoszą się do nich — w dziedzinie planowania finansowo-gospodarczego oraz w dziedzinie finansowania produkcji i obrotu — te same przepisy, jakie obowiązują przedsiębiorstwa państwowe.

Zarządzenie Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 30 września 1949 r. Znak C. E. 8/49-134/0/49 wyjaśnia, że przedsiębiorstwa **pod zarządem państwowym traktować należy analogicznie, jak przedsiębiorstwa państwowe objęte systemem finansowym w myśl zasad ustalonych uchwałą Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1947 roku.**

Jednocześnie jednak zarządzenie to określa przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym w jego zrozumieniu, a mianowicie ustala, że jako takie należy traktować przedsiębiorstwa: **a) przejęte pod zarząd państwowy przez przedsiębiorstwo państwowe lub przez Dyrekcję Przemysłu Miejscowego, b) na podstawie formalnej decyzji właściwego Ministra, c) opartej o przepisy dekretu z dnia 16 grudnia 1918 r. w przedmiocie przymusowego zarządu państwowego (Dz. Pr. P. nr 21, poz. 67) lub o postanowienia § 59, lit. a) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 r. w sprawie trybu postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa (Dz. U. R. P. nr 16, poz. 62)** w brzmieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 maja 1949 r. (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 212).

Za przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym, w zrozumieniu powyższego zarządzenia, **w żadnym przypadku nie mogą być uważane** przedsiębiorstwa, dla których ustanowiono zarząd przymusowy na podstawie postanowień art. 135 i art. 136 dekretu z dnia 20 stycznia 1947 r. o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 64). (CE-8)

SPRAWOZDANIA

Skrócenie cyklu inkasowego

Z Centrali Zaopatrzenia Materiałowego Przemysłu Naftowego informują:

W trosce o zapewnienie środkom obrotowym przedsiębiorstwa właściwej płynności — drogą skrócenia cyklu inkasowego, przedsięwzięto kroki, zmierzające do usprawnienia obiegu dokumentów (faktur).

Wśród czynników mających wpływ na czas obiegu dokumentów wzięto pod uwagę:

1) czas dostarczania poczty
2) kolejność dostarczania poczty
3) obieg dokumentów

Ponadto przyjęto jako zasadę, że faktura dostawcy — przedsiębiorstwa państwowego — jest równoznaczna z potwierdzeniem wysyłki towaru przez bezpośredniego dostawcę. Ewentualne reklamacje ilościowe, czy jakościowe, stanowią znikomy ułamek w stosunku do całości obrotu i nie mogą wpływać hamująco na celowy tok pracy.

Rozpracowanie wymienionych uprzednio elementów usprawnień działalności przedstawia się jak następuje:

Czas dostarczania poczty uzgodniono z pocztą w ten sposób, że korespondencja przeznaczona dla Centrali wydawana jest codziennie już o godz. 8-mej.

Kolejność dostarczania poczty ustalono wg pierwszeństwa: pierwszego, drugiego itd., a w szczególności, niezależnie od spraw pilnych i depesz, do kolejności obiegu dokumentów weszły jako pierwsze — faktury dostawców. Faktury te są dostarczane przed godz. 9-tą

do Likwidatury, gdzie następuje segregacja na faktury sektora państwowego, oraz sektora spółdzielczego i prywatnego.

Faktury sektora państwowego wchodzą do rejestru natychmiast, poczym przechodzą sukcesywnie przez poszczególnych pracowników dokonujących sprawdzenia, kontroli merytorycznej oraz zasadniczej likwidacji. Następnie poszczególna faktura wchodzi w konsygnację obiegową.

Zarówno na odcinku opracowania faktur, jak i obiegu konsygnacji, stosuje się system „taśmy", a mianowicie, dokumenty w pierwszej fazie przechodzą sukcesywnie od pracownika do pracownika, a następnie z działu do działu. Przez oznaczanie dnia i godziny powstaje w efekcie **dokładna kontrola całego przebiegu.**

Obieg dokumentów. Wychodząc z założenia, że do obowiązków zaopatrzenia należy dostarczenie w maksymalnie krótkim czasie faktur sektorom do kalkulacji cen, ustalono jako pierwszą kolejność po Likwidaturze, Dział Fakturowy.

Dział Fakturowy otrzymuje faktury w dniu wpływu do godz. 15-tej. Po segregacji faktur na poszczególne sektory wystawia się faktury oraz noty inkasowe, co, po normalizacji, nie przekracza **terminu jednego dnia.**

W Dziale Planowania, jako kontroli dostaw oraz w Dziale Handlowym łącznie pozostaje faktura przez dwa dni i przechodzi do Działu Finansowego — po przeprowadzonej kontroli przez poszczególnych referentów handlowych.

Po kontroli inkasa w Dziale Finansowym faktura przechodzi do Działu Księgowości, a konsygnacja obiegowa wraca do Likwidatury.

W ten sposób przedstawiono krótko zasadniczy obieg podstawowego dokumentu, który został skrócony praktycznie do dni 5-ciu (poprzednio ok. 14 dni), przyczym już w trzecim dniu otrzymuje Bank notę inkasową, **a w czwartym dniu** sektor-refakturę.

Dzięki zastosowaniu wyżej opisanego taśmowego obiegu dokumentów osiągnięto następujące dodatnie wyniki:

1) zaopatrzono przedsiębiorstwo w środki obrotowe,
2) przyspieszono wysyłkę faktur do odbiorców, w następstwie czego towar wydawany do ruchu może być bieżąco wyceniony; poprzednio istniała możliwość wydania i zużycia towaru bez znajomości ceny towaru;
3) uporządkowano zdecydowanie ilość pracy dziennej zarówno w poszczególnych działach, jak i wykonywanej przez poszczególnych pracowników;
4) osiągnięto możność przerzucenia — w wyjątkowych wypadkach — pewnej ilości pracowników do wykonania szczególnie ważnych czy terminowych zadań.

W momencie wprowadzenia w życie nowoopracowanego, przyspieszonego obiegu dokumentów

2. 2. 1949 r. stan rku w N.B.P. wynosił:

debet zł 108.438/m.

natomiast już

1. 4. 1949 r. stan rku w N.B.P. wynosił:

kredyt zł 52.982/m.

zł 161.330/m.

W wyniku zatem wyłącznie właściwie postawionej pracy uzyskano na przestrzeni jednego miesiąca różnicę zł 161.330.000. Przejście z debetu w kredyt stanowi poza tym poważną oszczędność na kosztach finansowych.

OD REDAKCJI: Powyższe sprawozdanie zamieszczamy w charakterze wymiany doświadczeń.

SPROSTOWANIE

Niniejszym prostuje się następujące błędy zauważone w Nrze 6 Biuletynu Finansowego (październik 1949)

I. Instrukcja 8/F Departamentu Finansowego P.K.P.G. z dnia 5 października 1949, stronica 180
   1) **Rozdział II. Zasady szczegółowe pkt. 4,** po słowie „materiałowego", **skreślić** należy wiersz: „5. Sprawozdanie z wyjątkiem załącznika Nr 1 nych", i w jego miejsce **wpisać:** „c) wzór H.15- Plan Obrotów Sprzedażnych".
   2) **W pkt. 8 lit. c)** zamiast słów „zamieszczonego w p. 6" **wpisać:** „zamieszczonego w p. 5"
II. **Normy** dla planowania wydatków rzeczowych na rok 1950 w państwowych i państwowo-spółdzielczych przedsiębiorstwach handlowych i usługowych, str. 187.
   1) **Materiały na konserwacje i remonty bieżące** — zamiast „patrz poz. 34-53*)" wpisać: „patrz poz. 36-55"
   2) Str. 188 Uwagi: ***) Zamiast „a poz. 34-53" wpisać „w poz. 36-55".

PODPISYWANIE ARKUSZY INWENTARYZACYJNYCH.

W związku z Zarządzeniem Przewodniczącego P. K. P. G. z dnia 21. IX. 1949 w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych w r. 1949 (patrz Biul. Fin. Nr 6 — Październik 1949), wyjaśnia się, że poszczególne arkusze inwentaryzacyjne winni podpisać, oprócz członków Komisji Inwentaryzacyjnych, również osoby odpowiedzialne za przechowywanie i stan odnośnych zapasów.

Podpis powyższych osób oznacza potwierdzenie zgodności z rzeczywistością — ujętych w arkuszach — zapasów, a ponadto przejęcie odpowiedzialności za dalszą opiekę nad tymi zapasami. (FN-DR)

ADRES REDAKCJI: Warszawa, Plac 3 Krzyży, Departament Finansowy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

ADRES ADMINISTRACJI: Przedsięb. Państw. Wyodrębnione „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze" — Delegatura Katowice, ul. 3 Maja 23. - Konto PKO. III-1480

PKZG. 1, Katowice — nakł. 10 000 z. 1658 X/49. R 019756